

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ŠTÁTNY INŠTITÚT ODBORNÉHO VZDELÁVANIA

ŠTÁTNY VZDELÁVACÍ PROGRAM

pre skupinu študijných odborov

**82 UMENIE
A UMELECKOREMESELNÁ TVORBA I**

**85 UMENIE
A UMELECKOREMESELNÁ TVORBA II**

**Úplné stredné odborné vzdelanie
ISCED 4A**

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ŠTÁTNY INŠTITÚT ODBORNÉHO VZDELÁVANIA

Štátny vzdelávací program

pre skupinu študijných odborov

**82 UMENIE
A UMELECKOREMESELNÁ TVORBA I**

**85 UMENIE
A UMELECKOREMESELNÁ TVORBA II**

**Úplné stredné odborné vzdelanie
ISCED 4A**

**Vydalo Ministerstvo školstva Slovenskej republiky dňa .....
pod číslom ..... s platnosťou od 1. ročníka školského
roka .....**

Na tvorbe štátneho vzdelávacieho programu spolupracovali:

Štátny inštitút odborného vzdelávania v Bratislave
Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave
Vybraní učitelia stredných odborných škôl v Slovenskej republike

Obsah

	strana
1 Úvod do štátneho vzdelávacieho programu	7
1.1 Funkcia štátneho vzdelávacieho programu	7
1.2 Štruktúra štátneho vzdelávacieho programu	8
1.3 Vymedzenie pojmov	11
2 Ciele výchovy a vzdelávania	15
3 Všeobecné ciele odborného vzdelávania a prípravy na stupni vzdelania ISCED 4A	16
4 Charakteristika štátneho vzdelávacieho programu	18
4.1 Popis vzdelávacieho programu	18
4.2 Základné údaje	20
4.3 Zdravotné požiadavky na uchádzača	22
4.4 Požiadavky na bezpečnosť, ochranu zdravia a hygienu práce	22
4.5 Hodnotenie	22
4.6 Špecifiká hodnotenia	25
5 Kompetencie (profil) absolventa štátneho vzdelávacieho programu	26
5.1 Celková charakteristika absolventa	26
5.2 Kľúčové kompetencie	26
5.3 Odborné kompetencie	32
6 Rámcový učebný plán	38
6.1 Rámcový učebný plán pre 2-ročné pomaturitné kvalifikačné štúdium s odbornou praxou	38
6.2 Rámcový učebný plán pre 2-ročné pomaturitné kvalifikačné štúdium s odborným výcvikom	41
7 Vzdelávacie oblasti	43
7.1 Odborné vzdelávanie	43
7.1.1 Teoretické vzdelávanie	43
7.1.2 Praktická príprava	52
7.1.3 Účelové kurzy/učivo	53
8 Učebné zdroje	56
8.1 Odborná literatúra	56
8.2 Didaktická technika	58
8.3 Materiálne výučbové prostriedky	59
9 Vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	60
9.1 Vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením	61
9.1.1 Žiaci s telesným postihnutím	62
9.1.2 Žiaci s poruchami sluchu	63
9.1.3 Žiaci s poruchami zraku	64
9.1.4 Žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi a vývinovými poruchami	65
9.2 Vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia	65
9.3 Vzdelávanie žiakov s nadaním	66

Obsah

	strana
10 Základné podmienky na realizáciu štátneho vzdelávacieho programu	68
10.1 Základné materiálne podmienky	68
10.2 Personálne podmienky	69
10.3 Organizačné podmienky	70
10.4 Podmienky bezpečnosti a hygieny práce	71
11 Využitie štátneho vzdelávacieho programu pre vzdelávanie dospelých	72
12 Maturitná skúška	74
12.1 Témy maturitnej skúšky	74
12.2 Hodnotenie vzdelávacích výstupov založené na výkonových kritériách	76
12.3 Cieľové požiadavky na maturitnú skúšku	79
12.4 Kritériá hodnotenia vzdelávacích výstupov	79
13 Zásady pre tvorbu školského vzdelávacieho programu	82
13.1 Všeobecné zásady tvorby školského vzdelávacieho programu	82
13.2 Štruktúra školského vzdelávacieho programu	84
14 Záznamy o platnosti a revidovaní štátneho vzdelávacieho programu	85

1 ÚVOD DO ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Cieľom kurikulárnej reformy je umožniť flexibilnejšiu profiláciu absolventov študijných odborov podľa podmienok školy, vývoja študijných odborov v závislosti od potrieb regionálneho trhu práce, individuálnych schopností a záujmov žiakov. Odborné vzdelávanie a príprava nie je založené na osvojovaní čo najväčšieho objemu faktov, ale smeruje k získaniu kľúčových, všeobecných a odborných kompetencií, ku komplexnejším a prakticky zameraným vedomostiam a zručnostiam, ktoré umožnia rozvoj a celkový úspech jednotlivcov na základe vlastnej aktivity, sebauvedomenia a spolupráce nielen v známych situáciách, javoch a problémoch, ale aj v nových podmienkach ich riešenia a aplikácie.

Štátny vzdelávací program (ďalej len „ŠVP“) bol vytvorený v súlade s Medzinárodnou normou pre klasifikáciu vzdelávania (International Standard Classification of Education – ISCED 97) s cieľom sprehľadnenia a porovnania vzdelávacích programov na národnej úrovni vzhľadom k štandardným charakteristikám ako sú dĺžka vzdelávania, vstupný vek žiaka do programu, zameranie programu (výchovné, všeobecnovzdelávacie, odborné, praktické), podmienky programu, kvalifikácia, normy certifikácie, možnosti ďalšieho vzdelávania a pod. ISCED je meradlom hodnotenia a porovnávania kvality obsahu vzdelávania. Vzdelávací program je preto základnou jednotkou klasifikácie ISCED 97.

Obsahové zameranie vzdelávacieho programu orientované na odborné vzdelávanie a praktickú prípravu je porovnateľné so zameraním vzdelávacích programov na úrovni ISCED 4A.

1.1 Funkcia štátneho vzdelávacieho programu

Štátny vzdelávací program pre odborné vzdelávanie a prípravu (ďalej len „OVP“) vymedzuje predstavu štátu o zameraní, obsahu a výsledkoch OVP pre danú skupinu študijných odborov.

ŠVP je

- a) štátom vydaný kurikulárny pedagogický dokument, ktorý vymedzuje záväzné požiadavky na vzdelávanie na úrovni ISCED 4A pre dané skupiny študijných odborov – vzdelávacie výstupy, ktoré musí žiak po ukončení štúdia dosiahnuť a preukázať,
- b) záväzný dokument, ktorý sú školy povinné rešpektovať a rozpracovať do svojich školských vzdelávacích programov,
- c) otvorený kurikulárny dokument, ktorý sa bude podľa potrieb a požiadaviek inovovať.

ŠVP je postavený na týchto **princípoch**:

- a) znížený dôraz na obsah vzdelávania, zvýšenie dôrazu na požadované kompetencie a výsledky vzdelávania,
- b) podpora autonómie a zodpovednosti škôl a pluralitného vzdelávacieho prostredia,
- c) rozvoj individuality každého jednotlivca,
- d) dôraz na požadované kľúčové kompetencie pre výkon povolania,

- e) variabilita vzdelávacích programov na úrovni školy a vytvorenie konkurenčného prostredia medzi školami,
- f) akcent na cieľovú kvalitu osobnosti žiaka ako potenciálneho zamestnanca,
- g) podpora zvýšenia kvality a efektivity vzdelávania vo vzťahu k rešpektovaniu vzdelávacích potrieb, študijných predpokladov, reálnych vzdelávacích podmienok, špecifických potrieb trhu práce v regiónoch škôl, dosiahnutých výsledkov práce školy, umožnenie rýchlych a potrebných inovácií, zlepšenie pedagogického a sociálneho prostredia,
- h) posilnenie odbornej a pedagogickej zodpovednosti a autonómie učiteľov,
- i) záväzný podklad pre tvorbu školských vzdelávacích programov.

Cieľom ŠVP je:

- a) príprava žiakov na úspešný a zmysluplný osobný, občiansky a pracovný život,
- b) lepšie uplatnenie absolventov škôl na trhu práce,
- c) schopnosť prispôbovať sa zmenám na trhu práce v rámci celoživotného vzdelávania,
- d) poskytovať možnosti ďalšieho vzdelávania.

ŠVP vymedzuje:

- a) všeobecne záväzný cieľ, obsah, rozsah a podmienky vzdelávania na ISCED 4A pre danú skupinu študijných odborov,
- b) cieľovú kvalitu osobnosti žiaka, ktorú má žiak po ukončení vzdelávania a prípravy dosiahnuť,
- c) pravidiel pre tvorbu školských vzdelávacích programov, hodnotenie výsledkov vzdelávania,
- d) záväzný základ pre stanovenie finančných prostriedkov.

ŠVP **vydalo a zverejnilo** Ministerstvo školstva Slovenskej republiky po prerokovaní s príslušnými ministerstvami podľa ich vymedzenej pôsobnosti. Bol prerokovaný s príslušnými organizáciami zamestnávateľov, zriaďovateľmi škôl a ich profesijnými a záujmovými združeniami s celoštátnou pôsobnosťou.

1.2 Štruktúra štátneho vzdelávacieho programu

ŠVP stanovuje:

- a) ciele, formu, dĺžku a povinný obsah OVP podľa zamerania danej skupiny študijných odborov,
- b) základný obsah OVP,
- c) pedagogicko-organizačné usporiadanie vzdelávania,
- d) profil absolventa vo vzťahu k požiadavkám zamestnávateľov – kvalifikačné požiadavky, t. j. vzdelávacie výstupy,
- e) podmienky priebehu a ukončovania vzdelávania a prípravy,
- f) materiálne, personálne a organizačné podmienky,
- g) podmienky bezpečnosti a ochrany zdravia,
- h) podmienky vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

ŠVP je rozpracovaný do nasledovných častí:

- 1) **Charakteristika ŠVP** je úvodom do vzdelávacieho programu a konkretizuje ho. Vysvetľuje jeho funkciu, vzťah ku školskému vzdelávaciemu programu (ďalej len „ŠkVP“), objasňuje pojmy akými sú ciele vzdelávania, požiadavky na vzdelávanie, spôsoby a formy získavania vedomostí, zručností a kompetencií, ich vzťah k povolaniu a kvalifikácii, ktorú získavajú absolventi po ukončení programu. Sú záväznými charakteristikami pre ŠkVP. V tejto časti sa uvádza dĺžka štúdia, nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium, spôsob ukončenia štúdia, poskytnutý stupeň vzdelania, doklad o dosiahnutom vzdelaní, možnosti pracovného uplatnenia, možnosti ďalšieho vzdelávania ako záväzné kritériá pre danú skupinu študijných odborov. Súčasťou charakteristiky je určenie požiadaviek a obmedzení vo vzťahu k prístupnosti povolania z hľadiska veku absolventov, zdravotného a telesného obmedzenia pri výkone povolania, k vhodnosti povolania pre osoby so zníženou pracovnou schopnosťou, k najčastejším chorobám a ohrozenia zdravia v dôsledku výkonu povolania, atď. Požiadavky na bezpečnosť, ochranu zdravia a hygienu práce vychádzajú zo všeobecne platných predpisov, nariadení a vyhlášok uplatňovaných v danej skupine študijných odborov. V ŠkVP sú tieto oblasti podrobnejšie špecifikované a rozpracované vzhľadom na konkrétny odbor prípravy.
- 2) **Kompetencie (profil) absolventa ŠVP** sú kľúčovým východiskom pre školy, ktoré ich rozpracujú vo vlastných ŠkVP. Kompetencie musia spĺňať a pokrývať všetky požiadavky a potreby trhu práce a vzdelávania tak, aby absolvent po ukončení ŠkVP dosiahol konkrétnu kvalifikačnú spôsobilosť – všeobecnú a odbornú. Táto časť programu je zásadným reformným obratom pri štruktúrovaní vzdelávania, ktorá si vyžaduje zmenu celkového prístupu ku vzdelávaniu a učeniu sa tak zo strany učiteľa, ako aj žiaka. Ide o proces určenia požiadaviek v podobe výkonových štandardov. V OVP je stanovenie výkonových štandardov výsledkom aktívnej a úzkej spolupráce so zamestnávateľmi v danom odbore štúdia a prípravy. Vytvorením kompetenčného profilu sa v ŠVP sa definujú konkrétne požiadavky na kvalifikovaný výkon (kvalifikačný štandard) pracovných činností v skupine príbuzných povolaní (skupina študijných odborov), v ŠkVP sa určujú špecifické požiadavky výkonu absolventa ako potenciálnej pracovnej sily pre danú pracovnú pozíciu vo zvolenom povolaní (študijný odbor). Výkonové štandardy sa v sumatívnom hodnotení na maturitných skúškach podieľajú na definovaní vzdelávacích výstupov. Najvýznamnejšou kategóriou profilu absolventa sú kľúčové kompetencie, ktoré v súlade s cieľmi OVP smerujú k tomu, aby si žiaci na tomto stupni vzdelania, v nadväznosti na predchádzajúce vzdelanie, vytvorili a rozvíjali predpoklady a schopnosti lepšie sa uplatniť v spoločenskom, pracovnom a osobnom živote.
- 3) **Rámcový učebný plán** je základom pre tvorbu školských učebných plánov. Stanovuje základné proporcie medzi cieľovými zložkami vzdelávania formou minimálnych týždenných vyučovacích hodín a celkového počtu hodín za celé štúdium. ŠVP stanovuje záväzný minimálny počet hodín na odborné vzdelávanie, vrátane praxe. Disponibilné hodiny slúžia k rozšíreniu časových dotácií a sú podporným stimulom pre školy pri rozpracovaní konkrétneho študijného odboru alebo odborného zamerania pri zohľadnení potrieb školy, rozvojových programov regiónu, zamestnávateľov alebo žiakov. Môžu sa využiť

aj na podporu rozvoja osobnosti žiaka, jeho záujmovej orientácie zavedením pestrej škály voliteľných predmetov, prípadne účelovo zameraných kurzov.

- 4) **Vzdelávacie oblasti** sú okruhy, do ktorých patrí problematika príbuzných školských predmetov rámcového učebného plánu. Sú stanovením obsahu vzdelávania. Vychádzajú z výkonových štandardov uvedených v kompetenčnom profile absolventa. Výkonové štandardy sa pretransformujú do obsahových štandardov. Obsahové štandardy sú záväznou normou pre školy, ktoré si podľa obsahových výkonových štandardov vytvoria predmety v každej vzdelávacej oblasti. Vzdelávacie oblasti v ŠVP sú orientované na základné učivo, ktoré musia školy povinne rešpektovať. Majú nadpredmetový charakter, čo umožňuje školám rôzne štruktúrovať vlastné ŠKVP, využívať medzipredmetové vzťahy, rozvíjať aplikačné súvislosti s ohľadom na daný študijný odbor, rozvoj nových technológií, zmeny vo výrobných programoch podnikov, zahraničné poznatky a skúsenosti, individuálne potreby a špecifiká žiakov, rodičov a spoločnosti. Štruktúrovaniu obsahu sa musí venovať dostatočne veľa času na jeho zoradenie a usporiadanie, aby sa žiakovi vytvorili tie najoptimálnejšie podmienky na štúdium a zvládnutie obsahu vzdelávania. Neoddeliteľnou súčasťou každej vzdelávacej oblasti sú aj výchovné a motivačné aspekty, ktoré sa musia začleniť do obsahu vzdelávania. Preto okrem základného učiva sa štruktúruje aj rozširujúce učivo, ktoré slúži na prehĺbenie základného učiva s ohľadom na záujmy žiaka, rozvoj jeho nadania, rozľadu, a pod. Toto učivo má predovšetkým výchovný charakter a má prispieť k tomu, aby si žiaci osvojili určité postoje, hodnoty, rozhodovanie, atď. Môže sa vyučovať buď osobitne alebo ako integratívny vyučovací mostík aj formou rôznych projektov, písomných prác, a pod. Sú to rôzne témy ako napr. človek a sociálne prostredie, informačné a komunikačné technológie, človek a životné prostredie, multikulturálna výchova a pod. Do tejto kategórie patria aj voliteľné a nepovinné predmety, účelové kurzy v oblasti odborného vzdelávania. V odbornom vzdelávaní je diferencovane začleňované do rôznych vzdelávacích oblastí podľa charakteristiky daného odboru. Malo by sa predovšetkým zameriavať na materiálové a energetické zdroje, kvalitu pracovného prostredia, vplyvy pracovných činností na prostredie a zdravie, na technické a technologické procesy a riadiacu činnosť. Rozširujúce učivo sa môže realizovať rôznymi metódami a formami v rámci teoretického a praktického vyučovania, ale aj mimoškolskými aktivitami. V praktickom vyučovaní je vhodné viesť žiakov napr. k správne mu upotrebeniu, separovaniu a odvozu odpadov, využívaniu úsporných spotrebičov a postupov, dodržiavaniu požiadaviek na bezpečnosť a hygienu práce.
- 5) **Učebné zdroje** chápeme ako učebné pomôcky, prostriedky a didaktickú techniku odporúčané vo vyučovacom procese. Sú nositeľom učiva a používajú sa v rôznych priestoroch (interiéry a exteriéry). Ich súčasťou sú aj moderné technológie vo vzdelávaní. ŠVP odporúča základné učebné zdroje pre danú skupinu študijných odborov. ŠKVP budú špecifikovať tie učebné zdroje, ktoré sú dôležité pre daný odbor štúdia. Učebné zdroje predstavujú zdroj významných informácií a prostriedkov na vytváranie zručností a návykov žiakov, cestu ich motivácie, upevňovania a kontroly nadobudnutých vedomostí, zručností a postojov, orientácie na ich individuálne záujmy.
- 6) **Vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami** je integrálnou súčasťou vzdelávacieho systému. ŠVP predkladá možnosti

sprístupniť vzdelávací program čo najširšiemu spektru žiakov. Škola musí zvážiť tieto možnosti a rozhodnúť, či vzdelávací program je vhodný aj pre konkrétnu skupinu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, či je spôsobilá ho upraviť podľa podmienok, potrieb a druhu znevýhodnenia a prispôbiť podmienky na ich výučbu. Každá škola je však povinná sledovať individuálne potreby a záujmy žiakov a riešiť ich formou individuálnych učebných plánov a špecifických organizačných opatrení.

- 7) **Základné podmienky na realizáciu ŠVP** vychádzajú zo všeobecných platných noriem a určujú základné (minimálne) požiadavky na zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu. Je úlohou školy, aby tieto požiadavky sformulované v ŠVP konkretizovala vo svojom ŠKVP podľa reálnych potrieb a požiadaviek, aktuálnych cieľov a možností. ŠVP determinuje základné materiálne, personálne a organizačné podmienky, ako aj nevyhnutné podmienky bezpečnosti a hygieny práce.
- 8) **Maturitná skúška** stanovuje všeobecne platné odporúčania o postupe tvorby tém na teoretickú a praktickú časť odbornej zložky maturitnej skúšky ako aj o kritériách celkového hodnotenia maturitnej skúšky – hodnotiace štandardy.
- 9) **Zásady pre tvorbu školských vzdelávacích programov** určujú všetky pravidlá, postupy, cesty a prostriedky tvorby ŠKVP na základe ŠVP pre danú skupinu študijných odborov. Významnou podpornou zložkou je Metodika tvorby školských vzdelávacích programov.

1.3 Vymedzenie pojmov

- a) **Cieľ vzdelávania** v ŠVP vyjadruje požiadavky na celkový vzdelanostný a osobnostný rozvoj žiaka, vymedzuje zámery výchovno-vzdelávacieho procesu a jeho vzdelávacie výstupy. V súlade s cieľmi stredného OVP sú v ŠVP formulované: všeobecné ciele založené na koncepte štyroch cieľov celoživotného vzdelávania pre 21. storočie formulované Medzinárodnou komisiou UNESCO¹. Z hľadiska prípravy na povolanie, uznávania a potvrdzovania získanej kvalifikácie – vzdelávacích výstupov v danom študijnom odbore sú v ŠVP špecifické ciele vyjadrené ako kompetencie

- kognitívne, ktoré zahŕňajú oblasť vedomostí, intelektuálnych zručností, poznávacích schopností (pamäť, myslenie, tvorivosť) a
- afektívne vymedzujúce oblasť postojov, hodnotovej orientácie a sociálno-komunikatívnych zručností.

Cieľ vzdelávania je východiskom a podmienkou pre formulovanie obsahu, zabezpečenie procesu vzdelávania a hodnotenia výsledkov vzdelávacieho procesu. Je popísaný v charakteristike vzdelávacieho programu.

- b) **Kurikulum** (angl. curriculum) – **vzdelávací program** znamená komplexný program riešenia všeobecných a špecifických cieľov, obsahu, metód a foriem vzdelávacieho procesu, stratégií a metód hodnotenia, organizácie a riadenia vzdelávania. Vývoj vzdelávacích programov je otvoreným procesom plánovania,

---

¹ Delors, J.: *Učenie je skryté bohatstvo. Formulované Medzinárodnou komisiou UNESCO pre vzdelávanie 21. storočia ako Delorsov koncept štyroch pilierov.*

realizácie a hodnotenia inštitucionálneho vzdelávania a vyžaduje si rozhodovanie a praktické riešenie na úrovni štátu, školy a triedy.

- c) **Kurikulárny dokument** vymedzuje vzdelávací program. ŠVP (v krajinách Európskej únie „National Curriculum“ – Národné kurikulum) je štátom garantovaný rámec, ktorý určuje ciele, obsah vzdelávania, vzdelávacie výstupy a smernice na realizáciu školských kurikúl v oblasti formálneho (počiatočného) vzdelávania².
- d) **Kompetencia** je preukázaná schopnosť využívať vedomosti, zručnosti, postoje, hodnotovú orientáciu a iné spôsobilosti na predvedenie a vykonávanie funkcií podľa daných štandardov v práci, pri štúdiu v osobnom a odbornom rozvoji jedinca a pri jeho aktívnom zapojení sa do spoločnosti, v budúcom uplatnení sa v pracovnom a mimopracovnom živote a pre jeho ďalšie vzdelávanie. Poznáme tieto kategórie kompetencií:
- Kľúčové kompetencie chápeme ako významnú a dôležitú kategóriu všeobecne integrujúcich, použiteľných a prenosných súborov vedomostí, zručností, postojov, hodnotovej orientácie a ďalších charakteristík osobnosti, ktoré každý človek potrebuje k svojmu osobnému naplneniu a rozvoju, aktívnemu občianstvu, sociálnemu začleneniu, k tomu, aby mohol primerane konať v rôznych pracovných a životných situáciách na takej úrovni, aby si ich mohol ďalej rozvíjať, zachovávať a aktualizovať v rámci celoživotného vzdelávania. Vychádzajú zo Spoločného Európskeho referenčného rámca kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie³.
  - Všeobecné kompetencie sú základné kognitívne (poznávacie) kompetencie, ktoré sa vyžadujú pre príbuzné skupiny povolání (napr. matematika, čítanie, písanie, riešenie problémov, sociálne, komunikatívne a interpersonálne kompetencie). Vymedzujú široký poznávací základ potrebný pre uplatnenie človeka v spoločnosti a v mimopracovnom živote. Vytvárajú predpoklad celoživotného vzdelávania a prispievajú k profesionalizácii a adaptabilite každého jedinca.
  - Odborné kompetencie sú kompetencie vyšpecifikované z profilov (štandardov) práce, tradičných a nových povolání. Sú to sociálne a komunikatívne kompetencie, strategické schopnosti pri kompetenciách založených na riešení problému pri zabezpečovaní úloh, organizačné kompetencie, iniciatívnosť a aktívnosť. Strategicky ovplyvňujú schopnosti absolventa uplatniť sa na trhu práce, prispôbovať sa jeho zmenám, samostatne rozhodovať o svojej profesijnej kariére a angažovať sa vo svojej vlastnej práci a v spolupráci s inými ľuďmi.
- e) **Učenie** je proces, v ktorom žiak získava, využíva a prispôsobuje si informácie, myšlienky a hodnoty, praktické a kognitívne kompetencie. Prebieha prostredníctvom premýšľania, osobných úvah, obnovy informácií a sociálnych interakcií.

² Formálne vzdelávanie poskytujú školy v školskom systéme – materské, základné, stredné a vysoké školy. Je to počiatočné vzdelávanie, po ukončení ktorého sa získava prvá formálna úplná kvalifikácia.

³ Návrh odporúčania Európskeho parlamentu a Rady o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie. 2006.

- f) **Vedomosti** sú výsledkom zhromažďovania a prispôsobovania informácií v priebehu vzdelávania alebo učenia sa. V kontexte kvalifikácií poznáme teoretické alebo faktické vedomosti.
- g) **Zručnosti** sú schopnosti aplikovať vedomosti a využívať know-how na zvládnutie rôznych úloh a riešenie problémov. V kontexte kvalifikácií sú kognitívne (napr. uplatnenie logického, kreatívneho alebo intuitívneho myslenia) a praktické (manuálna zručnosť, šikovnosť, pohotovosť a používanie metód, materiálov, prostriedkov, nástrojov a prístrojov).
- h) **Výkonový štandard** je základné kritérium úrovne zvládnutia vedomostí, zručností a schopností. Vymedzuje úroveň významných vedomostí, zručností a kompetencií, ktoré má žiak podľa očakávania preukázať po ukončení vzdelávania. Musí odpovedať na otázku „Čo potrebuje žiak vedieť (kognitívna oblasť), čomu musí porozumieť (kognitívna a afektívna oblasť), čo má urobiť (afektívna a psychomotorická oblasť)“, aby splnil úlohu a preukázal svoj výkon. Je zároveň vstupným (cieľová požiadavka) a výstupným (vzdelávací výstup) štandardom. Výkonový štandard identifikuje merateľnosť vyučovacieho procesu. Popisuje produkt výučby, nie jej proces. Dôkazom dosiahnutia výkonového štandardu – vzdelávacieho výstupu je objektívne, validné a reliabilné sumatívne hodnotenie (maturitná skúška) na základe spoľahlivých kritérií, prostriedkov a postupov sumatívneho hodnotenia, ktorým sa overí dosiahnutie všeobecného a špecifického cieľa – hodnotiaci štandard. Z toho dôvodu je kompetenčný profil absolventa zásadným prvkom ŠVP a ŠKVP.
- i) **Obsahový štandard** určuje rozsah požadovaných vedomostí a zručností. Vymedzuje požiadavky a podmienky, ktoré určujú obsah vzdelávania (čo sa majú a ako sa majú žiaci naučiť a učiť) a zručnosti (čo majú žiaci urobiť a ako to majú urobiť), aby úspešne zvládli vzdelávací výstup (preukázali výkon) a vzdelávací program. Obsahový štandard sa formuluje na základe výkonového štandardu. V ŠVP sú popísané vo vzdelávacích oblastiach.
- j) **Vzdelávací štandard** obsahuje súbor požiadaviek na osvojenie si vedomostí, zručností a schopností, ktoré majú žiaci získať, aby mohli pokračovať vo vzdelávaní v nadväzujúcej časti vzdelávacieho programu alebo aby im mohol byť priznaný stupeň vzdelania. Je súborom výkonových a obsahových štandardov.
- k) **Vzdelávacie výstupy** sú stanovenia o tom, čo žiak vie, chápe a je schopný urobiť, aby ukončil proces učenia/vzdelávania. Ide o štruktúrovaný popis spôsobilosti (odborné, všeobecné) nevyhnutných pre výkon určitej pracovnej úlohy, činnosti alebo súboru činností v danom povolaní alebo skupine príbuzných povolaní. Vzdelávacie výstupy v oblasti OVP týkajúce sa získania, potvrdenia a uznania konkrétnej kvalifikácie (úplnej, čiastočnej) voláme kvalifikačný štandard. Každý vzdelávací výstup je vo svojej podstate výkonový štandard.
- l) **Hodnotiaci štandard** definuje súbor kritérií, organizačných a metodických postupov na overenie dosiahnutých vzdelávacích výstupov. Vychádza z výkonového štandardu. Proces hodnotenia vytvára evidenciu o výkone žiaka. Hodnotiaci štandard zahŕňa:
- kritériá hodnotenia pre každú všeobecnú a odbornú spôsobilosť. Určujú, ako stanoviť dôkaz o tom, že výkon žiaka bol preukázaný. Pokiaľ kompetencie

stanovujú, čo má žiak vedieť a urobiť v rámci danej pracovnej činnosti, kritériá určujú, podľa čoho to poznáme a či sú tieto kompetencie osvojené. Kritériá musia byť konkrétne, jasné a zodpovedajúce danej kompetencii,

- prostriedky a postupy hodnotenia vymedzujú cesty a spôsoby overovania kompetencií,
- organizačné a metodické pokyny pre maturitné skúšky predstavujú súbor pravidiel a predpisov v rámci platnej legislatívy.

- m) **Hodnotenie** je najvýznamnejšou časťou ŠkVP. Je to proces skompletizovania a interpretovania údajov a dôkazov o výkone žiaka. Skúšajúci overujú výkony žiakov vo vzťahu ku kritériám. V OVP sa sumatívnym hodnotením (maturitnú skúšku) overuje, potvrdzuje a uznáva získaná kvalifikácia v danom študijnom odbore.
- n) **Kvalifikácia** je formálny výsledok procesu hodnotenia a validácie, ktorý sa získa, keď kompetentný orgán určí, že absolvent dosiahol vzdelávacie výstupy zodpovedajúce daným štandardom (výkonový – kvalifikačný štandard, obsahový štandard, hodnotiaci štandard).

2 CIELE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Cieľom výchovy a vzdelávania je umožniť žiakovi:

- a) získať kompetencie, a to najmä v oblasti komunikačných schopností, ústnych spôsobilostí a písomných spôsobilostí, využívania informačno-komunikačných technológií, komunikácie v štátnom jazyku, materinskom jazyku a cudzom jazyku, matematickej gramotnosti a kompetencie v oblasti prírodných vied a technológií, k celoživotnému učeniu, sociálne kompetencie a občianske kompetencie, podnikateľské schopnosti a kultúrne kompetencie,
- b) ovládať aspoň dva cudzie jazyky a vedieť ich používať,
- c) naučiť sa správne identifikovať a analyzovať problémy a navrhovať ich riešenia a vedieť ich riešiť,
- d) rozvíjať manuálne zručnosti, tvorivé, umelecké psychomotorické schopnosti, aktuálne poznatky a pracovať s nimi v oblastiach súvisiacich s nadväzujúcim vzdelávaním alebo na trhu práce,
- e) posilňovať úctu k rodičom a ostatným osobám, ku kultúrnym a národným hodnotám a tradíciám štátu, ktorého je občanom, k štátnemu jazyku, k materinskému jazyku a k svojej vlastnej kultúre,
- f) získať a posilňovať úctu k ľudským právam a základným slobodám a zásadám ustanoveným v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd,
- g) pripraviť sa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti, v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami náboženskej tolerancie,
- h) naučiť sa rozvíjať a kultivovať svoju osobnosť a celoživotne sa vzdelávať, pracovať v skupine a preberať na seba zodpovednosť,
- i) naučiť sa kontrolovať a regulovať svoje správanie, starať sa a chrániť svoje zdravie vrátane zdravej výživy a životné prostredie a rešpektovať všeludské etické hodnoty,
- j) získať všetky informácie o právach dieťaťa a spôsobilosť na ich uplatňovanie.

3 VŠEOBECNÉ CIELE ODBORNÉHO VZDELÁVANIA A PRÍPRAVY NA ÚROVNI ISCED 4A

OVP je súčasťou celoživotného vzdelávania a musí byť súčasťou spoločnosti založenej na vedomostiach, v ktorej je vzdelávanie cestou rozvoja ľudskej osobnosti. Zámerom OVP je pripraviť žiaka na úspešný, zmysluplný a zodpovedný osobný, občiansky a pracovný život. Všeobecné ciele⁴ OVP na úrovni ISCED 4A sú:

1. **Cieľ – učiť sa poznávať** znamená naučiť sa osvojiť si nástroje pochopenia sveta a rozvíjať schopnosti nevyhnutné k učeniu sa.

OVP má:

- rozvíjať základné myšlienkové postupy žiakov, ich pamäť a schopnosť sústredenia,
- podporovať osvojovanie všeobecných princípov a algoritmov riešenia problémov, javov a situácií, ako aj bežných zručností pre prácu s informáciami,
- podporovať poznanie žiakov lepšieho chápania sveta, v ktorom žijú a nevyhnutnosť udržateľného rozvoja,
- viesť k porozumeniu základných vedeckých, technologických a technických metód, postupov a nástrojov a rozvíjať zručnosti pri ich aplikácii,
- rozvíjať osvojenie si základných poznatkov, pracovných postupov a nástrojov potrebných pre kvalifikovaný výkon povolania na trhu práce,
- pripravovať žiakov pre celoživotné vzdelávanie.

2. **Cieľ – učiť sa rozhodovať** znamená naučiť sa tvorivo zasahovať do svojho životného, pracovného a spoločenského prostredia.

OVP má:

- rozvíjať aktívny a tvorivý prístup žiakov k riešeniu problémov a hľadaniu progresívnych riešení,
- podporovať flexibilitu, adaptabilitu a kreativitu žiakov,
- viesť žiakov k aktívnemu prístupu k práci, profesijnej kariére a prispôbovaniu sa zmenám na trhu práce,
- rozvíjať cieľavedomý prístup žiakov k tímovej a samostatnej práci,
- vytvárať zodpovedný prístup žiakov k plneniu svojich povinností a rešpektovaniu stanovených pravidiel,
- viesť žiakov k hodnoteniu svojich schopností a rešpektovaniu schopností druhých,
- rozvíjať zručnosti potrebných k rokovaniu, diskusii, kompromisu, obhajobe svojho stanoviska a k akceptovaniu stanovísk druhých,
- viesť žiakov k chápaniu práce ako príležitosti pre seberealizáciu.

3. **Cieľ – učiť sa existovať** znamená porozumieť vlastnej osobnosti a jej vytváraniu v súlade s všeobecne akceptovanými morálnymi hodnotami.

OVP má:

- rozvíjať telesné a duševné schopnosti a zručnosti žiakov,

⁴ Delors, J.: *Učenie je skryté bohatstvo. Formulované Medzinárodnou komisiou UNESCO pre vzdelávanie 21. storočia ako Delorsov koncept štyroch pilierov.*

- prehlbovať zručnosti potrebné k sebareflexii, sebapoznaniu a sebahodnoteniu,
- vytvárať primerané sebavedomie a inšpiráciu žiakov,
- rozvíjať slobodné, kritické a nezávislé myslenie žiakov, ich úsudok a rozhodovanie,
- viesť k prijímaniu zodpovednosti žiakov za svoje myslenie, rozhodovanie, správanie a cítenie,
- viesť žiakov k emocionálnemu a estetickému vnímaniu,
- rozvíjať kreativitu, nadanie, špecifické schopnosti a predstavivosti.

4. Cieľ – učiť sa žiť v spoločnosti a žiť s ostatnými znamená vedieť spolupracovať s ostatnými a podieľať sa na živote spoločnosti a nájsť si v nej svoje miesto.

OVP má:

- rozvíjať úctu k ľudskému životu a jeho hodnote,
- vytvárať úctu a rešpekt k živej a neživej prírode, k ochrane životného prostredia a k chápaniu globálnych problémov ľudstva,
- prehlbovať osobnostnú, národnostnú a občiansku identitu žiakov, ich pripravenosť chrániť vlastnú identitu a rešpektovať identitu druhých,
- viesť žiakov k tomu, aby sa vo vzťahu k iným ľuďom oslobodili od predsudkov, xenofóbie, intolerancie, rasizmu, agresívneho nacionalizmu, etnickej, náboženskej a inej neznášanlivosti,
- vytvárať zodpovedné a slušné správanie žiakov v súlade s morálnymi zásadami a zásadami spoločenského správania sa,
- viesť žiakov k aktívnej účasti v občianskom živote a spolupráci na rozvoji demokracie,
- rozvíjať komunikačné zručnosti žiakov a zručnosti pre hodnotný pracovný, rodinný a partnerský život.

4 CHARAKTERISTIKA ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Skupina študijných odborov: 82 Umenie a umeleckoremeselná tvorba I
85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba II

4.1 Popis vzdelávacieho programu

Štátny vzdelávací program pre skupiny 82, 85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba má poskytnúť základný rámec, pravidlá, požiadavky pre tvorbu školských vzdelávacích programov pre jednotlivé študijné odbory danej skupiny. ŠVP neslúži na priame vyučovanie, ale je iba podkladom, spolu s legislatívou, pre tvorbu školských vzdelávacích programov.

Cieľom umeleckých študijných odborov je vzdelávanie a výchova kvalifikovaných odborníkov pre oblasť výtvarného umenia, audiovizuálnej a masmediálnej tvorby, nových médií a odborníkov v umelecko-remeselnej výrobe. Profilovanie absolventov so zameraním na kľúčové kompetencie umožňuje prípravu na komplexné riešenie odborných problémov, na pohotovú adaptabilitu pre prácu v meniacich sa podmienkach pracovného trhu a uplatňovanie nových koncepcií, metód, foriem, postupov a činností.

ŠVP obsahuje **v zameraní študijných odborov 82** sústavu činností, v ktorých sú dôsledne prepojené základné teoretické poznatky z oblasti dejín výtvarnej kultúry a vývoja spoločnosti, výtvarno-technických disciplín, technológie a ekonomiky s ich praktickými aplikáciami, technického kreslenia a práce s počítačom. Odborné vzdelanie v oblasti odevného a textilného dizajnu umožní rozvíjať samostatné myslenie, tvorivosť, s dôrazom na divergentné myslenie a konanie vo všetkom, čo súvisí s umením, odevným a textilným dizajnom, celkovou kultúrou osobnosti, výtvarnou stránkou a remeselným prevedením a základmi reštaurovania textílií.

Štúdium ďalej utvára predpoklady na samostatnú tvorbu v oblasti výtvarného spracovania kameňa, dreva, kovov a keramických materiálov pre dizajn a voľnú tvorbu. Skladba a obsah odborných vyučovacích predmetov zodpovedá súčasným potrebám praxe v oblasti dizajnu, zároveň predkladá nové možnosti vývoja v danej sfére. Obsah na jednej strane poskytuje poznatky a skúsenosti postupov v klasických technológiách, ale aj ovládanie nových technológií a digitálnych médií ako sú počítače, internet, video, digitálna fotografia, virtuálna grafika a ich vzájomné prepojenie v konečnom výtvarno-umeleckom produkte.

Odborné vzdelávanie vytvorí priestor na prepojenie teoretických vedomostí z reklamnej tvorby s konkrétnymi zručnosťami využitia najnovších informačných technológií pri kreatívnej práci. Odborné vzdelanie umožní rozvíjať samostatné myslenie a konanie v priestore multimediálnej komunikácie. Dôležitou súčasťou vyučovania je spojenie výtvarnej kreativity a práce s počítačom ako významným prostriedkom pri riešení úloh animovanej tvorby.

Štúdium propagačnej grafiky umožní samostatne tvoriť, organizovať, realizovať a multimediálne prezentovať tvorbu v priestore výtvarnej propagácie.

Zameranie štúdia propagačného výtvarníctva umožňuje navrhovať a riešiť interiéry a exteriéry architektúry v plošnom a priestorovom prevedení cez jednotlivé technologické a digitálne postupy až po konečnú realizáciu. Odborné vzdelávanie

v tejto oblasti podporuje tvorivosť súvisiacu s riešením objektov, tvorbou hračky alebo dekoratívneho predmetu. Úžitková maľba rieši výtvarné zobrazenie, zachytenie a realizáciu priestoru v interiéri a exteriéri tradičnými a modernými maliarskymi technikami.

Štúdium multimedialnej, audiovizuálnej a masmediálnej tvorby umožňuje zoznámiť sa so základnými princípmi fotografickej techniky, s princípmi filmovej, televíznej a zvukovej tvorby a techniky. Je prostriedkom získavania ucelených informácií o všetkých aspektoch tvorby, výroby a spracovania audiovizuálnych diel.

Odbor výtvarné spracúvanie skla umožní zvládnuť základné technológie jednotlivých umeleckých disciplín a technologické postupy spracovania skla, maľovanie a leptanie, rytie, tvarovanie a aplikácie vitrážneho skla. Učia kultivovať výtvarný názor a navrhovať tvarovo invenčné a zároveň funkčné úžitkové objekty v spojení s realizáciou v materiáli a umiestnením v interiéri alebo exteriéri.

Obsah štúdia konzervátorských a reštaurátorských odborov je zameraný na aplikovanie historických technologických postupov pri vzniku a výstavbe umeleckého diela v kontexte s príslušným slohovým obdobím. Súčasťou vyučovania je konzervovanie a reštaurátorský výskum diela, stanovenie charakteru poškodenia a vypracovanie návrhu na konzervovanie a reštaurovanie. Kreslenie a modelovanie je integrálnou súčasťou vyučovania a spolu s praxou vytvára predpoklady pre pochopenie autenticity originálu a jeho prezentáciu v zreštaurovanej podobe.

Štúdium v odboroch scénického výtvarníctva utvára predpoklady pre projektovanie a realizáciu scénických výprav pre divadlá, filmové a televízne štúdiá s využitím modernej programovej podpory navrhovania a inscenačného spracovania diela.

V odbore tvorba nábytku a interiéru umožní navrhnuť, technologicky zvládnuť a realizovať konštrukciu nábytku a jeho umiestnenie v interiéri. Tieto činnosti sú prepojené aj s čalúnnictvom a dekoratérstvom v interiéri.

Súčasťou základných odborných činností je týždňový výtvarný kurz (plenér) a počas štúdia absolvovanie a realizácia ročníkových prác a projektov v hlavných výtvarných predmetoch (klausúrne práce).

V rámci praktickej prípravy v predmete prax absolvujú žiaci 1. ročníka súvislú výrobnú prax podľa odborného zamerania vo firmách alebo podmienok školy v rozsahu 5 pracovných dní.

Štruktúra vzdelania v študijných odboroch **85 umeleckoremeselná tvorba** je koncipovaná s ohľadom na vzájomnú obsahovú previazanosť jednotlivých zameraní výtvarného a umelecko-remeselného charakteru tak, že špecifické činnosti smerujú k príprave odborníkov na vysokokvalifikované robotnícke povolania. Spoločným cieľom vzdelávacieho programu je pripraviť pracovníka, schopného adaptácie na meniace sa podmienky trhu práce s rozvinutými kľúčovými kompetenciami.

Aplikácia teoretických odborných vedomostí umožní získať manuálne zručnosti pri tvorbe umeleckých výrobkov, správne a samostatne používať pracovné pomôcky, náradia, obsluhovať stroje a zariadenia, manipulovať s materiálom, spracovávať ho a využívať rôzne techniky zdobenia výrobkov s uplatnením individuálneho estetického cítenia. Podľa znakov naučí rozpoznať jednotlivé historické obdobia stavebných slohov a umelecko-remeselných prvkov. Vytvorí schopnosť čítať technické nákresy a dielenské náčrty, vykonávať prvotnú evidenciu pri reštaurátorských prácach, poznať význam a hodnoty pamiatok, orientovať sa

v opisoch pracovných postupov, materiáloch, starých dobových a súčasných technikách podľa zamerania umeleckého remesla.

Súčasťou prípravy absolventov sú všetky činnosti, ktoré realizujú podľa jednotlivých odborov v rámci odbornej prípravy. Teoretické vedomosti, získané v odborných predmetoch, aplikujú v praktickom vyučovaní, kde si precvičujú pracovné postupy a zložitejšie výrobné činnosti.

V učebnej a odbornej praxi sa utvárajú, rozvíjajú a upevňujú základné praktické zručnosti v odborných činnostiach pod priamym vedením učiteľov alebo odborníkov z praxe. Učebnú a odbornú prax môžu žiaci absolvovať v odborných učebniach, dielniach, ateliéroch a vo vyšších ročníkoch podľa konkrétnych študijných odborov priamo vo firmách, výrobných a reštaurátorských zariadeniach a v ďalších špecializovaných pracoviskách.

Odbornú prípravu umocňuje absolvovanie odborných exkurzií.

Pre žiakov so zdravotným znevýhodnením platia všetky ustanovenia uvedené v tomto štátnom vzdelávacom programe. Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením (dĺžka, formy výchovy a vzdelávania, podmienky prijímania, organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie, personálne, materiálno-technické a priestorové zabezpečenie a pod.) stanovujú vzdelávacie programy vypracované podľa druhu zdravotného znevýhodnenia.

4.2 Základné údaje

82 Umenie a umeleckoremeselná výroba (s praxou)

Dĺžka štúdia:	2 roky
Forma štúdia:	Denné pomaturitné kvalifikačné štúdium
Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:	Úplné stredné všeobecné vzdelanie alebo úplné stredné odborné vzdelanie a splnenie podmienok prijímacieho konania ⁵
Spôsob ukončenia štúdia:	Maturitná skúška
Doklad o získanom stupni vzdelania a získanej kvalifikácii	Vysvedčenie o maturitnej skúške ⁶
Poskytnutý stupeň vzdelania	Úplné stredné odborné vzdelanie ISCED 4A
Možnosti pracovného uplatnenia :	<ul style="list-style-type: none"> - ako odborne kvalifikovaní pracovníci v štátnych a súkromných podnikoch a inštitúciách umeleckej sféry, - vo vlastných návrhárskych a realizačných firmách ako dizajnéri, konštruktéri a modelári,

⁵ § 62 ods. 10 zákona 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

⁶ Podľa § 18 ods. 9 zákona č. 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov k vysvedčeniu o maturitnej skúške vydá škola dodatok, ktorý obsahuje podrobnosti o absolvovanom vzdelávacom programe

	<ul style="list-style-type: none"> - v reklamných agentúrach, - ako výtvarní redaktori v redakciách časopisov a nakladateľstvách,
Možnosti ďalšieho štúdia:	Vzdelávacie programy vysokoškolského vzdelávania na úrovni 5B alebo ďalšie vzdelávacie programy zamerané na rozšírenie kvalifikácie, jej zvýšenie alebo zmenu kvalifikácie.

85 Umenie a umeleckoremeselná výroba (s odborným výcvikom)

Dĺžka štúdia:	2 roky
Forma štúdia:	Denné pomaturitné kvalifikačné štúdium
Nevyhnutné vstupné požiadavky na štúdium:	Úplné stredné všeobecné vzdelanie alebo úplné stredné odborné vzdelanie a splnenie podmienok prijímacieho konania ⁷
Spôsob ukončenia štúdia:	Maturitná skúška
Doklad o získanom stupni vzdelania	Vysvedčenie o maturitnej skúške
Doklad o získanej kvalifikácii	Vysvedčenie o maturitnej skúške. Výučný list.
Poskytnutý stupeň vzdelania	Úplné stredné odborné vzdelanie ISCED 4A
Možnosti pracovného uplatnenia absolventa:	Absolventi sú pripravení vykonávať manuálne vysokokvalifikované pracovné činnosti, ako odborne vzdelaní pracovníci v štátnych a súkromných podnikoch umeleckej sféry a vo vlastných realizačných firmách
Možnosti ďalšieho štúdia:	Vzdelávacie programy vysokoškolského vzdelávania na úrovni 5B alebo ďalšie vzdelávacie programy zamerané na rozšírenie kvalifikácie, jej zvýšenie alebo zmenu kvalifikácie.

⁷ § 62 ods. 10 zákona 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

4.3 Zdravotné požiadavky na uchádzača

Všetky požiadavky vychádzajú zo všeobecne platných predpisov (nariadení, vyhlášok, noriem a pod. Školy si vo svojich ŠKVP tieto požiadavky rozpracujú podľa konkrétneho študijného odboru.

Do stredných škôl s umeleckým zameraním môžu byť prijatí uchádzači, ktorých zdravotný stav posúdil a na prihláške potvrdil všeobecný lekár. **Prijatiu uchádzačov z hľadiska zdravotného stavu prekáža závažné zrakové znevýhodnenie. Individuálne sa posudzujú záchvatové ochorenia, kožné ochorenia a ochorenia pohybového aparátu.**

V prípade zmenenej pracovnej schopnosti uchádzačov je potrebné lekárske posúdenie zdravotnej spôsobilosti.

4.4 Požiadavky na bezpečnosť, ochranu zdravia a hygienu práce

Výchova k bezpečnosti a ochrane zdravia, hygiene práce a požiarnej ochrane je neoddeliteľnou súčasťou teoretického vyučovania a praktickej prípravy. V priestoroch určených na vyučovanie žiakov je potrebné vytvoriť (podľa platných predpisov), podmienky na zaistenie bezpečnosti a hygieny práce. Je nevyhnutné preukázateľne poučiť žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a dodržiavanie týchto predpisov vyžadovať.

V priestoroch určených na praktickú prípravu je potrebné podľa platných technických predpisov vytvoriť podmienky na bezpečnú prácu, dôkladne a preukázateľne oboznámiť žiakov s predpismi o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, s hygienickými a technickými predpismi, technickými normami, s pravidlami bezpečnej obsluhy technických zariadení, používaním ochranných prostriedkov a dodržiavanie týchto predpisov kontrolovať a vyžadovať.

Ak práca vyžaduje priamy dozor, musí osoba poverená priamym dozorom obsiahnuť všetky pracovné miesta žiakov tak, aby mohla pri ohrození zdravia žiaka bezprostredne zasiahnuť. Žiaci majú zakázané vykonávať práce so zvýšeným nebezpečenstvom.

4.5 Hodnotenie

Hodnotenie⁸ je jednou z najvýznamnejších činností kontroly vyučovacieho procesu, ktorou sa zisťujú a posudzujú výsledky vzdelávania. Musí spĺňať tieto **funkcie**:

- diagnostická, ktorá určuje mieru vedomostí, zručností, postojov žiakov a ich nedostatkov,
- prognostická, ktorá identifikuje zodpovedajúce predpoklady, možnosti a potreby ďalšieho vývoja žiakov,
- motivačná, ovplyvňujúca pozitívnu motiváciu žiakov,
- výchovná, formujúca pozitívne vlastnosti a postoje žiakov,
- informačná, ktorá dokumentuje výsledky vzdelávania,
- rozvíjajúca, ktorá ovplyvňuje sebakontrolu a sebahodnotenie žiakov,
- spätnoväzbová, ktorá vplýva na revidovanie procesu výučby.

⁸ Prof. PhDr. Ing. Ivan Turek. CSc.: Zvyšovanie efektívnosti vyučovania. Bratislava. 2002.

ŠVP odporúča v rámci celého výchovno-vzdelávacieho procesu akceptovať tieto funkcie a **na základe** nižšie uvedených **kritérií** využívať nasledovné **formy** hodnotenia:

1) podľa výkonu žiaka

- a) výkonové hodnotenie, v ktorom sa výkon žiaka porovnáva s výkonom iných žiakov,
- b) hodnotenie absolútneho výkonu, kde sa výkon žiaka meria na základe stanoveného kritéria (norma, štandard),
- c) individuálne hodnotenie, pri ktorom sa porovnáva aktuálny výkon žiaka s jeho predchádzajúcim výkonom.

2) podľa cieľa vzdelávania

- a) sumatívne hodnotenie na jasne definovaných kritériách pri ukončení štúdia (maturitná skúška),
- b) formatívne hodnotenie zabezpečuje spätnú väzbu medzi žiakom a učiteľom.

3) podľa času

- a) priebežné hodnotenie, kde sa žiak hodnotí v priebehu celého vyučovacieho obdobia,
- b) záverečné hodnotenie, pri ktorom sa žiak hodnotí jednorázovo na konci vyučovacieho obdobia.

4) podľa informovanosti

- a) formálne hodnotenie, kedy je žiak dopredu informovaný o hodnotení a môže sa naň pripraviť,
- b) neformálne hodnotenie, pri ktorom sa pozoruje bežná činnosť žiaka vo vyučovacom procese.

5) podľa činnosti

- a) hodnotenie priebehu činnosti, napr. rôznych cvičení, úloh a pod.,
- b) hodnotenie výsledku činnosti, napr. test, výkres, model, výrobok a pod.

6) podľa prostredia

- a) interné hodnotenie, prebieha v škole učiteľmi,
- b) externé hodnotenie prebieha v škole inými ľuďmi napr. učiteľ z inej školy, odborník z praxe, inšpektor a pod.

Hodnotenie v OVP je založené na **hodnotiacom štandarde**. Je to súbor kritérií, organizačných a metodických postupov na overovanie vzdelávacích výkonov – výkonových štandardov. Zisťuje, či žiak predpísaný vzdelávací výstup zvládol. Hodnotiaci štandard zahŕňa:

- **Kritériá hodnotenia** zisťujú mieru realizácie plánovaných výsledkov, určujú, ako stanoviť dôkaz o tom, že učenie bolo ukončené a preukázané pre požadovaný výkonový štandard. Je dôležité aby kritériá hodnotenia boli definované na jeden výkon, aby boli konkrétne, jasné, stručné, zamerané buď na proces (činnosť) alebo na výsledok činnosti.
- **Spôsoby a postupy hodnotenia** môžu byť rôzne. Pre OVP odporúčame rozdeliť ich podľa nasledovných kritérií:
  - a) podľa počtu skúšaných žiakov

- ⇒ individuálne
- ⇒ skupinovo
- ⇒ frontálne
- b) podľa časového zaradenia
  - ⇒ priebežné skúšanie (skúša sa učivo jednej alebo niekoľkých vyučovacích hodín),
  - ⇒ súhrnné skúšanie (skúša sa učivo tematického celku alebo učivo za celé klasifikačné obdobie),
  - ⇒ záverečné skúšanie (maturitné alebo opravné skúšky).
- c) podľa spôsobu vyjadrovania sa
  - ⇒ ústne hodnotenie (otázka – odpoveď),
  - ⇒ písomné hodnotenie (cieľový test, test voľných odpovedí, stanovenie (určenie niečoho), prípadová štúdia, projekt, zistenie a pod.),
  - ⇒ praktické hodnotenie (cvičenia, simulácie, projekty a pod.).
- d) podľa vzdelávacích výstupov sa hodnotia kognitívne (rozumové) kompetencie napr. pamäťové alebo aktuálne činnosti a praktické kompetencie (výrobok, proces, postup). Odporúčame zaviesť tzv. „Portfólio“ ako súbor dokumentov o rôznych aktivitách žiaka a jeho výsledkoch, ako aj o oblastiach jeho aktivít, činností a miery ich praktického zvládnutia. Je to súbor dôkazov, ktoré umožňujú hodnotiť rozvoj kompetencií za určité obdobie. Pri hodnotení praktických kompetencií sa veľmi osvedčilo hodnotenie na základe „Referencií“ kompetentných osôb, odborníkov alebo organizácií, ktoré vypovedajú o kvalite vedomostí, zručností a postojoch. Rôzne metódy hodnotenia praktických a kognitívnych kompetencií ukazuje nasledovná tabuľka.

Zoznam štandardných nástrojov hodnotenia

ODBORNÉ KOMPETENCIE	KOGNITÍVNE KOMPETENCIE
Praktické cvičenia	Ústna odpoveď (krátke, súvislé a obmedzené odpovede, doplnenia)
Simulované situácie	Písomné odpovede (testy)
Úloha hrou	Projekt
Ústne odpovede	Zistenie
Projekt	Stanovenie (niečo určiť)
Zistenie	Porovnanie
Stanovenie (niečo určiť)	Prípadová štúdia
Prípadová štúdia	Školská práca
Zapisovanie do pracovnej knihy	Úlohy a cvičenia
Protokoly	
Správy	
Osobný rozhovor	
Dotazník	

Pri rozhodovaní o využití uvedených postupov platia tieto zásady:

- ✓ praktické, ústne a písomné overovanie by sa malo používať vtedy, ak je možné overiť kompetencie na základe kritérií v určitom stanovenom čase,

- ✓ písomné overovanie by sa malo použiť tam, kde sa dá predložiť vopred pripravený písomný materiál,
- ✓ portfólio by sa malo použiť vtedy, keď ide o priebežné hodnotenie a nie je možné hodnotiť kompetencie podľa kritérií v stanovenom čase.
- **Organizačné a metodické pokyny** sa týkajú platných predpisov, dokumentácie a pravidiel pre maturitnú skúšku.

V oblasti OVP odporúčame systematické hodnotenie žiakov v kombinácii ústnej a písomnej formy, v praktickej príprave pestrú škálu praktických úloh a riešenie odborných problémových situácií.

4.5.1 Špecifiká hodnotenia študijných odborov 82 Umenie a umelecko-remeselná tvorba

- 1) Pri celkovom hodnotení žiaka na konci prvého a druhého polroka
  - žiak **prospel s vyznamenaním**, ak z hlavného odborného predmetu má výborný prospech, ani v jednom povinnom predmete nemá prospech horší ako chválitebný, priemerný prospech z povinných predmetov nemá horší ako 1,5 a jeho správanie je veľmi dobré,
  - žiak **prospel veľmi dobre**, ak z hlavného odborného predmetu nemá prospech horší ako chválitebný, ani v jednom povinnom predmete nemá prospech horší ako dobrý, priemerný prospech z povinných predmetov nemá horší ako 2,0 a jeho správanie je veľmi dobré.
- 2) **Hlavný odborný predmet** určí riaditeľ školy po porade s pedagogickou radou a umeleckou radou školy. Hlavným odborným predmetom v študijných odboroch 82 je spravidla v 1. ročníku výtvarná príprava, v 2. ročníku navrhovanie.
- 3) **Opravná skúška** sa nepovoľuje z praxe a z hlavného odborného predmetu.
- 4) Hodnotenie ročníkového projektu je súčasťou hodnotenia hlavného predmetu. Spôsob hodnotenia určí riaditeľ školy v školskom vzdelávacom programe.

5 KOMPETENCIE (PROFIL) ABSOLVENTA ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Skupina študijných odborov: 82 Umenie a umeleckoremeselná tvorba I
85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba II

5.1 Celková charakteristika absolventa

Absolvent študijného odboru 82, 85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba je kreatívny výtvarník, dizajnér, zručný odborník v umelecko-remeselnej výrobe. Má vzťah k jednotlivým formám umenia, orientuje sa v nich a riadi sa estetickými pravidlami. Rozvíja samostatné umelecké myslenie, pružné rozhodovanie a konanie, presadzuje nové netradičné myšlienky a metódy vo svojom odbore. Je schopný samostatne tvoriť, organizovať, realizovať a prezentovať vlastnú umeleckú tvorbu a vykonávať slobodné umelecké povolanie. Svojou tvorbou je schopný ovplyvňovať a vytvárať estetické prostredie človeka. Odborné vzdelávanie umožní rozvíjať samostatnosť a tvorivosť s dôrazom na divergentné myslenie a konanie vo všetkom, čo súvisí s výtvarným umením a dizajnom, kultúrou osobnosti a umeleckou stránkou remeselného prevedenia.

a) Špecifiká odborného vzdelania umeleckých škôl:

- podporou v budúcom profesionálnom uplatnení sa sú vedomosti z ekonomiky, počítačovej grafiky a umeleckej osobnej prezentácie
- absolvent vie prezentovať výtvarnú myšlienku vrátane verbálneho a grafického vyjadrenia v príslušnej dokumentácii
- vie transformovať inšpiráciu cez umelecký prejav na základe návrhu do finálneho umeleckého produktu

b) Špecifiká odborného vzdelania umelecko-remeselných prác:

- profesionálne zameranie podporí orientácia v umelecko-remeselných znakoch v jednotlivých slohových obdobiach, znalosť kresby ornamentu, figúry a modelovanie
- poznatky z ekonomiky smerujú k jednoduchým úkonom súvisiacich s prvotnou evidenciou pracovného času a materiálu. Umožňujú viesť pracovnú skupinu odborne a remeselne s uplatnením ekonomických hľadísk a bezpečnostných rizík
- dokáže sa orientovať v opisoch pracovných postupov, v materiáloch, v pracovných výkresoch a dokumentácii

Po absolvovaní vzdelávacieho programu absolvent disponuje týmito kompetenciami:

5.2 Kľúčové kompetencie

Vzdelávanie v ŠVP v súlade s cieľmi stredného odborného vzdelávania na úrovni ISCED 4A smeruje k tomu, aby si žiaci vytvorili na tejto úrovni zodpovedajúce schopnosti a študijné predpoklady. Kľúčové kompetencie sa musia zakomponovať do všetkých vzdelávacích oblastí v súlade so Spoločným európskym rámcom kľúčových kompetencií ako základným orientačným nástrojom pre vymedzenie kľúčových kompetencií. ŠVP vymedzil nasledovné kľúčové kompetencie:

a) Komunikatívne a sociálno-interakčné spôsobilosti

Sú to spôsobilosti, ktoré sú základom pre ďalšie získavanie vedomostí, zručností, postojov a hodnotovej orientácie. Patria sem schopnosti nevyhnutné pre pracovný a spoločenský život, ktoré v konkrétnych situáciách umožnia žiakom primerane ústne a písomne sa vyjadrovať, spracovávať a využívať písomné materiály, znázorňovať, vysvetľovať a riešiť problémové úlohy a situácie komplexného charakteru, čítať, rozumieť a využívať text. Tieto kompetencie sú veľmi úzko späté s osvojovaním si kultúry myslenia a poznávania, vyhľadávania, uchovávaní, využívania a vytvárania informácií, s rozvojom schopnosti komunikovať aspoň v jednom cudzom jazyku. Žiaci sa získaním týchto spôsobilostí naučia akým spôsobom sa vymieňajú informácie, ako generovať produktívne samoriadené učenie, zapamätajú si, že učenie je v konečnom dôsledku sociálny proces prispôbovania učebného prostredia pre integráciu aj znevýhodnených sociálnych skupín.

Absolvent má:

- vyjadrovať a zdôvodňovať svoje názory,
- reprodukovat' a interpretovať prečítaný alebo vypočítaný text v materinskom a cudzom jazyku,
- podať výklad a popis konkrétneho objektu, veci alebo činnosti,
- vyjadrovať sa nielen podrobne a bohato, ale aj krátko a výstižne,
- aktívne komunikovať najmenej v dvoch cudzích jazykoch,
- vedieť samostatne rozhodovať o úprave informačného materiálu vzhľadom na druh oznámenia a širší okruh užívateľov,
- štylizovať listy (formálne, neformálne), informačné útvary (inzerát, oznam), vyplňovať formuláre (životopis, žiadosť),
- navrhovať návody k činnostiam, písať odborné materiály a dokumenty v materinskom a cudzom jazyku,
- osvojovať si grafickú a formálnu úpravu písomných prejavov,
- spracovávať písomné textové informácie (osnova, výpisky, denník) a materiály podľa účelu oznámenia a s ohľadom na potreby užívateľa,
- orientovať sa, získavať, rozumieť a aplikovať rôzne informácie, posúdiť ich význam v osobnom živote a v povolání,
- vyhľadávať a využívať jazykové a iné výrazové prostriedky pri riešení zadaných úloh a tém v cudzom jazyku,
- vedieť prijímať a tvoriť text, chápať vzťahy medzi rečovou situáciou, témou a jazykovým prejavom v materinskom a cudzom jazyku,
- rozlišovať rôzne druhy a techniky čítania, ovládať orientáciu sa v texte a jeho rozbor z hľadiska kompozície a štýlu v materinskom a cudzom jazyku,
- ovládať operácie pri práci s počítačom,
- pochopiť a vyhodnocovať svoju účasť na procese vzdelávania a jeho výsledku, ktorý zabezpečuje právo voľného pohybu občana žiť, študovať a pracovať v podmienkach otvoreného trhu práce,
- pochopiť a osvojiť si metódy informačnej a komunikačnej technológie včítane možnosti učenia sa formou on-line,
- oboznámiť sa s motivačnými vzdelávacími programami, ktoré sú zamerané na riešenie problémov a poskytovanie prístupných príležitostí pre celoživotné vzdelávanie, ktoré vytvára možnosť virtuálnej komunikácie medzi lokálnymi komunitami.

b) Intrapersonálne a interpersonálne spôsobilosti

Sú to schopnosti, ktoré žiak získava za účelom aktívneho zapojenia sa do spoločnosti založenej na vedomostiach s jasným zmyslom pre vlastnú identitu a smer života, sebazdokonaľovanie a zvyšovanie výkonnosti, racionálneho a samostatného vzdelávania a učenia sa počas celého života, aktualizovania a udržiavania potrebnej základnej úrovne zručností. Od žiaka sa vyžaduje regulovať správanie, prehodnocovať základné zručnosti, sebatvoriť, zapájať sa do medziľudských vzťahov, pracovať v tíme, preberať zodpovednosť sám za seba a za prácu iných, schopnosť starať sa o svoje zdravie a životné prostredie, rešpektovať všeľudské etické hodnoty, uznávať ľudské práva a slobody.

Absolvent má:

- významne sa podieľať na stanovení zodpovedajúcich krátkodobých cieľov, ktoré smerujú k zlepšeniu vlastnej výkonnosti,
- vedieť samostatne predkladať jednoduché návrhy a projekty, formulovať, pozorovať, triediť a merať hypotézy,
- overovať a interpretovať získané údaje,
- rozhodovať o princípoch kontrolného mechanizmu,
- rozvíjať vlastnú aktivitu, samostatnosť, sebaopoznanie, sebadôveru a reproduktívne myslenie,
- samostatne predkladať návrhy na výkon práce, za ktorú je zodpovedný,
- predkladať primerané návrhy na rozdelenie jednotlivých kompetencií pre ostatných členov tímu a posudzovať spoločne s učiteľom a s ostatnými, či sú schopní určené kompetencie zvládnuť,
- ovládať základy modernej pracovnej technológie a nieť zodpovednosť za prácu v životnom prostredí, jeho ochranu, bezpečnosť a stratégiu jeho rozvoja,
- samostatne pracovať a zapájať sa do práce kolektívu, riadiť jednoduchšie práce v menšom kolektíve, nieť zodpovednosť aj za prácu druhých,
- vytvárať, objasňovať a aplikovať hodnotový systém a postoje,
- určovať vážne nedostatky a kvality vo vlastnom učení, pracovných výkonoch a osobnostnom raste,
- stanovovať si ciele a priority podľa svojich osobných schopností, záujmov, pracovnej orientácie a životných podmienok,
- plniť plán úloh smerujúci k daným cieľom a snažiť sa ich vylepšovať formou využívania sebakontroly, sebaregulácie, sebahodnotenia a vlastného rozhodovania,
- overovať získané poznatky, kriticky posudzovať názory, postoje a správanie druhých,
- mať zodpovedný vzťah k svojmu zdraviu, starať sa o svoj fyzický a duševný rozvoj, byť si vedomí dôsledkov nezdravého životného štýlu a závislostí,
- prijímať a plniť zodpovedne dané úlohy,
- predkladať spolupracovníkom vlastné návrhy na zlepšenie práce, bez zaujatosti posudzovať návrhy druhých,
- prispievať k vytváraniu ústretových medziľudských vzťahov, predchádzať osobným konfliktom, nepodliehať predsudkom a stereotypom v prístupe k druhým.

c) Schopnosť tvorivo riešiť problémy

Tieto schopnosti sa využívajú na identifikovanie problémov, na ich analýzu a stanovenie efektívnych postupov, perspektívnych stratégií a vyhodnocovanie javov. Sú to schopnosti, ktoré sa objavujú v náročnejších podmienkach, aj pri riešení

problémov ľudí, ktorí sa nevedia zaradiť do spoločenského života. Žiaci musia byť schopní vyhodnocovať základné dopady, napr. dopad na životné prostredie, dopad nerozvážnych rozhodnutí alebo príkazov, pracovný a osobný dopad v širšom slova zmysle ako je ekonomický blahobyť, telesné a duševné zdravie a pod. Sú to teda schopnosti, ktoré na základe získaných vedomostí umožňujú stanoviť jednoduché algoritmy na vyriešenie problémových úloh, javov a situácií a získané poznatky využívať v osobnom živote a povolani.

Absolvent má:

- objasňovať formou systematického poznávania najzávažnejšie rysy problémov, využívať za týmto účelom rôzne všeobecne platné pravidlá,
- získavať samostatným štúdiom všetky nové informácie vzťahujúce sa priamo k objasneniu neznámych oblastí problému,
- zhodnotiť význam rozmanitých informácií, samostatne zhromažďovať informácie, vytriediť a využiť len tie, ktoré sú pre objasnenie problému najdôležitejšie,
- určovať najzávažnejšie rysy problému, zvažovať rôzne možnosti riešenia, ich klady a zápory v danom kontexte aj v dlhodobějších súvislostiach, stanoviť kritériá pre voľbu konečného optimálneho riešenia,
- vedieť vybrať vhodné postupy pre realizáciu zvoleného riešenia a dodržiavať ho,
- poskytovať ľuďom informácie (oznamovanie, referovanie, rozprávanie, vyučovanie),
- vedieť ovplyvňovať ľudí (prehováranie, presvedčovanie),
- spolupracovať pri riešení problémov s inými ľuďmi.

d) Podnikateľské spôsobilosti

Prispievajú k tvorbe nových pracovných miest, umožňujú samozamestnanosť, pomáhajú ľuďom nachádzať prácu, orientovať sa na vlastné podnikanie, zlepšovať svoje pracovné a podnikateľské výkony. Učiť sa ako sa učiť, prispôbovať sa zmenám a využívať informačné toky, to sú generické zručnosti, ktoré by mal získať žiak. Je potrebné vyvíjať motivačné opatrenia. Investovanie do ľudských zdrojov tiež znamená umožniť jednotlivcom, aby si riadili vlastné „životné portfólia“ a zviditeľniť im širší rozsah vzdelávacích cieľov. Tvorivé a inovatívne prístupy do ľudských zdrojov sú integrálnou súčasťou rozvoja spoločnosti založenej na vedomostiach. Tieto kompetencie vznikajú v kontexte socio-ekonomickej krízy a transformácie organizácie práce, ktorých dôsledkom je nový model riadenia.

Absolvent má:

- vedieť spracovať základné analytické prieskumy a predkladať primerané návrhy na výkon takej práce, ktorú je schopný zodpovedne vykonať,
- orientovať sa v rôznych štatistických údajoch a vedieť ich využívať pre vlastné podnikanie,
- vyhodnocovať možnosti plánovania realizácie projektov,
- samostatne plánovať financie, základné prostriedky a nehnuteľnosti vzhľadom na potreby a ciele manažmentu podnikania,
- viesť systém jednoduchého a podvojného účtovníctva a stratégiu odpisov,
- pochopiť najnovšie poznatky z teórie riadenia a organizácie,
- využívať marketingový manažment,

- rozpoznávať a rozvíjať kvality riadiaceho zamestnanca s aspektom na komunikatívne schopnosti, asertivitu, kreativitu a odolnosť voči stresom,
- vedieť vystihnúť princípy odmeňovania a oceňovania aktívnych a tvorivých zamestnancov,
- ovládať princípy priebežnej kontroly, diagnostiky skutočného stavu a úrovne podniku,
- zisťovať dynamiku vývoja efektívnosti práce, podnikania a porovnávať ju s celospoločenskými požiadavkami a potrebami,
- využívať zásady konštruktívnej kritiky, vedieť primerane kritizovať, ale aj znášať kritiku od druhých,
- pracovať s materiálmi a informáciami v dvoch cudzích jazykoch,
- ovplyvňovať druhých a koordinovať ich úsilie,
- rýchle sa rozhodovať a prijímať opatrenia,
- myslieť systémovo a komplexne,
- prijímať a uznávať aj iné podnikateľské systémy,
- ovládať podstatu systémovej analýzy,
- rešpektovať právo a zodpovednosť,
- mať zodpovedný postoj k vlastnej profesijnej budúcnosti a ďalšiemu vzdelávaniu, uvedomovať si význam celoživotného učenia a byť pripravený prispôbovať sa k zmeneným pracovným podmienkam,
- sledovať a hodnotiť vlastný úspech vo svojom učení, prijímať hodnotenie výsledkov svojho učenia zo strany iných ľudí,
- poznať možnosti ďalšieho vzdelávania, hlavne v odbore prípravy na povolanie,
- mať prehľad o možnostiach uplatnenia na trhu práce v danom odbore, cieľavedomé a zodpovedne rozhodovať o svojej budúcej profesii a vzdelávacej ceste,
- mať reálnu predstavu o pracovných a iných podmienkach v odbore, o požiadavkách zamestnávateľov na pracovné činnosti a vedieť ich porovnávať so svojimi predstavami a reálnymi predpokladmi,
- robiť aj nepopulárne, ale správne opatrenia a rozhodnutia,
- chápať podstatu a princíp podnikania, mať predstavu o základných právnych, ekonomických, administratívnych, osobnostných a etických aspektoch súkromného podnikania,
- dokázať vyhľadávať a posudzovať podnikateľské príležitosti v súlade s realitou trhového prostredia, svojimi predpokladmi a ďalšími možnosťami.

e) **Spôsobilosť využívať informačné technológie**

Tieto spôsobilosti pomáhajú žiakom rozvíjať základné zručnosti pri práci s osobným počítačom, internetom, využívať rôzne informačné zdroje a informácie v pracovnom a mimo pracovnom čase. Nová iniciatíva v oblasti elektronického vzdelávania (E-learning) si kladie za cieľ zvýšiť úroveň digitálnej gramotnosti žiakov. Efektívne využívanie informačných a komunikačných technológií, vrátane možnosti učenia sa formou on-line, výrazne prispieje k realizácii celoživotného vzdelávania pre ľudí rôzneho veku, k udržiavaniu identity komunity a vytváraniu možnosti virtuálnej komunikácie medzi lokálnymi komunitami aj na veľké vzdialenosti. Sú to teda schopnosti, ktoré umožňujú žiakom ich osobnostný rast, vlastné učenie a výkonnosť v práci.

Absolvent má:

- zoznámiť sa s rôznymi druhmi počítačových programov a spôsobom ich obsluhy,
- ovládať obsluhu periférnych zariadení potrebných pre činnosť používaného programu,
- pracovať s aplikačným programom potrebným pre výkon povolania,
- vyhľadávať vhodné informačné zdroje a potrebné informácie,
- vybrať kvantitatívne matematické metódy (bežné, odborné a špecifické), ktoré sú vhodné pri riešení danej úlohy alebo situácie,
- graficky znázorňovať reálne situácie a úlohy, kde takéto znázorňovanie pomáha pri kvantitatívnom riešení úlohy,
- komunikovať elektronickou poštou, využívať prostriedky online a offline komunikácie,
- evidovať, triediť a uchovávať informácie tak, aby ich mohol využívať pri práci,
- chrániť informácie pred znehodnotením alebo zmanipulovaním,
- posudzovať vierohodnosť rôznych informačných zdrojov, kriticky pristupovať k získaným informáciám a byť mediálne gramotný.

f) Spôsobilosť byť demokratickým občanom

Sú to schopnosti, ktoré umožňujú žiakom žiť plnohodnotným sociálnym životom a tak prispievať k zvyšovaniu spoločenskej úrovne. Cestou získaných schopností žiaci zdokonaľujú svoj osobnostný rast, vlastné učenie, využívajú sebapoznávanie, sebakontrolu a sebareguláciu pre prácu v kolektíve, prijímajú zodpovednosť za vlastnú prácu a prácu ostatných. Svojím podielom prispievajú k životu a práci k spoločnosti založených na vedomostiach, prispievajú k rozvíjaniu demokratického systému spoločnosti, k trvalo udržateľnému hospodárskemu a sociálnemu rozvoju štátu so zodpovednosťou voči životnému prostrediu, zachovaniu života na Zemi, rozvíjaniu vzájomného porozumeniu si medzi osobami a skupinami, rozvíjajú svoje schopnosti ako je empatia, súcitiť, tolerancia, rešpektovanie práv a slobôd.

Absolvent má:

- porozumieť systémovej (globálnej) podstate sveta,
- uvedomiť si a rešpektovať, že telesná, citová, rozumová i vôľová zložka osobnosti sú rovnocenné a vzájomne sa dopĺňajú,
- konať zodpovedne, samostatne a iniciatívne, nielen vo svojom vlastnom záujme, ale aj vo verejnom záujme,
- poznať a rešpektovať, že neexistuje iba jeden pohľad na svet,
- orientovať sa na budúcnosť vo svojom vzťahu k Zemi,
- uvedomiť si, že rozhodnutia, ktoré sa prijímu a činy, ktoré vykonávajú jednotlivci alebo členovia skupiny, budú mať vplyv na globálnu prítomnosť a budúcnosť,
- poznať, uznávať a podporovať alternatívne vízie vo vzťahu k udržateľnému rozvoju, ľudskému zdraviu a zdraviu našej planéty,
- uvedomiť si a čiastočne pochopiť globálne podmienky, rozvoj a trendy súčasného sveta,
- pochopiť globálnu povahu sveta a úlohu jednotlivca v ňom, rozvoj masovokomunikačných prostriedkov, dopravných prostriedkov, masovej turistiky a komunikačných systémov,
- chápať problémy zachovania mieru, bezpečnosti jednotlivcov, národov a štátov, zachovávanie a ochrana životného prostredia, vyčerpania nerastných surovín,

- liečenia civilizačných chorôb, populačnej explózie v rozvojových krajinách, drogovej závislosti najmä mladistvých, sexuálnej výchovy a pozitívne pristupovať k riešeniu týchto problémov,
- uvedomiť si a orientovať sa v problematike nerovnomerného hospodárskeho rozvoja, etnických, rasových a náboženských konfliktov, terorizmu a navrhovať cesty na ich odstránenia,
  - chápať pojmy spravodlivosť, ľudské práva a zodpovednosť, aplikovať ich v globálnom kontexte,
  - tvorivo riskovať, primerane kritizovať, jasne sa stavať k riešeniu problémov, rýchle sa rozhodovať, byť dôsledný, inšpirovať druhých pri vyhľadávaní podnetov, iniciatív a vytváraní možností,
  - dodržiavať zákony, rešpektovať práva a osobnosť druhých ľudí, ich kultúrne špecifiká, vystupovať proti neznášanlivosti, xenofóbií a diskriminácií,
  - konať v súlade s morálnymi princípmi a zásadami spoločenského správania, prispievať k uplatňovaniu hodnôt demokracie,
  - zaujímať sa aktívne o politické a spoločenské dianie u nás a vo svete,
  - uvedomovať si vlastnú kultúrnu, národnú a osobnostnú identitu, pristupovať s toleranciou k identite druhých,
  - preukazovať úctu k štátnym symbolom Slovenskej republiky
  - rozvíjať a utužovať postoje k morálnym hodnotám ako sú vlastenectvo, národná identita, kresťanské tradície,
  - uznávať tradície a hodnoty svojho národa, chápať jeho minulosť i súčasnosť v európskom a svetovom kontexte
  - podporovať hodnoty miestnej, národnej, európskej a svetovej kultúry a mať k nim vytvorený pozitívny vzťah.

5.3 Odborné kompetencie

a) Požadované vedomosti

Absolvent má:

- spôsobilosť reagovať na partnerove podnety, odhadovať významy neznámych výrazov, používať kompenzačné vyjadrovanie, pracovať so slovníkom (prekladovým, výkladovým) a používať iné jazykové príručky a informačné zdroje,
- komunikovať v rôznych spoločenských úlohách, bežných komunikatívnych situáciách, používať verbálne a neverbálne výrazové prostriedky v súlade so socio-kultúrnym úzusom danej jazykovej oblasti, preukázať všeobecné kompetencie a komunikatívne kompetencie prostredníctvom rečových schopností na základe osvojených jazykových prostriedkov v komunikatívnych situáciách v rámci tematických okruhov, preukázať úroveň receptívnych (vrátane interaktívnych) a produktívnych rečových schopností,
- spôsobilosť pracovať s počítačom ako podporným prostriedkom pri navrhovaní a vyhotovovaní sprievodnej grafickej dokumentácie
- spôsobilosť pracovať s odbornou literatúrou,
- ovládať dejiny umenia a výtvarného umenia
- poznať a vedieť charakterizovať umelecké diela reprezentujúce kultúrne dedičstvo našich predkov a významné diela svetových umelcov
- mať poznatky zo všeobecných historických zákonitostí estetiky úžitkového výtvarného umenia

- poznať historické technologické postupy, rôzne povrchové úpravy materiálov používaných v jednotlivých historických obdobiach
- poznať morfológiu, syntax vo výtvarnej tvorbe
- uplatňovať plošné, plastické a farebné videnie
- poznať vlastnosti a spôsoby použitia materiálov vo výtvarnej tvorbe
- ovládať prácu s farbou, vzťah dekoru a objemu
- určiť vzťahy medzi tradičným a netradičným materiálom, jeho výtvarnými a výrazovými možnosťami uplatnenia
- ovládať základy anatómie, proporcií, zobrazovania ľudského tela v grafickej a plastickej podobe;
- poznať súčasné módné trendy ako aj domáce a svetové módné dianie
- ovládať navrhovanie, konštruovanie, technologické postupy a modelovanie s využitím najnovších počítačových technológií
- vedieť uplatniť variabilné technologické postupy pri tvorbe umeleckého diela
- poznať materiály, nástroje, náradie, stroje, zariadenia a pomôcky, ktoré sa v odbore používajú;
- poznať techniky úpravy a technológiu spracovania dreva, kovu, plastu, papiera, kameňa, hliny, skla, textilu a najnovších kompozitných a iných materiálov
- poznať základy technológie a technologických postupov v oblasti konzervátorských a reštaurátorských prác
- prehľad o možnostiach, uplatnení a využití písma, vrátane určitého stupňa praktických zručností v oblasti uplatnenia písma v grafickom dizajne aj s podporou počítača
- prehľad o základoch fotografovania a zručnosti v oblasti tvorby fotografie a jej využití pri prezentáciách svojej tvorby alebo výroby
- poznať systémy masovej komunikácie a polygrafických produktov
- poznať základné ekonomické pojmy a kategórie,
- chápať zákonitosti trhu v podmienkach trhovej ekonomiky
- vedieť používať základy obchodného a pracovného práva, pôsobenie zákona o reklame a autorský zákon,
- popísať podstatu podnikateľskej činnosti,
- posúdiť vhodné formy podnikania v svojom odbore,
- charakterizovať podstatu podniku, jeho postavenie na trhu, základné podnikové činnosti,
- charakterizovať štruktúru národného hospodárstva a činitele ovplyvňujúce jeho úroveň.
- rozumieť problematike riadenia kvality výroby,
- vedieť používať základné pojmy z riadenia výrobnnej spoločnosti,
- poznať základnú štruktúru a komponenty hardvéru počítača a ich vlastnosti,
- poznať zásady pripájania do sietí, vedieť identifikovať a klasifikovať sieťové prvky,
- poznať pravidlá pre prácu s jednoduchými grafickými systémami,
- ovládať a používať odbornú terminológiu v oblasti Informačných technológií.
- ovládať základy bezpečnosti práce s výpočtovou technikou,
- poznať základné pravidlá riadenia vlastných financií,
- rozoznávať riziká v riadení vlastných financií
- poznať príklady úspešných jednotlivcov v svojej profesijnej ceste,
- poznať podmienky vylučujúce neúspešnosť jednotlivca a rodiny,
- orientovať sa v problematike ochrany práv spotrebiteľa a uplatňovať tieto práva v praxi.

V príprave odborníkov pre umelecké odbory 82

Absolvent má:

- ovládať podmienenosť každej vývojovej etapy umenia až po súčasnosť
- poznať dejinné súvislosti vývoja ľudskej spoločnosti, prejavy jej hmotnej kultúry, chápať vzájomnú nadväznosť jednotlivých vývojových etáp umenia v rámci pôsobiacich estetických zákonitostí v konkrétnej oblasti národných dejín a aspektom na dejiny výtvarnej kultúry
- poznať zásady umeleckej tvorby a formovať svoj vlastný výtvarný a umelecký názor
- mať prehľad o proporčných zásadách, zásadách funkcie a tvarovej kompozície a ovládať princípy ich aplikácie
- poznať zásady výtvarnej kompozície
- znalosť základov zobrazovania a funkcií deskriptívnej geometrie, kreslenia technických výkresov
- vedieť aplikovať komplexné vedomosti v rôznych výtvarných materiáloch, vzájomne materiály kombinovať a využívať možnosti ich recyklácie
- poznať vzťahy medzi analytickými štúdiami prírodných a umeleckých foriem, štruktúr, ich štylizáciu pre potreby výtvarného dizajnu
- poznať grafické a maliarske techniky, výrobné materiály a špecifickosť ich použitia
- ovládať princípy multimediálnych technických prostriedkov
- ovládať princípy audiovizuálnej techniky
- ovládať základy audiovizuálnej tvorby a výroby
- ovládať tvorbu v prostriedkoch masmediálnej komunikácie
- poznať zásady tvorby textu s využitím prostriedkov vizuálnej prezentácie – digitálna fotografia, videotvorba, animácie;
- poznať základy grafického dizajnu s využitím dostupného počítačového softvéru na tvorbu grafických návrhov rôznych reklamných posolstiev;
- poznať základy polygrafickej technológie, tlačiarenské techniky a materiály používané pri výrobe všetkých druhov printovej reklamy;
- ovládať priebeh a zložky komunikácie vo všetkých médiách a poznať programy na spracovanie obrazu, zvuku a videa,

V príprave odborníkov pre umelecko-remeselné odbory 85

Absolvent má:

- poznať umelecké diela reprezentujúce jednotlivé slohové obdobia
- poznať význam a hodnotu pamiatok
- poznať estetické zásady výtvarno-úžitkovej tvorby
- poznať kánon ľudskej postavy, spôsoby a techniky zobrazovania predmetov živej a neživej prírody,
- ovládať všeobecné princípy umeleckých remesiel
- vedomosti o dobových umeleckých názoroch a technikách na stvárnenie daného umelecko-remeselného predmetu,
- ovládať a používať odbornú terminológiu svojho odboru,
- poznať rôzne výtvarné techniky blízke zvolenému odboru
- znalosti o základnej terminológii, audiovizuálnej technike a mediálnych prostriedkoch,
- používať technologickú, technickú a obrazovú dokumentáciu, orientovať sa v súvisiacich technických normách

- poznať technológiu práce podľa predlôh v rámci samostatnej alebo sériovej realizácie,
- poznať nástroje, zariadenia a stroje svojho odboru,
- pripravovať a ošetrovať používané materiály, posúdiť chyby výrobkov, zhodnotiť fyzikálne, mechanické a technologické vlastnosti surovín a základných materiálov,
- mať poznatky zo základov ekonomiky, orientovať sa v problematike malého podnikania, poznať zásady trhového mechanizmu, riadenia malého podniku, oceňovania a predaja výrobkov, mzdovej problematiky, zásad hospodárnosti
- vedieť používať výpočtovú techniku na spracovanie dát, evidenčné účely, základy hospodárskej korešpondencie
- ovládať predpísanú a nutnú účtovnú evidenciu
- poznať platnú legislatívu spojenú s podnikaním
- poznať organizáciu dielenskej výroby, mzdovej problematiky, oceňovania a predaja hotových výrobkov, zásad hospodárnosti
- dopĺňať a rozvíjať si odborné vzdelanie.

b) Požadované zručnosti

Absolvent vie:

- určovať ciele, prostriedky a postupy svojej práce,
- plánovať, organizovať a vyhodnocovať vlastné pracovné aktivity,
- samostatne a aktívne riešiť každodenné pracovné situácie,
- používať techniky sebapoznania, sebaregulácie, seba výchovy,
- používať asertívne techniky na zvládanie stresov,
- získavať, triediť a posudzovať informácie o klientovi a jeho prostredí,
- využívať a aplikovať teoretické vedomosti v praktickej tvorbe
- prezentovať umeleckú myšlienku vrátane verbálneho a grafického vyjadrenia v príslušnej dokumentácii
- používať a presadzovať nové netradičné myšlienky, metódy, technické prostriedky
- pružne vytvoriť výtvarný návrh, potrebnú dokumentáciu a jej realizáciu v danom časovom limite
- používať tradičné i moderné výrazové prostriedky
- aplikovať nové poznatky z odboru vo vlastnej práci
- pracovať s počítačom, ovládať príslušné užívateľské programy a pomocou nich realizovať výtvarné zámery
- zvážiť realizačno-technologický postup a predpokladať jeho psychologický účinok
- fungovať na trhu práce ako samostatne zárobkovo činná osoba
- posúdiť spôsob nakladania s odpadmi, spracúvaných pomocných chemických látok a ich vplyv na životné prostredie pri práci s drevom, kovmi, papierom...
- navrhovať správne technologické postupy výroby s ohľadom na použité materiály, technické a ekonomické požiadavky
- písať, kresliť a konštruovať písmo, výtvarne riešiť texty a písomné časti iných výtvarných celkov
- vytvoriť na primeranej úrovni konkrétne pracovné postupy
- pozorovať, analyzovať a hodnotiť výrobky z hľadiska technologického, funkčného a estetického
- spracovať dokumentáciu k umeleckému dielu

- aplikovať vo výtvarnej a umeleckej praxi vedomosti z oblasti počítačových systémov a umeleckej prezentácie;
- v remeselnej práci využívať rôzne tradičné výtvarné techniky;
- komunikovať prostredníctvom elektronickej pošty, ovládať zasielanie a prijatie príloh,
- účinne chrániť počítač pred nežiaducou infiltráciou,
- pracovať so softvérom podľa odborného zamerania
- vykonávať pracovné činnosti tak, aby neškodili životnému prostrediu, ale naopak, prispieval k jeho zlepšeniu – recyklácia odpadu
- používať a aplikovať základné ekonomické pojmy,
- ovládať prvky organizačnej a riadiacej práce,
- využívať právne normy v podnikaní vo svojom odbore,
- posudzovať podnikateľské príležitosti a konfrontovať ich so svojimi možnosťami,
- využívať dostupné softvérové vybavenie pri riešení praktických úloh,
- využívať informačné médiá pri vyhľadávaní pracovných príležitostí,
- zosúladovať vlastné priority s požiadavkami pre výkon povolania a možnosťami zvyšovania kvalifikácie.

V príprave odborníkov pre umelecké odbory 82

Absolvent vie:

- samostatne navrhovať a výtvarné návrhy realizovať v materiáli,
- kultivovane prezentovať svoje práce, využívať rôzne formy a druhy prezentácie
- prejavíť kreativitu dizajnéra,
- transformovať inšpiráciu cez umelecký prejav na základe myšlienky do realizácie dizajnu,
- využívať invenčnosť, kreativitu a voliť adekvátne výtvarné a umelecké prostriedky pri finalizácii návrhov,
- aplikovať vo výtvarnej a umeleckej praxi vedomosti z oblasti informačno-komunikačných technológií a umeleckej prezentácie,
- multimediálne zaznamenávať, spracovávať a prezentovať vlastnú tvorbu,
- vytvárať asociácie medzi skutočným tvarom zobrazovaného objektu a jeho znázornením,
- využívať aplikačné a grafické programy podľa študijného zamerania,
- vytvárať a digitalizovať obraz, zvuk, video a animácie s využitím v odborných predmetoch,
- navrhnuť esteticky, funkčne a vzhľadne riešený výrobok.

V príprave odborníkov pre umelecko-remeselné odbory 85

Absolvent vie:

- v remeselnej práci využívať rôzne výtvarné techniky,
- zhotovovať výrobky podľa technickej a technologickej dokumentácie,
- merať a rysovať, prenášať plošné kresby na materiál,
- zhotoviť kópie starých historických prvkov podľa starého vzoru alebo súčasného výtvarného návrhu s použitím pôvodnej technológie a pracovného postupu,
- zakresliť jednoduché situácie v exteriéri a interiéri, nakresliť detaily, sňať šablóny, zhotoviť opis práce, samostatne pracovať aj v exteriéri,
- viesť pracovne i odborne jednotlivcov i skupinu pri realizácii úlohy,

- použiť ďalšie špecifické zručnosti podľa materiálového zamerania daného umeleckého remesla,
- skladovať, pripravovať a ošetrovať používané materiály,
- pracovať s nástrojmi, strojmi a zariadeniami, ktoré sú používané v danej výrobe a udržiavať ich,
- posúdiť chyby výrobkov, zhodnotiť fyzikálne, mechanické a technologické vlastnosti surovín a základných materiálov,
- posúdiť kvalitu vlastnej práce,
- vyhotoviť materiálové normy výroby,
- presne a starostlivo vykonávať jednotlivé pracovné operácie.

c) Požadované osobnostné predpoklady, vlastnosti a schopnosti

Absolvent sa vyznačuje:

- komunikatívnosťou, priateľskosťou, prosociálnym správaním,
- schopnosťou pracovať v tíme i samostatne,
- empatiou, toleranciou, emocionálnou stabilitou,
- diskretnosťou a zodpovednosťou,
- asertívnosťou, humánnosťou,
- antidiskriminačným prístupom,
- disponibilitou, spoľahlivosťou, trpezlivosťou, dôslednosťou, presnosťou a schopnosťou spolupracovať,
- tvorivým a samostatným výtvarným myslením
- zmyslom pre krásu a estetické životné prostredie
- dobrým zdravotným a psychickým stavom
- pozitívnym vzťahom k životnému prostrediu
- dôslednosťou a zodpovednosťou pri riešení pracovných povinností,
- samostatnosťou pri práci, samostatným riešením bežných úloh,
- manuálnou zručnosťou v činnostiach konkrétneho odboru,
- schopnosťou integrácie a adaptability
- organizačnými a komunikačnými zručnosťami,
- prispôsobivosťou v nových pracovných podmienkach,
- vhodným sociálnym správaním a prejavmi,
- sebadisciplínou a mobilitou,
- potrebnou dávkou sebadôvery a pozitívnym prístupom k povinnostiam
- ochotou kontinuálne sa vzdelávať.

6 RÁMCOVÝ UČEBNÝ PLÁN

Skupina študijných odborov: 82 Umenie a umeleckoremeselná tvorba I
85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba II

6.1 Rámcový učebný plán 2-ročného pomaturitného kvalifikačného štúdia – s odbornou praxou

Poskytnutý stupeň vzdelania	úplné stredné odborné vzdelanie ISCED 4A
Forma štúdia	denné pomaturitné kvalifikačné štúdium

Cieľové zložky vzdelania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe ⁹	Celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelanie	36	1152
Disponibilné hodiny	30	960
CELKOM	66	2112

Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe	Celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelávanie	36	1152
Teoretické vzdelávanie	22	704
Praktická príprava	14	448
Disponibilné hodiny	30	960
SPOLU	66	2112

Poznámky:

- Rámcový učebný plán vymedzuje proporcie medzi teoretickým a praktickým odborným vzdelávaním a ich záväzný minimálny rozsah. Tento plán je východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov školských vzdelávacích programov, v ktorých budú vzdelávacie oblasti rozpracované do učebných osnov vyučovacích predmetov alebo modulov. Počty vyučovacích hodín pre jednotlivé vzdelávacie oblasti predstavujú nevyhnutné minimum. V školských vzdelávacích programoch sa môžu rozšíriť podľa potrieb odborov a zámerov školy z kapacity disponibilných hodín.
- Stredné odborné školy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením plnia rovnaké ciele ako stredné odborné školy pre intaktných žiakov. Všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôbujú individuálnym osobitostiam žiakov so zdravotným znevýhodnením v takom rozsahu, aby jeho konečné výsledky zodpovedali profilu absolventa. Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením (dĺžka, formy výchovy a vzdelávania, podmienky prijímania, organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie, personálne, materiálno-technické a priestorové zabezpečenie ap.) stanovujú vzdelávacie programy vypracované podľa druhu zdravotného znevýhodnenia.

⁹ Minimálny počet týždenných hodín je 33 (rozpätie 33 – 35 hodín)

- c) Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 33 hodín a maximálne 35 hodín, za celé štúdium minimálne 66 hodín, maximálne 70 hodín. Školský rok trvá 40 týždňov, výučba v študijných odboroch sa realizuje v 1. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 2. ročníku v rozsahu 30 týždňov. Časová rezerva (7 týždňov) sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na kurzy, tvorbu projektov, exkurzie, atď. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.
- d) Trieda sa môže deliť na skupiny podľa potrieb odboru štúdia a podmienok školy.
- e) Vyučuje sa jazyk: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky, podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Výučba cudzieho jazyka sa realizuje minimálne v rozsahu 2 týždenných vyučovacích hodín v každom ročníku a je súčasťou teoretického vzdelávania. Ak škola nevyučuje cudzí jazyk, ktorý žiak absolvoval v predchádzajúcom štúdiu, výučba prebieha podľa výkonových a obsahových štandardov na úrovni ISCED 3A.
- f) Na cirkevných školách môže byť súčasťou vzdelávania predmet náboženská výchova – náboženstvo (podľa konfesie zriaďovateľa). O zaradení predmetu do učebného plánu školy rozhodne zriaďovateľ školy.
- g) Vyučovanie odborných predmetov a praktická príprava sa uskutočňuje v skupinách s počtom 5 – 9 žiakov. Praktická príprava sa realizuje podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou praktických cvičení (v odborných učebniach a pod.) a umeleckej praxe.
- h) Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou cvičení (v laboratóriách, dielňach, odborných učebniach, cvičných firmách a pod.) a praxe.
- i) Súčasťou praktickej prípravy žiakov v predmete prax je povinná súvislá odborná prax podľa odborného zamerania vo firmách (v závislosti od podmienok školy) v 1. ročníku v rozsahu najmenej 10 pracovných dní a v 1. polroku 2. ročníka minimálne 5 pracovných dní po 7 hodín denne.
- j) Disponibilné hodiny sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciáciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania. Disponibilné hodiny zohľadňujú záujmy žiakov, rodičov a potreby regiónu, ako aj personálne a priestorové podmienky školy. Disponibilné hodiny posilňujú profil žiakov, umožňujú dôkladnejšiu prípravu na maturitné skúšky a prijímacie konanie na ďalšie štúdium. Ďalej umožňujú efektívne využitie medzipredmetových vzťahov na vyššej úrovni. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne.
- k) Povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov je krajinársky kurz (plenér), ktorý sa realizuje v rámci časovej rezervy v školskom roku. Konkrétny kurz priamo súvisí s obsahom učiva vybraných odborných a výtvarných predmetov a realizuje sa v 1. alebo na začiatku 2. ročníka v rozsahu 5 pracovných dní.

- l) Neoddeliteľnou súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu v hlavných odborných výtvarných predmetoch je absolvovanie práce na ročníkovom projekte (klauzúrna práca) v 1. - 2. ročníku v rozsahu 5 pracovných dní.
- m) Účelové kurzy sa realizujú v rámci časovej rezervy v školskom roku alebo v rámci praxe, ak konkrétny kurz priamo súvisí s obsahom učiva predmetu prax.

6.2 Rámcový učebný plán 2-ročného pomaturitného kvalifikačného štúdia – s odborným výcvikom

Poskytnutý stupeň vzdelania	úplné stredné odborné vzdelanie ISCED 4A
Forma štúdia	denné pomaturitné kvalifikačné štúdium

Cieľové zložky vzdelania	Počet týždenných vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe ¹⁰	Celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelanie	66	2112
Disponibilné hodiny	2	64
CELKOM	68	2176

Kategórie a názvy vzdelávacích oblastí	Minimálny počet vyučovacích hodín vo vzdelávacom programe	Celkový počet hodín za štúdium
Odborné vzdelávanie	66	2112
Teoretické vzdelávanie	22	704
Praktická príprava	44	1408
Disponibilné hodiny	2	64
SPOLU	68	2176

Poznámky:

- Rámcový učebný plán vymedzuje proporcie medzi teoretickým a praktickým odborným vzdelávaním a ich záväzný minimálny rozsah. Tento plán je východiskom pre spracovanie konkrétnych učebných plánov školských vzdelávacích programov, v ktorých budú vzdelávacie oblasti rozpracované do učebných osnov vyučovacích predmetov alebo modulov. Počty vyučovacích hodín pre jednotlivé vzdelávacie oblasti predstavujú nevyhnutné minimum. V školských vzdelávacích programoch sa môžu rozšíriť podľa potrieb odborov a zámerov školy z kapacity disponibilných hodín.
- Stredné odborné školy pre žiakov so zdravotným znevýhodnením plnia rovnaké ciele ako stredné odborné školy pre intaktných žiakov. Všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôbujú individuálnym osobitostiam žiakov so zdravotným znevýhodnením v takom rozsahu, aby jeho konečné výsledky zodpovedali profilu absolventa. Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením (dĺžka, formy výchovy a vzdelávania, podmienky prijímania, organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie, personálne, materiálno-technické a priestorové zabezpečenie ap.) stanovujú vzdelávacie programy vypracované podľa druhu zdravotného znevýhodnenia.
- Počet týždenných vyučovacích hodín v školských vzdelávacích programoch je minimálne 34 hodín a maximálne 35 hodín, za celé štúdium minimálne 68 hodín, maximálne 70 hodín. Školský rok trvá 40 týždňov, výučba v študijných odboroch

¹⁰ Minimálny počet týždenných hodín je 33(rozpätie 33 – 35 hodín)

sa realizuje v 1. ročníku v rozsahu 33 týždňov, v 2. ročníku v rozsahu 30 týždňov. Časová rezerva (7 týždňov) sa využije na opakovanie a doplnenie učiva, na kurzy, tvorbu projektov, exkurzie, atď. a v poslednom ročníku na absolvovanie maturitnej skúšky.

- d) Trieda sa môže deliť na skupiny podľa potrieb štúdia a podľa podmienok školy
- e) Vyučuje sa jazyk: jazyk anglický, nemecký, francúzsky, ruský, španielsky, podľa potreby a podmienok školy aj ďalšie cudzie jazyky. Výučba cudzieho jazyka sa realizuje minimálne v rozsahu 2 týždenných vyučovacích hodín v každom ročníku a je súčasťou teoretického vzdelávania. Ak škola nevyučuje cudzí jazyk, ktorý žiak absolvoval v predchádzajúcom štúdiu, výučba prebieha podľa výkonových a obsahových štandardov na úrovni ISCED 3A.
- f) Na cirkevných školách môže byť súčasťou vzdelávania predmet náboženská výchova – náboženstvo (podľa konfesie zriaďovateľa). O zaradení predmetu do učebného plánu školy rozhodne zriaďovateľ školy.
- g) Praktická príprava sa realizuje podľa všeobecne záväzných právnych predpisov. Pre kvalitnú realizáciu vzdelávania je potrebné vytvárať podmienky pre osvojovanie požadovaných praktických zručností a činností formou praktických cvičení (v odborných učebniach a pod.) a umeleckej praxe. Na praktických cvičeniach a umeleckej praxi sa môžu žiaci deliť do skupín, najmä s ohľadom na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci a na hygienické požiadavky podľa platných predpisov. V študijných odboroch možno vydať výučný list po absolvovaní najmenej 1 400 vyučovacích hodín praktického vyučovania, z ktorých najmenej 1 200 vyučovacích hodín je odborný výcvik.
- h) Súčasťou praktickej prípravy žiakov je povinná súvislá odborná prax podľa odborného zamerania vo firmách (v závislosti od podmienok školy) v 1. ročníku v rozsahu najmenej 10 pracovných dní a v 1. polroku 2. ročníka minimálne 5 pracovných dní.
- i) Disponibilné hodiny sú prostriedkom na modifikáciu učebného plánu v školskom vzdelávacom programe a súčasne na vnútornú a vonkajšiu diferenciaciu štúdia na strednej škole. O ich využití rozhoduje vedenie školy na základe vlastnej koncepcie výchovy a vzdelávania. Disponibilné hodiny zohľadňujú záujmy žiakov, rodičov a potreby regiónu, ako aj personálne a priestorové podmienky školy. Disponibilné hodiny posilňujú profil žiakov, umožňujú dôkladnejšiu prípravu na maturitné skúšky a prijímacie konanie na ďalšie štúdium. Ďalej umožňujú efektívne využitie medzipredmetových vzťahov na vyššej úrovni. Možno ich využiť na posilnenie hodinovej dotácie základného učiva (povinných predmetov) alebo na zaradenie ďalšieho rozširujúceho učiva (voliteľných predmetov) v učebnom pláne.
- j) Maturitná skúška sa organizuje podľa všeobecne záväzných právnych predpisov.

7 VZDELÁVACIE OBLASTI

Skupina študijných odborov: 82 Umenie a umeleckoremeselná tvorba I
85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba II

7.1 ODBORNÉ VZDELÁVANIE

Odborné vzdelávanie vedie žiakov k zvládnutiu základných úloh odboru, na ktorý sa pripravujú. Žiaci získavajú, upevňujú a prehlbujú si vedomosti, zručnosti a návyky predpísané na zvládnutie budúceho povolania. Pri práci dodržiavajú zásady bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, hygieny práce a protipožiarnej ochrany. Absolventi škôl vstupujúci do praxe by mali byť vybavení kvalitnými základmi odborného cudzieho jazyka, aby sa mohli uchádzať o prácu v rámci Európskej únie.

Odborné vzdelávanie v skupine odborov 82,85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba v štátnom vzdelávacom programe predstavuje súbor základných odborných informácií – súhrn principiálnych vedomostí a zručností uvedených v profile absolventa nevyhnutných pre kvalifikované vykonávanie základných odborných činností.

Prehľad vzdelávacích oblastí:

- 1) Teoretické vzdelávanie
- 2) Praktická príprava

7.1.1 Teoretické vzdelávanie

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Aktívne pretváranie skutočnosti sa stalo pre človeka základnou formou jeho historického vývoja, ktorý sa uskutočňuje okrem iného aj v rozličných umeleckých formách. Preto má odborné vzdelávanie v rámci rôznosti umeleckých foriem špecifické postavenie v celom systéme odborného vzdelávania a výchovy. V príprave na absolvovanie odboru je okrem zručnosti nevyhnutnou a základnou podmienkou patričné nadanie na výtvarnú nápaditosť. Zvláštnosťou celého vzdelávacieho programu je synchronnosť technickej stránky (využitie prírodovedného učiva na rozvoj logického myslenia za účelom dosiahnutia odborných znalostí) a výtvarnej a remeselnej stránky na rozvoj vedomostí podporovaných znalosťami z dejín výtvarného umenia, divadla, kinematografie, fotografie.

Odborné vzdelávanie v skupine odborov 82, 85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba v štátnom vzdelávacom programe predstavuje súbor základných odborných informácií – súhrn principiálnych vedomostí a zručností uvedených v profile absolventa nevyhnutných pre všetky odvetvia umeleckej tvorby a umeleckoremeselnej výroby pre kvalifikované vykonávanie základných odborných činností.

Spôľahlivé preukázanie výkonu v tejto vzdelávacej oblasti predpokladá u absolventa tohto študijného programu disponovanie stanovenými výkonovými štandardmi a ovládanie učiva, ktoré je predpísané obsahovými štandardmi.

Prehľad obsahových štandardov

- Cudzí jazyk
- Umelecko-historická výchova
- Výtvarná príprava
- Vlastnosti materiálov, techniky a technologické procesy
- Návrhová tvorba
- Praktická príprava

Cudzí jazyk

Charakteristika vzdelávacích oblastí

Písomný prejav – žiaci sa naučia vyjadrovať k všeobecným i odborným témam, získať a poskytovať informácie v osobnej, verejnej a pracovnej oblasti, zrozumiteľne, v súlade s pravopisnými normami a štylisticky vhodne zaznamenať podstatné informácie z vypočutého, vyjadriť myšlienky, postoje, názory, vyplniť dotazník, tlačivá, žiadosti, zostaviť životopis, zostaviť a odpovedať na základný typ listu obchodnej korešpondencie, využívať slovníky, gramatické príručky.

Ústny prejav – žiak vie jazykovo správne, zrozumiteľne a primerane situácii reagovať v bežných životných situáciách, vie vyjadriť svoj názor na určitý problém, opísať udalosť, pozná základné odborné výrazy, dokáže opísať svoju pracovnú činnosť a podať informáciu o svojom odbore.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- používať zvukové a grafické (pravopisné) prostriedky daného jazyka, slovnú zásobu vrátane vybranej frazeológie v rozsahu daných tematických okruhov,
- používať osvojené jazykové prostriedky v súvislých výpovediach a v obsahových celkoch primerane s komunikatívnym zámerom,
- vhodne reagovať na partnerove podnety, odhadovať významy neznámych výrazov, používať kompenzačné vyjadrovanie, pracovať so slovníkom (prekladovým, výkladovým) a používať iné jazykové príručky a informačné zdroje,
- komunikovať v rôznych spoločenských úlohách, bežných komunikatívnych situáciách, preukázať všeobecné kompetencie a komunikatívne kompetencie prostredníctvom rečových schopností na základe osvojených jazykových prostriedkov v komunikatívnych situáciách v rámci tematických okruhov,

Umelecko-historická výchova

Charakteristika vzdelávacích oblastí

Učivo odborných predmetov sa zameriava na poznatky z dejín výtvarnej kultúry a dejín umelecko-remeselnej práce a vedomostí potrebných na vytvorenie a prezentáciu umeleckého a umelecko-remeselného artefaktu. Poskytuje žiakom celkové vzdelanie z histórie výtvarného, filmového, divadelného umenia a fotografie. Historicko-umelecká výchova rozvíja estetické cítenie žiakov a ich umelecké smerovanie, podnecuje v nich vlastnú tvorivú činnosť ako predpoklad subjektívneho pretvárania reality.

Žiaci sú vedení k potrebe aktívne vyhľadávať zdroje informácií, nachádzať v dejinách výtvarnej kultúry, v umeleckej tvorbe ako zdroje inšpirácie ich využívať vo svojej tvorivej činnosti.

Žiaci sú vedení k rozvoju výtvarného myslenia, ku kultivácii výtvarného videnia a vyjadrovania, v nadväznosti na poznanie a rozbor umeleckého diela z hľadiska jeho historického zaradenia.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- prehľad o historickom vývoji spoločnosti, jej výtvarnej kultúry a úžitkového výtvarného umenia,
- ovládať vzájomné súvislosti medzi jednotlivými vývojovými etapami spoločnosti
- poznať výtvarné a estetické tendencie, ktoré sa prejavujú v umelecko-historickom vývoji,
- identifikovať výtvarný prejav jednotlivých historických období podľa jeho základných znakov,
- poznať významných predstaviteľov jednotlivých slohových období a súčasného výtvarného umenia,
- vedieť zaradiť umelcov do obdobia a charakterizovať ich na základe ich výtvarnej tvorby,
- poznať najvýraznejšie osobnosti v histórii a súčasnosti divadla, filmu, fotografie,
- orientovať sa v dobovom odievaní a odevných doplnkoch s cieľom identifikovať konkrétny sloh ako inšpiráciu následnej autorskej tvorby v súčasnej odevnej tvorbe,
- orientovať sa v dobových štýloch umeleckej tvorby s cieľom využiť konkrétny sloh ako základ, resp. inšpiráciu autorskej scénickej tvorby,
- previesť rozbor umeleckého diela z hľadiska jeho historického zaradenia, vzťahu, formy a obsahu a kompozičnej výstavby,
- charakterizovať a hodnotiť teoretický a praktický význam obsahu a formy diela voľného úžitkového umenia,
- poznať umelecké remeslá ako najstaršiu formu umeleckého prejavu človeka,
- identifikovať ich podľa jednotlivých druhov, foriem použitého materiálu a spôsobu vyhotovenia, ktorý vyjadruje dobový štýl.

Prehľad obsahových štandardov:

1. Dejiny výtvarnej kultúry
2. Dejiny divadla, filmu, fotografie, odievania, dejiny umeleckého remesla,
3. Analýza umeleckého diela

Popis obsahových štandardov

Dejiny výtvarnej kultúry

Obsahový okruh predmetu smeruje k získaniu ucelenej orientácie v oblasti vývoja spoločnosti a jej výtvarnej kultúry od jej vzniku až po súčasnosť. Umožní osvojenie súboru základných poznatkov z teórie umenia a výtvarnej tvorby v spoločensko-historických súvislostiach. Súčasťou vzdelania z histórie výtvarnej kultúry sa stane periodizácia a charakteristika spoločensko-historického vývoja, analýza vývojových etáp výtvarnej kultúry. Dôležitými poznatkami budú aj základné trendy súčasného výtvarného umenia v nadväznosti na príslušný odbor štúdia.

Dejiny divadla, filmu, fotografie, odievania, dejiny umeleckého remesla

Súbor historicky orientovaných predmetov vychádza z dejín výtvarnej kultúry a umožní osvojiť si súbor poznatkov z teórie umenia a výtvarnej tvorby v príslušných spoločensko-historických súvislostiach, predovšetkým vo vzťahu k študovanému odboru.

Analýza umeleckého diela

Predstavuje súbor vedomostí, získaných štúdiom dejín výtvarnej kultúry a schopnosti výtvarného analytického myslenia, ktoré umožní previesť rozbor umeleckého diela z rôznych hľadísk. Prvým krokom je historické zaradenie spojené s určením autora a slohu s následnou analýzou vzťahu formy a obsahu, posúdením kompozičnej výstavby a celkového výrazu umeleckého diela.

Výtvarná príprava

Charakteristika vzdelávacích oblastí

Učivo na tejto úrovni poskytuje žiakovi vyjadrovacie prostriedky a predpoklady na samostatnú tvorbu a smeruje k osvojeniu základov výtvarného jazyka. Je zamerané tak, aby žiakovi umožnilo osvojiť si zásady výtvarnej kompozície ako súhrn zážitkov, skutočností a fantázie tvorcu v danom študijnom odbore. Rozvíja u žiakov tvorivosť prostredníctvom výtvarného myslenia, učí ich pozorovať, analyzovať, hodnotiť prírodné a spoločenské javy z výtvarného hľadiska, kultivuje ich výtvarné videnie, fantáziu a výtvarnú pamäť. Učí ich ovládať všetky dostupné vyjadrovacie techniky, prostriedky výstavby umeleckého diela a kompozície.

Fantazijno-koncepčné štúdie smerujú k rozvíjaniu predstavivosti v oblasti danej problematiky. Cieľom štúdia tohto obsahového štandardu sa realizujú tieto hlavné aspekty – morfológia výtvarnej tvorby a štúdia reálií.

Žiaci získajú základné vedomosti a zručnosti v písaní a kreslení písma s využitím počítačového softvéru, aby sa písmo mohlo stať nástrojom modernej multimediálnej komunikácie.

Funkcia figurálneho kreslenia spočíva v chápaní človeka ako proporčného meradla pre všetky odbory ľudskej činnosti. Výsledkom je získanie väčšej invenčnej a tvarovej zásoby, ktorá je predpokladom pre ďalšie aplikácie a štylizáciu v danom študijnom odbore.

Základy osobnej umeleckej prezentácie umožnia žiakovi budovať svoje portfólio s využitím najnovších informačno-komunikačných technológií a tak kultivovane propagovať svoju osobnosť.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- pracovať so škálou výtvarných pomôcok a materiálov,
- využívať výrazové možnosti jednotlivých výtvarných prvkov v ich rôznych kombináciách a vo vzájomných súvislostiach pri výstavbe kompozície obrazu, objektu,
- ovládať postupy štylizácie, abstrakcie a možnosti výtvarného posunu reálnych tvarov,
- uplatňovať vzťah medzi výtvarným riešením konkrétnej úlohy s technologickými postupmi a technikami používanými v rámci študovaného odboru,
- ovládať špecifický výtvarný jazyk pri vecných štúdiách rastlinných, živočíšnych a abstraktných motívov s vystihnutím charakteristiky tvaru a štruktúry,
- poznať možnosti využitia výpočtovej techniky a grafických programov pri výtvarnom vyjadrovaní,
- popísať vývoj písma a správne požívať základné odborné názvoslovie,
- ovládať výstavbu autorského písma s využitím príslušného počítačového programu,
- vedieť vybrať typ písma v súlade s výtvarným zámerom,
- ovládať základné postupy kresebného a plastického zobrazenia častí ľudského tela a ľudskej postavy v reálnej a štylizovanej podobe,
- využívať jednoduché figurálne kompozície v kombinácii s dekoratívnymi predmetmi, písmom, drapériou a inými prvkami,
- poznať zásady klasickej prezentácie vlastnej tvorby inštaláciou plošných diel a priestorových objektov,
- poznať prostriedky na vytvorenie a archiváciu zvukovej, textovej, vizuálnej a fotografickej dokumentácie.

Prehľad obsahových štandardov:

1. Morfológia a syntax výtvarnej tvorby
2. Základy písma a figurálne kreslenie
3. Osobná umelecká prezentácia

Popis obsahových štandardov

Morfológia a syntax výtvarnej kultúry

Štúdium je zamerané na osvojenie si dostupných výrazových prostriedkov na vyjadrenie umeleckého zámeru a poznanie kompozičných vzťahov pri tvorbe výtvarného diela. Charakter koncepčného riešenia a použitie výtvarných nástrojov sa líši z hľadiska potrieb študovaného odboru.

Základy písma a figurálne kreslenie

Cieľom tejto skupiny predmetov je sledovať historický vývoj písma, jeho základné prvky, autorov a charakteristické znaky. Vedieť uplatniť písmo ako súčasť výtvarnej kompozície. Vnímať ľudské telo ako proporčné meradlo pre výtvarnú úžitkovú tvorbu. Osvojiť si základné konštrukcie, proporcie a polohu jednotlivých častí ľudského tela a celej postavy. Kompozične zvládnuť umiestnenie jednej a viacerých postáv v priestore v spojení s ďalšími objektmi.

Osobná umelecká prezentácia

Poslaním predmetu je naučiť žiakov okrem klasických techník inštalácie výtvarných objektov pracovať s digitálnym fotoaparátom, používať skener, upravovať fotografie a iné grafické súbory prostredníctvom počítačového softvéru, spracovať prezentácie a vytvoriť si vlastnú webovú stránku. Žiaci sa pripravujú na prezentáciu vlastných prác, pričom využívajú zásady medzilidskej komunikácie, argumentácie s cieľom komerčne sa presadiť.

Vlastnosti materiálov, techniky a technologické procesy

Charakteristika vzdelávacích oblastí

Učivo v tejto oblasti nadväzuje na poznatky zo všeobecného vzdelávania. Je zamerané na spoznávanie vlastností a charakteristických znakov rôznych druhov materiálov – tradičných, nových, pomocných a konzervačných – z hľadiska ich uplatnenia pri tvorbe umeleckého diela.

Žiak získava poznatky o príprave a ošetrovaní materiálov, možnosť posúdiť chyby výrobkov, zhodnotiť fyzikálne, mechanické a technologické vlastnosti surovín. Súčasťou týchto vedomostí je aj znalosť hospodárneho využívania materiálov, nástrojov a strojového zariadenia spolu s ich pravidelnou údržbou.

Obsah učiva technologického okruhu je zameraný na získanie základných odborných vedomostí v oblasti výrobných techník, pracovných postupov, konzervovania, reštaurovania a odbornej starostlivosti o umelecko-remeselné predmety. Žiaci sa naučia chápať súvislosti a nadväznosti pracovných postupov, pracovného poriadku a dodržiavania vysokých nárokov na umelecko-remeselnú zručnosť. Učivo je zamerané tak, aby žiakom poskytlo potrebné vedomosti o tradičných a súčasných technikách zobrazovania skutočnosti. Žiaci pracujú samostatne s technickou a výkresovou dokumentáciou.

Obsahový okruh má teoreticko-praktický charakter. Poskytuje žiakom okrem teoretických vedomostí aj základy zručností. Umožňuje syntetizovať vnímanie jeho jednotlivých častí ako uceleného systému navzájom sa dopĺňajúcich a prelínajúcich vedomostí a zručností a rozvíja schopnosť ich aplikácie v komplexe praktických činností pri riešení konkrétnych úloh.

Obsahový okruh je previazaný s oblasťami prírodovedného a jazykového vzdelávania a komunikácie a je tiež úzko spojený so vzdelávaním v informačných a komunikačných technológiách. Tesné väzby má s obsahovým okruhom návrhová a realizačná tvorba.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- vedieť používať základnú odbornú terminológiu,
- rozoznať suroviny podľa pôvodu a poznať ich charakteristické znaky,
- charakterizovať rôzne druhy materiálov vo svojom odbore, ich vlastnosti, zloženie a ovládať spôsoby ich použitia s ohľadom na technológiu spracovania a výtvarné vyznenie finálneho výrobku,
- vie posúdiť kvalitu materiálu a charakterizovať chyby,
- vedieť vybrať vhodný materiál pre konkrétny výrobok,
- dokázať vhodnosť použitia materiálov z hľadiska ich štruktúry a zloženia a mať cit pre kombinovanie materiálov,

- ovládať efektívne a hospodárne v práci využívať všetky dostupné suroviny a materiály,
- charakterizovať podmienky ich skladovania a ošetrovania podľa platných predpisov,
- vedieť pomenovať používané farby a farbivá a vysvetliť spôsoby ich aplikácie,
- vedieť rozlíšiť druhy lepidiel, impregnačných látok, náterových hmôt, brúsnych a leštiacich prostriedkov a technológie postupu ich aplikácií,
- poznať spôsoby udržiavania a čistenia a postupy pri konzervovaní a reštaurovaní výrobkov,
- rozlišovať suroviny vhodné k výrobe glazúr, určiť vhodnosť ich použitia s prihliadnutím na štruktúru a vlastnosti glazúr,
- vymenovať používané nástroje, stroje a zariadenia a rôzne pomôcky, pričom vie popísať funkciu ich použitia,
- vedieť vysvetliť podstatu jednotlivých technologických postupov a techník vytvárania výrobku,
- vedieť zvoliť vhodný postup pre realizáciu zadanej úlohy na základe jeho analýzy a stanoviť harmonogram jednotlivých pracovných operácií,
- dodržať technologické postupy jednotlivých pracovných operácií, vyhodnotiť priebeh technologického procesu a kvalitu jeho výstupu,
- vedieť popísať základné výtvarné techniky pri umelecko-remeselnom spracovávaní výrobku,
- prehľad o spôsoboch tvarovania výrobku,
- dokázať samostatne spracovať technickú dokumentáciu,
- vedieť popísať základné postupy opráv chybného výrobku,
- poznať spôsoby vykonávania priebežnej a výstupnej kontroly akosti výrobkov,
- dodržiavať zásady tvorby a ochrany životného prostredia.

Prehľad obsahových štandardov:

1. Základné suroviny a materiály
2. Technologický základ
3. Techniky a technologické postupy

Popis obsahových štandardov

Základné suroviny a materiály

Obsah je zameraný na zoznámenie so základnými surovinami, s ktorými budú žiaci pracovať, s ich pôvodom, so spôsobom ich ťažby, spracovania, uskladňovania. Osvoja si základné materiály, ktorých charakter je vzhľadom na rôznorodosť odborov diametrálne odlišný.

Je potrebné vedieť rozlíšiť používané materiály podľa charakteristických znakov, poznať rozdiely medzi prírodnými a syntetickými materiálmi, vedieť ich používať s ohľadom na technológiu ďalšieho spracovania.

Vedieť rozlišovať rôzne druhy lepidiel, impregnačných látok, náterových hmôt, farieb, glazúr...

Technologický základ

Učivo obsahového okruhu je úzko prepojené s predchádzajúcim okruhom. Poskytuje žiakom vedomosti a intelektové zručnosti z oblasti jednotlivých techník a technologických postupov výroby vrátane vedomostí o potrebných surovinách,

princípoch ich spracovania, používaných materiáloch a ich vlastnostiach. Vlastnú technologickú problematiku dopĺňa prehľad používaných strojov a zariadení a základná charakteristika ich funkcie.

Obsahový okruh rozvíja schopnosť aplikovať získané vedomosti a zručnosti v praktickej činnosti.

Súčasťou môže byť učivo deskriptívnej geometrie a názorného zobrazovania, ktoré rozvíja priestorovú predstavivosť žiakov, vedie ich k presnej a zodpovednej práci a je základom pre technické vyjadrovanie a spracovanie technickej dokumentácie.

Techniky a technologické postupy

Žiak získava všeobecný prehľad o vývoji technológie vo svojom odbore. Sú vytvorené predpoklady na rozvíjanie jeho schopností pri určení vhodnosti materiálov, na ich hodnotenie a prípadnú kombináciu. Cieľom je poznať podstatu jednotlivých technologických postupov techník vytvárania výrobkov, zhodnotiť a zvoliť vhodný postup pre realizáciu úlohy na základe jeho analýzy. Dokázať popísať spôsoby finálnych úprav výrobku, ich náležitosti a postupy.

Osvojiť si zručnosť ručne opracovávať materiál základnými technikami, prevádzať povrchové úpravy.

Návrhová tvorba

Charakteristika vzdelávacích oblastí

Učivo tejto časti vzdelávania má komplexný charakter, pretože zastrešuje všetky odborné vedomosti a činnosti. Je zamerané teoreticky i prakticky, vybavuje žiakov vedomosťami a zručnosťami z oblasti špeciálnych metód práce výtvarníka a dizajnéra. Rozvíja tvorivú aktivitu a individuálne invenčné schopnosti žiakov. Pri riešení zadaných tém rozvíja ich schopnosť jasne vyjadriť obsahovú náplň výtvarného zámeru a formulovať ju vo vzťahu k realizačným technológiám. Vede žiakov k orientácii vo vývoji výtvarnej tvorby a dizajnu v danom odbore a v súčasných trendoch, k presadzovaniu nových netradičných riešení vo väzbe na spracovávané materiály a zvolené technologické postupy.

Vo fáze realizácie ich vedie k dodržiavaniu technologickej disciplíny, k zodpovednej a presnej práci a zodpovednosti za jej kvalitu.

Pozornosť v tejto časti vzdelávania je venovaná rozvíjaniu schopnosti komunikácie so zákazníkmi, obchodnými a pracovnými partnermi. Žiaci môžu v rámci vzdelávacieho procesu riešiť i priame zákazky firiem a inštitúcií.

Pri riešení úloh sú často využívané informačné technológie a prostriedky výpočtovej techniky.

Obsahový okruh je veľmi úzko previazaný s oblasťami prírodovedného vzdelávania, ekonomického vzdelávania a vzdelávania v informačných a komunikačných technológiách. Z odborných okruhov veľmi úzko súvisí s technologickou prípravou, umelecko-historickou a výtvarnou prípravou.

Prehľad výkonových štandardov:

Absolvent má:

- vedieť výtvarne vnímať, myslieť a samostatne vyjadriť vlastný výtvarný názor,

- ovládať kompozičné zákonitosti a princípy stavby výtvarného diela, brať do úvahy priestorové vzťahy v interiéri a exteriéri,
- vedieť jasne formulovať myšlienku a obsahovú náplň umeleckého zámeru,
- schopnosť využívať výtvarné a výrazové možnosti tradičných a moderných technológií, techník a materiálov,
- tvoriť návrhy umeleckých predmetov a tiež návrhy pre sériovú výrobu,
- samostatne analyzovať zadanú úlohu, zhodnotiť a obhájiť zvolené výtvarné riešenie spolu s použitými prostriedkami,
- samostatne experimentovať pri riešení problému, uplatňovať netradičné myšlienky a metódy práce,
- vyhľadávať a využívať inšpiračné zdroje, ovládať využívanie variácií v tvorbe,
- uplatňovať pri tvorbe umeleckého návrhu technologické, výrobné a ekonomické hľadiská,
- vyhotoviť technickú dokumentáciu a pracovať s ňou,
- využívať pri tvorbe výtvarných návrhov a technickej dokumentácie dostupné programové vybavenie,
- sledovať vývojové trendy vo svojom odbore, pracovať s odbornou literatúrou a využívať informačné technológie,
- profesionálne vystupovať a prezentovať vhodným spôsobom navrhované riešenie zadanej práce,
- popísať zásady tvorby a ochrany autorského práva.

Prehľad obsahových štandardov

1. Návrhová tvorba
2. Informačné zdroje

Popis obsahových štandardov

Návrhová tvorba

Obsah učiva je zameraný na tvorbu kresliarskych, maliarskych reliéfnych a plastických štúdií predmetov, prírodných objektov, ľudskej figúry, abstrahujúcich a štylizovaných štúdií v kontexte s riešením zadanej práce. Žiaci zvládajú jednoduché, postupne vysoko výtvarne náročné úlohy, kompozičné štúdie v kombinácii s písmom, architektúrou tvaru a výtvarným výrazom, pohybové štúdie, typografické štúdie podľa zamerania odboru. Učia sa uplatňovať vzťah medzi uvažovaným materiálom, technologickým postupom a ich výtvarnými a výrazovými možnosťami. Súčasťou vzdelávania je možnosť využívania programového vybavenia pri tvorbe výtvarných návrhov i technickej dokumentácie.

Informačné zdroje

Cieľom tejto vzdelávacej oblasti je práca s informáciami, s ich získavaním, triedením, orientovaním sa v nich, vyhodnocovaním, používaním a ďalším spracovávaním. Informácie sa ďalej zaznamenávajú a uchovávajú v textovej, grafickej i numerickej podobe spôsobom umožňujúcim ich rýchle vyhľadávanie.

Na získavanie informácií slúži knižnica s odbornou literatúrou, masovo-komunikačné prostriedky a internetové stránky.

7.1.2 Praktická príprava

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Učivo tohto tematického okruhu má komplexný charakter, pretože využíva všetky vedomosti nadobudnuté v predchádzajúcich okruhoch - z teoretickej časti prípravy odborného zamerania a premieňa ich v praktickú činnosť. Vybavuje žiakov vedomosťami a zručnosťami z oblasti špeciálnych metód práce výtvarníka a dizajnéra a súčasne z oblasti realizácie finálneho produktu.

Obsah vyučovacieho predmetu prax zahŕňa praktické ovládanie základných pracovných úloh od prípravy materiálov, náradia cez koncepčné, prípravné, realizačné činnosti až po konečnú úpravu diela. Žiaci taktiež poznávajú organizáciu jednotlivých pracovísk, prácu v teréne, prácu doplnkových pracovísk (laboratórií, štúdií, ateliérov) a vzťahy medzi nimi.

Stanovené výsledky vzdelávania a učivo sa v školskom vzdelávacom programe rozpracujú a konkretizujú podľa špecifických potrieb jednotlivých zameraní odborov.

Aby absolvent vzdelávacieho programu spoľahlivo preukázal výkon v tejto vzdelávacej oblasti, musí disponovať stanovenými výkonovými štandardmi a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardmi.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- vedieť vybrať a pripraviť vhodné pracovné pomôcky, nástroje, stroje a zariadenia
- pripraviť suroviny a materiály potrebné pre realizáciu finálneho výrobku
- využívať zodpovedajúce zariadenie, pracovať s nástrojmi a pomôckami v rámci jednotlivých pracovných operácií
- pracovať podľa vopred schválených technologických postupov
- organizovať prácu z hľadiska dodržania stanovených termínov
- starostlivo vykonávať jednotlivé pracovné operácie a zrealizovať výtvarné návrhy
- kvalifikovane a racionálne riešiť problémové situácie
- pri realizácii finálneho produktu rešpektovať hranice svojej odbornosti
- dodržiavať zásady a predpisy pri spracovávaní a úpravách finálneho produktu, pri konzervovaní a reštaurovaní umeleckých predmetov, historických artefaktov, drahých kovov a drahých kameňov
- vykonávať údržbu strojov a zariadení
- dodržiavať ekologické požiadavky pri používaní chemických prípravkov a likvidácii odpadov
- používať osobné ochranné pomôcky pri používaní chemických prípravkov a pri prácach rizikového charakteru
- uplatňovať ekonomické hľadiská pri rozhodovaní o spôsobe realizácie produktu
- dodržiavať ustanovenia týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a požiarnej prevencie

Prehľad obsahových štandardov

1. Realizácia výtvarných návrhov

2. Bezpečnosť, hygiena a ochrana zdravia pri práci

Popis obsahových štandardov

Realizácia výtvarných návrhov

V tejto časti vzdelávacej oblasti je obsah učiva zameraný na organizáciu pracoviska, prípravné práce, prípravu, obsluhu a údržbu pracovných nástrojov, strojov a zariadení, prípravu materiálov a pracovných pomôcok.. Žiaci sa učia realizovať svoje výtvarné návrhy. Štúdium im umožňuje kombinovať vhodné technologické postupy a techniky, hľadať vhodné spôsoby riešenia technických problémov, brať do úvahy ekonomické a výrobné hľadiská realizácie.

Bezpečnosť, hygiena a ochrana zdravia pri práci

Súčasťou praktickej činnosti je bezpodmienečné dodržiavanie bezpečnosti práce a ochrany zdravia pri práci. Ide o bezpečnosť pri práci s pracovnými pomôckami, nástrojmi, pri obsluhu strojov a zariadení, pri práci s chemickými a inými nebezpečnými prípravkami.

7.1.3 ÚČELOVÉ KURZY / UČIVO

Súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov odborného vzdelávania a prípravy sú účelové kurzy, ktoré predstavujú integrujúcu zložku vedomostí, zručností a postojov. V nadväznosti na získané poznatky v oblasti teoretického a praktického vzdelávania účelové učivo poskytuje žiakom doplňujúce, rozširujúce, upevňovacie a overovacie vedomosti, zručnosti a kompetencie potrebné na zvládnutie situácií a aktivít, ktoré môžu nastať vznikom nepredvídaných skutočností.

Prehľad účelových kurzov:

1. Krajinársky kurz
2. Súvislá odborná prax

7.1.3.1 Krajinársky kurz

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Krajinársky kurz je povinnou organizačnou formou vyučovania. Jeho zameranie má byť štruktúrované tak, aby sa ním rozšírili vedomosti žiakov, precvičili požadované zručnosti a prehĺbili osvojené návyky. Obsah krajinárskeho kurzu bezprostredne rozširuje hlavný odborný predmet, ktorým je výtvarná príprava. Stavia na teoretických vedomostiach a sústreďuje na rozvoj zručností, čo je hlavným cieľom krajinárskeho kurzu. Využívajú sa hlavne názorné a praktické metódy, prevláda slovné hodnotenie, ktorého náplň tvorí rozbor jednotlivých prác žiakov.

Krajinársky kurz sa realizuje na záver 1. ročníka, alebo začiatkom 2. ročníka v závislosti od podmienok a možností školy. Organizuje sa v trvaní 5 pracovných dní po 7 hodín denne, spravidla v dvoch časových blokoch – dopoludňajší a odpoľudňajší. Účasť žiakov na kurze je povinná. Rozsah a obsah stanovených výchovno-vzdelávacích cieľov sa spracuje do časového harmonogramu, kde sa

stanoví spôsob personálneho bezpečnostného materiálno-technického a organizačného zabezpečenia.

Preukázanie výkonu v tejto vzdelávacej oblasti predpokladá, že absolvent vzdelávacieho programu musí disponovať týmito stanovenými výkonovými štandardami a ovládať učivo predpísané obsahovými štandardami.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- schopnosť spájať teoretické vedomosti o formách výtvarného jazyka, s praktickými zručnosťami vo využívaní výtvarných výrazových a vyjadrovacích prostriedkov,
- poznať prostriedky výstavby a kompozície umeleckých diel a tvorivo ich uplatňovať v aktívnom vzťahu k prírode,
- mať vedomosti a zručnosti k samostatnej a tvorivej interpretácii objektov z krajiny v podobe realistickej štúdie, v kreatívnych posunoch a rôznych formách akčného umenia,
- schopnosti zachytiť krajinu v konkrétnom ročnom období a s využitím naučených výtvarných techník ju zobraziť vo svojej práci,
- zručnosti prostredníctvom land artu vstupovať v interaktívnej polohe do vzťahu s prírodou,
- chrániť prírodu a životné prostredie.

Prehľad obsahových štandardov

- 1) Teoretická príprava
- 2) Praktická realizácia
- 3) Voľnočasové aktivity

Popis obsahových štandardov

Teoretická príprava

Teoretická príprava nadväzuje na vedomosti a zručnosti žiakov získaných v bloku odborných výtvarných predmetov. Žiaci si rozširujú svoje vedomosti z náuky o výtvarných vyjadrovacích a výrazových prostriedkoch. Stavajú na poznatkoch z kompozície v ploche i priestore. Pri hodnotení svojich prác využívajú získané vedomosti a schopnosti z analýzy a rozboru diela v kontexte technologických postupov.

Žiaci poznajú rôzne výrazové formy a posuny v oblasti technických a materiálových prostriedkov.

Praktická realizácia

Praktická realizácia sa sústreďuje na komplex činností, ktoré súvisia s procesom výtvarnej tvorby v exteriéry. Žiaci spracúvajú rôzne témy ako sú – Krajina a jej posuny, robia štúdie prírodnín, zachytávajú ľudovú a sakrálnu architektúru ako súčasť krajiny a naučia sa inštalovať prírodniny do rôznych výtvarných objektov. Precvičujú si rôzne výtvarné techniky ako sú kresba, maľba, koláž a sambláž, inštalácie a niektoré formy akčného umenia.

Žiaci sú vedení k ochrane prírodného prostredia, učia sa spoznávať prírodné úkazy a niektoré využívať v procese výtvarnej tvorby (napr. dážď).

Voľnočasové aktivity

Voľnočasové aktivity sú zamerané na doplnkové výtvarné techniky, ktoré zaujímavým spôsobom obohatia tvorivé, kompozičné a interpretačné schopnosti žiakov. Prostredníctvom land-artu aktívne vstupujú do vzťahu s prírodou. Môžu využiť známe formy akčného umenia a inštaláciou rôznych surovín, materiálov a odpadov nájdených v prírode vytvárajú umelecké objekty (medzipredmetové vzťahy človek a príroda).

Súčasťou voľnočasových aktivít môže byť aj jednoduchá športová činnosť ako sú prechádzky, nenáročná turistika spojené s vyhľadávaním najzaujímavejších prírodných scenérií.

7.1.3.2 Súvislá odborná prax

Charakteristika vzdelávacej oblasti

Súvislá odborná prax sa organizuje v 1. ročníku v dĺžke min. 10 pracovných dní a v 2. ročníku v dĺžke min. 5 pracovných dní po 7 hodín. Žiaci ju absolvujú v štátnych, alebo súkromných firmách podľa zamerania študijného programu. Obsah súvislej odbornej praxe nadväzuje na vyučovanie v oblasti návrhovej a realizačnej tvorby počas vyučovania. Žiak získava prehľad o organizácii práce v podniku, firme o dodávateľsko-odberateľských vzťahoch a tieto poznatky spája s teoretickými vedomosťami z oblasti ekonomiky. Počas trvania praxe sa riadi predpismi o bezpečnosti pri práci, ktoré má podnik, firma vypracované.

Prehľad výkonových štandardov

Absolvent má:

- zvládnuť jednoduché pracovné činnosti,
- sa naučiť pracovať v kolektíve,
- vedieť vhodne poskytnúť svoje odborné pripomienky k riešeniu problému,
- získať vhodné pracovné návyky – dochvilnosť, presnosť a dôslednosť.

Popis obsahových štandardov

Súvislá odborná prax

Žiak po absolvovaní súvislej odbornej praxe ovláda a v bežnej praxi používa bezpečnostné predpisy, má reálnu predstavu o využití teoretických znalostí v prevádzkových podmienkach, vie čiastočne posúdiť ekonomickú výhodnosť zvolených pracovných postupov, vie vhodne komunikovať s obchodným partnerom.

8 UČEBNÉ ZDROJE

**Skupina študijných odborov: 82 Umenie a umeleckoremeselná tvorba I
85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba II**

Pri štúdiu v tomto vzdelávacom programe sa odporúčajú tieto učebné zdroje:

8.1 Odborná literatúra

pre žiakov:

1. ÁBELOVÁ Ľudmila: Technológia pre 1. a 2. ročník SPŠO, Alfa 1994
2. BARTKO O. a kol.: Výtvarná príprava, SPN 1986
3. BARTKO O.: Farba a jej použitie, SPN 1980
4. BAUER A.: Lexikon výtvarného umění, FIN. 1996
5. BAUDOT Francois: Móda storočia, Ikar 2001
6. BEDNÁŘ V. a kol.: Vázby a rozborby tkanín I a II, Alfa 1991, 1992
7. BERAN V.: Sazba akcidenčným tiskem, manuál
8. BITTO Ondřej: Microsoft Windows Vista CZ, podrobná uživatelská příručka, Brno: Computer Press, a. s., 2007
9. BROŽA Petr: Stavíme si počítač. Brno: Computer Press, a. s., 2004
10. BLAHO Andrej – SALANCI Ľubomír: Tvorivá informatika, 1. zošit o práci s textom. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2007
11. BOHÁČ Jiří: Odborné kreslenie pre sklárske učebné a študijné odbory SOU, Alfa 1990
12. CALETKA Ondřej: UTILITY. Symantec Ghost, PowerQuest Partition Magic a ďalší utility pro práci s pevným diskem. Brno: Computer Press, a. s. 2002
13. DVOŘÁK S. a kol. Fúkač dutého skla, Alfa 1971
14. FUKAČ F. a kol.: Technológia tkáčstva I a II, Alfa 1985, 1988
15. HÁJEK Václav: Architektúra – kľúč k architektonickým slohom, Grada 2000
16. HÁJKOVÁ Viera: Keramické materiály, Alfa 1991
17. HARRIS David: Kaligrafie, Slovart 2004
18. HESLEWOODOVÁ Juliet: Kapitoly z dejín maliarstva, Slovart 1995
19. JAŠKOVÁ Ľudmila – ŠNAJDER Ľubomír – BARANOVIČ Roman: Informatika pre stredné školy, práca s Internetom, Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2001
20. KALAS Ivan: Informatika pre stredné školy, učebnica, Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2002
21. KALAS Ivan: Tvorivá informatika, Informácie okolo nás. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2007
22. Kolektív: Svet umenia, Bratislava Ikar 2002
23. KOLESÁR Z.: Kapitoly z dejín grafického dizajnu, SCD 2006
24. KOVAŘÍKOVÁ Marie: Textilné materiály, Alfa 1992
25. KOVAŘÍKOVÁ Marie: Vázby a rozborby pletenín, Alfa 1985
26. KREJČA Aleš: Techniky grafického umenia, Pallas 1992
27. KYBALOVÁ Ludmila: Dejiny odievania, Nakl. Lidové noviny 1998
28. LEINVEBER Jan – ŠVERCEL Josef: Technické kreslenie, Alfa 1995
29. LOSOS Ludvík: Techniky malby, Aventinum 1990
30. LYNTON Norbert: Umění 19. a 20. století, Praha Artia 1981

31. MARKO František: Modelovanie strihov, Alfa 1986
32. MAŘÍK E. – SATRAPA R.: Brusič a rytec skla, Alfa 1985
33. MIKEŠ J.: Technologია textilnej tlače, Alfa 1978
34. MIKOLAJ Dušan: Majstri štetca, Bratislava Perfekt 2002
35. MORAVČÍK Fridrich: Metodika tvorby a radenia písma, SPN 1987
36. MORAVČÍK Fridrich: Kapitoly z dejín grafického dizajnu, SPN 1971
37. MÓZSIOVÁ Oľga – BOHÁTOVÁ Anna: Dejiny odievania pre SPŠO, ŠÚV a SUŠ, SPN 2008
38. MRÁZ Bohumír: Dejiny výtvarnej kultúry, SPN Bratislava 1989
39. NUTSCH Wolfgang: Příručka pro truhláře, Sobotales 1999
40. ODEHNAL A.: Grafické techniky, Era Brno 2005
41. OKRUCKÝ Ján: Výtvarník dreva, SPN 1976
42. PETRÁŠOVÁ Helena a kol.: Technologია skla pre 2. a 3. ročník SPŠ sklárskych, Alfa 1989, 1991
43. PIJOAN José: Dejiny umenia 1. – 10, Tatran 1982
44. REHÁKOVÁ Oľga a kol.: Technologია pre 3. a 4. ročník SPŠO, Proxima press 1996
45. SALANCI Ľubomír: Tvorivá informatika, 1. zošit o obrázkoch. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2005
46. SALANCI Ľubomír: Informatika pre stredné školy, práca s grafikou, Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2004
47. SKLALKA Ján – JAKAB Igor: Windows & Office. Podrobný sprievodca. Nitra: AM – Mgr. Ján Skalka, 2002
48. SKLALKA Ján – JAKAB Igor: Základy PC, Windows XP, Office 2003. Nitra: AM – Mgr. Ján Skalka, 2005
49. SKARLANTOVÁ Jana a kol.: Základy odevného výtvarníctva, Alfa 1985
50. SLÁNSKY Bohuslav: Technika maľby I a II, Paseka 2003
51. SMITH R.: Encyklopédia výtvarných techník a materiálov, Slovart 2000
52. STADLER Wolfgang: Dějiny sochařství, Praha 1996
53. STOWEL Charlotte: Vyrábíme knihy, Computers press 2004
54. ŠIMEK Jaroslav: Techniky fotografie, Katedra fotografie FAMU Praha
55. ŠNAJDER Ľubomír – KIREŠ Marián: Informatika pre stredné školy, práca s multimédiami, Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2005
56. TARBAJOVSKÝ Ján – FEDOR Pavol: Technické kreslenie, Alfa 1995
57. TÁM Štefan – TÁMOVÁ Eva: Technologია skla 1, Alfa 1992
58. THIRY Karol, JANEK Miroslav: Dejiny umenia a umelecko-remeselnej práce, SPN Bratislava 1988
59. WAGENFUHR Rudi: Drevo – obrazový lexikón, Grada 2002
60. VAŇO D.: Písmo a kaligrafia, Lito Topolčany 2005
61. VARGA Mário – HRUŠECKÁ Andrea: Tvorivá informatika, 1. zošit s Internetom. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2006
62. VIKTORA Karel: Zušlechťování a zdobení skla, Nakladatelství Práce 1958
63. ZLATOHLÁVEK Bohuslav – ŠVANCAR Antonín: Odborné kreslenie, SPN 1983

pre pedagógov:

1. BEBJAKOVÁ M.: Dopĺňujúca výtvarná výchova, Alfa 1991
2. DOBSON Rick: Programování v Microsoft Access 2000 – podrobný průvodce programátora tvorbou aplikací v Access. Brno: Computer Press, a. s. 2000
3. FIKÁČEK Ivo, ROZEHNAL Ivo: ACCESS – tvorba aplikací, podrobný průvodce programátora. Praha: Grada Publishing s. r. o., 1999

4. HANUŠ Karel: O barvě, SPN 1969
5. HLAVENKA Jiří a kol.: Microsoft Office Word 2003, jednoduše, srozumitelně, názorně, Brno: Computer Press, a. s., 2004
6. HLAVENKA Jiří a kol.: Prvé kroky s počítačem, Brno: Computer Press, a. s., 2007
7. HORÁK Jaroslav: BIOS a SETUP, průvodce základním nastavením počítače. Brno: Computer Press, a. s., 2004
8. HORÁK Jaroslav: HARDWARE, učebnice pro pokročilé. Brno: Computer Press, a. s., 2007
9. JONES Edward – JONES M. Jarel: Access 2000 – odpovědi na nejčastější otázky. Praha: Grada Publishing, s. r. o., 1999
10. Kolektív: Univerzálny lexikón umenia, Grafoprint Neubert 1996
11. KRÁL Mojmír: Microsoft Office OUTLOOK 2007, rychle hotovo, Brno: Computer Press, a. s., 2007
12. KREJČA Aleš: Techniky grafického umenia, Pallas 1992
13. KRUCZEK Aleš: Microsoft ACEESS 2007, podrobná uživatelská příručka, Brno: Computer Press, a. s., 2007
14. MAGERA Ivo: Excel 2007, jednoduše, Brno: Computer Press, a. s., 2007
15. NELSON S. Robert: Kritické pojmy dejín umenia, Slovart 2004
16. PALEČEK M: a kol.: Sklášské praktikum, SNTL 1990
17. PÍRKOVÁ Kateřina: Microsoft Office WORD 2007, podrobná uživatelská příručka, Brno: Computer Press, a. s., 2007
18. PÍRKOVÁ Kateřina: Microsoft Office WORD 2007, rychle hotovo, Brno: Computer Press, a. s., 2007
19. PÍSEK Slavoj: Access 2007, Praha: Grada Publishing a.s., 2007
20. POKORNÝ Ján: Microsoft EXCEL a práce se vzorci. Brno: UNIS Publishing, s.r.o., 2001
21. PÓLYA Attila: Práca s tabuľkovými procesormi. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM. 2004
22. RACINET Auguste: Kompletná odevná história, Taschen 2006
23. SCOTT Mueller: Osobní počítač, Hardware – Upgrade – Opravy. Brno: Computer Press, a. s., 2003
24. SHINDER Derba Littlejohn: Počítačové sítě, Nepostrádatelná příručka k pochopení síťové teorie, implementace a vnitřních funkcí. Brno: Pro Soft Press, a. s., 2003

časopisy (pre žiakov a učiteľov):

- a) PC REVUE. Bratislava: Digital Visions, s. r. o
- b) COPUTER. Brno: Computer Press a.s.

8.2 Didaktická technika

1. Prenosný spätný projektor
2. Počítače, tlačiareň
3. Kopírovací stroj a skener
4. Fotoaparát
5. Diaprojektor,
6. Filmový projektor

7. Video a DVD prehrávač
8. Projekčné plátno
9. Flipchart
10. Uchytávacie lišty
11. Televízor
12. Magnetofón
13. Rozhlasový prijímač

8.3 Materiálne výučbové prostriedky

1. Trojrozmerné modely
2. CD, VHS, DVD – na priblíženie obsahových štandardov a prezentáciu pracovných postupov podľa odboru štúdia
3. Lekárnička
4. Odborné filmy a diafilmy
5. Obrazy, tabule, mapy a schémy konštrukcií

9 VZDELÁVANIE ŽIAKOV SO ŠPECIÁLNYMI VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍMI POTREBAMI

**Skupina študijných odborov: 82 Umenie a umeleckoremeselná tvorba I
85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba II**

Všeobecne záväzné právne predpisy označujú názvom žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ďalej len „ŠVVP“) žiakov s mentálnym postihnutím, žiakov so sluchovým postihnutím, žiakov so zrakovým postihnutím, žiakov s telesným postihnutím, žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou, žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami, žiakov chorých a zdravotne oslabených, žiakov hluchoslepých, žiakov s vývinovými poruchami učenia, žiakov s poruchami aktivity a pozornosti, žiakov s viacnásobným postihnutím a poruchami správania.

V posledných rokoch sa výrazne zmenila filozofia výchovy a vzdelávania takýchto žiakov, presadzuje sa ich integrácia do bežných škôl, spolu s utváraním špecifických vzdelávacích podmienok zohľadňujúcich ich špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Žiaci so ŠVVP majú právo na to, aby im spoločnosť poskytovala rovnaké príležitosti a podnety na ich vývin, ako poskytuje ich zdravým rovesníkom. Školskou integráciou sa rozumie výchova a vzdelávanie žiakov so ŠVVP v triedach škôl a školských zariadení určených pre žiakov bez ŠVVP. Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením sa uskutočňuje v špeciálnych školách, špeciálnych triedach, ktoré sa zriaďujú spravidla pre žiakov s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia, kde časť výchovno-vzdelávacieho procesu sa môže uskutočňovať v triede spoločne s ostatnými žiakmi školy a niektoré vyučovacie predmety alebo činnosti môže žiak absolvovať mimo špeciálnej triedy v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi školy. Ak je to potrebné, takýto žiak je vzdelávaný podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva a zákonný zástupca žiaka má práva sa s týmto programom oboznámiť. Ak zdravotné znevýhodnenie žiakovi špeciálnej školy alebo špeciálnej triedy znemožňuje, aby sa vzdelával podľa individuálneho vzdelávacieho programu, žiak sa vzdeláva podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý rešpektuje jeho špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby.

Cieľom integračných snáh je podpora socializácie týchto žiakov, ich lepšia príprava pre bežný život – občiansky i profesionálny. Súčasne sa podporuje prístup majoritnej spoločnosti k akceptácii ľudí so zdravotným znevýhodnením, či sociálnym znevýhodnením.

Nevyhnutnou súčasťou integrácie žiakov so ŠVVP do bežných škôl je efektívny výchovno-poradenský servis (špeciálno-pedagogické, psychologické, sociálne, kariérové poradenstvo ako súčasť výchovného poradenstva v školstve) pre žiakov a rodičov, pre učiteľov.

V zmysle Európskej sociálnej charty sa vytvárajú podmienky pre uplatnenie práva žiakov so ŠVVP na slobodnú voľbu povolania, ktorá zohľadňuje ich predpoklady, zvyškový potenciál, potreby trhu práce, v neposlednom rade aj aplikáciu predpisov týkajúcich sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením sa organizuje podľa vzdelávacích programov, ktoré sú súčasťou štátnych vzdelávacích programov pre príslušné skupiny odborov štúdia. Pri ich rozpracovávaní treba osobitne zvážiť:

- charakter učebného odboru (profilové predmety), požiadavky povolání, na ktoré pripravuje, na fyzické a zdravotné spôsobilosti jednotlivca, druh a stupeň zdravotného postihnutia, zvyškový potenciál; nevyhnutné je rešpektovať kontraindikácie určitého zdravotného postihnutia alebo narušenia pre prípravu v niektorom učebnom odbore / pre výkon určitých povolání v dôsledku ohrozenia bezpečnosti svojej a iných ľudí,
- možnosti profesionálneho uplatnenia sa jednotlivca po skončení odborného vzdelávania a prípravy, zvýšenie možností jeho včlenenia sa do občianskej spoločnosti,
- možnosti formálnej adaptácie vzdelávacieho programu (modifikácia obsahu vzdelávania, úprava organizácie vyučovania, úprava formy vykonania prijímacej alebo záverečnej skúšky, úprava vyučovacích metód, úprava foriem bežného skúšania a preverovania vedomostí, dĺžky štúdia, učebných plánov, pravidiel hodnotenia a klasifikácie žiakov so ŠVVP ap.); odporúča sa pritom využívať príslušné metodické usmernenia MŠ SR,
- materiálo-technické zabezpečenie vzdelávania integrovaných žiakov so ŠVVP na bežnej škole – napr. zabezpečenie špeciálnych didaktických a kompenzačných pomôcok, zabezpečenie bezbariérového prístupu k učebniciam, možnosti zníženia počtu žiakov v triedach a skupinách ap.,
- personálne zabezpečenie výchovy a vzdelávania žiakov so ŠVVP s ohľadom tvorbu individuálnych vzdelávacích programov, ich realizácia, zabezpečenie poradenského servisu pre žiakov, príp. ich rodičov (špeciálny pedagóg, psychológ, sociálny pracovník, asistent, výchovný poradca, školský psychológ, školský špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, sociálny pedagóg, koordinátor prevencie),
- možnosti spolupráce strednej odbornej školy so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie a so základnými školami v regióne, využitie spolupráce so sociálnymi partnermi (zamestnávateľia v regióne, občianske združenia zdravotne postihnutých, regionálne úrady práce, sociálnych vecí a rodiny) v regióne pri integrácii osôb so zdravotným znevýhodnením do bežnej spoločnosti,
- v neposlednom rade treba venovať primeranú pozornosť príprave pedagógov strednej školy, bežných žiakov, príp. ich rodičov na spolužitie so žiakmi so zdravotným a sociálnym znevýhodnením, osobitne ak ide **o ťažké zdravotné postihnutie**.

9.1 Vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením

V Deklarácii práv zdravotne postihnutých osôb vo vyhlásení Valného zhromaždenia OSN je definovaná zdravotne postihnutá osoba ako "osoba, ktorá nie je schopná si zaistiť, úplne alebo čiastočne, potreby bežného spoločenského života v dôsledku vrodeneho či získaného nedostatku fyzických alebo duševných schopností". Zdravotne postihnuté osoby majú okrem iných práv právo na lekárske, psychologické a funkčné ošetrovanie, vrátane protetických a ortopedických pomôcok, na liečebnú a sociálnu rehabilitáciu, vzdelanie, pracovnú rehabilitáciu, poradenstvo, pomoc pri pracovnom umiestnení a ďalšie služby, ktoré im umožnia maximálne rozvinúť ich

schopnosti a zručnosti a urýchlia proces ich začlenenia alebo návratu do spoločnosti. Tieto práva sú zakotvené aj v Ústave SR v Čl. 38 v ods. 2, ktorý hovorí: Mladiství a osoby zdravotne postihnuté majú právo na osobitnú ochranu v pracovných vzťahoch a na pomoc pri príprave na povolanie.

Medzi žiakov so zdravotným znevýhodnením sú zaradení žiaci s mentálnym postihnutím, žiaci so sluchovým postihnutím, žiaci so zrakovým postihnutím, žiaci s telesným postihnutím, žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou, žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami, žiaci chorých a zdravotne oslabených, žiaci hluchoslepých, žiaci s vývinovými poruchami učenia, žiaci s poruchami aktivity a pozornosti, žiaci s viacnásobným postihnutím a poruchami správania.

Špeciálne vzdelávanie a odborná príprava pre žiakov so zdravotným znevýhodnením sa zabezpečuje podľa vzdelávacích programov v špeciálnych školách, v špeciálnych triedach, v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi. Podľa špecifických potrieb žiaka a požiadaviek odbornej prípravy je možné adaptovať štátny vzdelávací program, modifikovať obsah vzdelávania, upraviť organizáciu vyučovania, rozložiť do viacerých ročníkov, špecifické potreby zapracovať do individuálneho vzdelávacieho programu s využitím odbornej pomoci špeciálneho pedagóga (tiež triedneho učiteľa, výchovného poradcu, odborného lekára, dorastového lekára, školského psychológa, rehabilitačnej sestry). Formu špeciálneho vzdelávania žiaka treba dôsledne zvážiť podľa potrieb žiaka, druhu a stupňa jeho postihnutia, znevýhodnenia, charakteru vzdelávania, možností vytvoriť v bežnej škole špeciálne podmienky na vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením.

Praktickú časť vzdelávania a odbornej prípravy žiakov so zdravotným znevýhodnením treba prispôbiť individuálnym potrebám a možnostiam žiaka s využitím vhodných učebných a kompenzačných pomôcok.

Do štátneho vzdelávacieho programu možno zaradiť špeciálne vyučovacie predmety, aj predmety špeciálno-pedagogickej starostlivosti, ktoré zodpovedajú špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám zdravotne postihnutých žiakov podľa druhu a stupňa postihnutia. V odôvodnených prípadoch, osobitne pri ťažkých zdravotných postihnutiach, možno vzdelávací program redukovať o niektorý vyučovací predmet.

9.1.1 Žiaci s telesným postihnutím

Pri zabezpečovaní podmienok na vzdelávanie žiakov s telesným postihnutím sa dostáva do popredia úprava prostredia školy – prístup k budove, vstup do budovy, vyučovacie priestory v učebniach a dielnach, úprava hygienických zariadení, zabezpečenie dopravy do školy. Realizovaná úprava prostredia musí viesť k maximálnej samostatnosti žiakov za dodržania požiadaviek bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. – V tejto skupine žiakov s telesným postihnutím sú okrem žiakov s poruchami motoriky rozmanitej etiológie a stupňa aj žiaci so záchvatovými stavmi (hlavne epilepsiou), ktorých odborná príprava a následné umiestnenie na trhu práce je viac ako problémové.

Žiaci s telesným postihnutím sa do škôl prijímajú na základe ich zdravotného znevýhodnenia po diagnostických vyšetreniach zameraných na zistenie ich ŠVVP vykonaných školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie. Výchova a vzdelávanie v školách sa uskutočňuje s využitím špeciálnych učebných pomôcok

a kompenzačných pomôcok, ktoré spolu s učebnicami a špeciálne upravenými učebnými textami podľa ŠVVP žiaka poskytuje bezplatne škola.

Efektívna výchova a vzdelávanie žiakov s telesným postihnutím predpokladá primeraný špeciálno-pedagogický, zdravotný, psychologický a sociálno-poradenský servis v škole (výchovný poradca, školský špeciálny pedagóg, školský psychológ, rehabilitačný pracovník, asistent, liečebný pedagóg, sociálny pedagóg, koordinátor prevencie), odbornú prípravu učiteľov, úpravu organizácie vzdelávania a odbornej prípravy. Nevyhnutná je spolupráca strednej školy so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie. Užitočná je spolupráca aj s občianskymi združeniami pre telesne postihnutých a so zamestnávateľmi v regióne zamestnávajúcimi telesne postihnutých (chránené dielne).

9.1.2 Žiaci so sluchovým postihnutím

Pri vytváraní podmienok vzdelávania žiakov so sluchovým postihnutím sa treba zamerať na formu komunikácie s nimi. Je dôležité zapojiť ich prostredníctvom využívania IKT, audiovizuálnej techniky do vyučovania žiakov so sluchovým postihnutím (internet, grafické znázornenie učiva, využitie web-kamery, dištančná komunikácia, chat, e-mail, mobil, televízia s teletextom, video kopírujúce aj skryté titulky ap.). Formu komunikácie je potrebné prispôbovať podľa potrieb žiaka a stupňa jeho sluchového postihnutia. Vo vyučovaní v škole je nevyhnutné dodržiavať pravidlá komunikácie so žiakmi so sluchovým postihnutím: hovoriť smerom k triede, používať názorné prostriedky – nákresy, grafy, komentovať neočakávané reakcie na sluchové podnety, overovať pochopenie nových pojmov. Zabezpečiť odhlučnenie tried. Zvýšenú pozornosť venovať písomným prejavom žiakov, hlavne ak slúžia na hodnotenie výsledkov; treba sa vystríhať pred formálnymi chybami, pred skreslením preukaznosti skutočných vedomostí žiakov.

Žiaci so sluchovým postihnutím sa do škôl prijímajú na základe ich zdravotného znevýhodnenia po diagnostických vyšetreniach zameraných na zistenie ich postihnutia vykonaných školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie. Výchova a vzdelávanie v školách sa uskutočňuje s využitím špeciálnych učebných pomôcok a kompenzačných pomôcok, ktoré spolu s učebnicami a špeciálne upravenými učebnými textami podľa ŠVVP žiaka poskytuje bezplatne škola.

Žiakom podľa zdravotného znevýhodnenia je poskytovaný primeraný špeciálno-pedagogický, zdravotný, psychologický a sociálno-poradenský servis v škole (výchovný poradca, školský špeciálny pedagóg, školský psychológ, rehabilitačný pracovník, asistent, liečebný pedagóg, sociálny pedagóg, koordinátor prevencie), odborná príprava učiteľov, úprava organizácie vzdelávania a odbornej prípravy. Nevyhnutná je spolupráca strednej školy so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie.

V prípade potreby je možné zaradiť do učebného plánu strednej školy (kde dané postihnutie nie je kontraindikované pre výkon povolania) vyučovací predmet rozvoj komunikačných zručností. Vyučovať ho musí špeciálny pedagóg - surdopéd.

Užitočná je spolupráca aj s občianskymi združeniami pre sluchovo postihnutých a so zamestnávateľmi v regióne vytvárajúcimi pracovné príležitosti pre sluchovo postihnutých.

9.1.3 Žiaci so zrakovým postihnutím

Pre žiakov so zrakovým postihnutím treba sprístupniť obsah vzdelávania v jednotlivých predmetoch vhodnou formou za využitia primeraných didaktických pomôcok a kompenzačných pomôcok (adaptácia učebných materiálov pomocou Brailovho písma, využitie elektronických alebo zvukových nosičov, reliéfnej podoby materiálov ap.). V písomnej komunikácii je potrebné využívať čo najviac informačné a komunikačné technológie, aj s hlasovým výstupom. Podmienky odborného vzdelávania a prípravy musí škola čo najviac prispôbiť podmienkam výkonu povolania na trhu práce, zakomponovať prípravu na využívanie kompenzačných pomôcok pri práci. Nevyhnutné je upraviť organizáciu vzdelávania a odbornej prípravy žiakov so zrakovým postihnutím v bežných stredných školách (učebný plán, dĺžka vzdelávania, individuálny vzdelávací program, modifikácia vyučovacích metód, spôsobu hodnotenia žiaka ap.).

Žiaci so zrakovým postihnutím sa do škôl prijímajú na základe ich zdravotného znevýhodnenia po diagnostických vyšetreniach zameraných na zistenie ich postihnutia vykonaných školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie. Výchova a vzdelávanie v školách sa uskutočňuje s využitím špeciálnych učebných pomôcok a kompenzačných pomôcok, ktoré spolu s učebnicami a špeciálne upravenými učebnými textami podľa ŠVVP žiaka poskytuje bezplatne škola.

Žiakom podľa ich zdravotného znevýhodnenia je poskytovaný primeraný špeciálno-pedagogický, zdravotný, psychologický a sociálno-poradenský servis v škole (výchovný poradca, školský špeciálny pedagóg, školský psychológ, rehabilitačný pracovník, asistent, liečebný pedagóg, sociálny pedagóg, logopéd, koordinátor prevencie), odborná príprava učiteľov, úprava organizácie vzdelávania a odbornej prípravy. Nevyhnutná je spolupráca strednej školy so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie.

Užitočná je spolupráca aj s občianskymi združeniami pre zrakovo postihnutých a so zamestnávateľmi v regióne vytvárajúcimi pracovné príležitosti pre zrakovo postihnutých.

9.1.4 Žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi a vývinovými poruchami

Ide o veľmi špecifickú skupinu žiakov so zdravotným znevýhodnením s veľmi rôznorodými predpokladmi, potrebami a požiadavkami na vzdelávanie. Ich výchova a vzdelávanie závisí od ich mentálnej úrovne, na spôsobe ich komunikácie s prostredím, na celkovom správaní sa žiakov. Pri začleňovaní týchto žiakov do školského prostredia treba dodržiavať niektoré zásady: čo najviac štruktúrovať vyučovanie (obsah, miesto aj čas), konkretizovať požiadavky, zabezpečiť maximálnu vizualizáciu informácií, vytvárať malé skupinky autistických žiakov, štruktúrovať teoretické vzdelávanie aj praktickú prípravu.

Počet žiakov s týmto zdravotným znevýhodnením je veľmi vysoký, preto treba venovať tejto problematike primeranú pozornosť. Ide o žiakov významne ohrozených školskou neúspešnosťou a ďalšími rizikami vzniku sociálno-patologických javov, nakoľko toto postihnutie je skryté. Problémy v správaní, ktoré sa občas vyskytujú u týchto žiakov, možno zvyčajne zvládnuť bežnými výchovnými a poradenskými postupmi. Vo všeobecnosti ide o žiakov s priemerným nadaním, intelektové prekážky v ďalšom vzdelávaní na stredných školách teda nie sú.

Je veľmi dôležité, aby boli pedagógovia dobre informovaní o možnostiach a prekážkach vo vzdelávaní žiakov s vývinovými poruchami učenia, o individuálnych predpokladoch a potrebách konkrétnych žiakov. Potrebne je voliť vhodné metódy a formy vyučovania a hodnotenia výsledkov (individuálne tempo, nahradenie písania dlhých textov testami, špeciálne formy skúšania) a v niektorých prípadoch aj kompenzačné pomôcky (počítače – využitie korektúry textu, farebné čítanie, grafické počítačové programy).

Úspešná výchova a vzdelávanie týchto žiakov na stredných odborných školách a získanie odbornej kvalifikácie, je predpokladom a podmienkou ich úspešného vstupu do života a na trhu práce. Je výhodné, ak proces výchova a vzdelávania týchto žiakov a ich začlenenie medzi bežnú populáciu začne už v základnej škole, v ktorej by si mali žiaci osvojiť systém nápravných postupov, kompenzačných postupov a pomôcok; rešpektovanie týchto postupov, pravidiel, ich tvorivá aplikácia na ďalšie úlohy, s ktorými sa žiak stretá mu napomôžu zvládnuť aj úlohy a odborné učivo v strednej škole.

9.2 Vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Žiaka zo sociálne znevýhodneného prostredia určíme prostredníctvom aspoň troch merateľných ukazovateľov – podmienkou je splniť minimálne tri z nasledujúcich kritérií súčasne:

1. pochádza z rodiny, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima,
2. aspoň jeden z rodičov alebo osoba, ktorej je dieťa zverené do osobnej starostlivosti, patrí do skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie,
3. najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
4. neštandardné bytové a hygienické podmienky rodiny (napr. žiak nemá vyhradené miesto na učenie, nemá vlastnú posteľ, nie je zavedená elektrická prípojka, ap.),
5. vyučovací jazyk školy je iný, než jazyk , ktorým hovorí dieťa v domácom prostredí.

Výchova a vzdelávanie týchto žiakov sa uskutočňuje v stredných odborných školách s využitím špecifických metód a foriem. Školy vytvárajú pre túto skupinu žiakov individuálne podmienka: vzdelávanie podľa individuálneho vzdelávacieho programu, úprava organizácie výchovy a vzdelávania, úprava prostredia, v ktorom sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje.

Na skvalitnenie podmienok výchovy a vzdelávania môže MŠ SR poskytnúť zriaďovateľom škôl príspevok na žiakov so sociálne znevýhodneného prostredia. Tento príspevok sa poskytuje podľa počtu žiakov, a je určený na stravu, školské potreby, a ako motivačný príspevok. Príspevok sa poskytuje aj na žiakov z rodín, v ktorých priemerný mesačný príjem za posledných šesť po sebe nasledujúcich mesiacov je najviac vo výške životného minima.

Žiaci pochádzajúci zo sociálne znevýhodneného prostredia sa pripravujú na výkon povolania nadväzujúcich na príslušné študijné odbory aj podľa individuálnych vzdelávacích programov, v ktorých sa kladie dôraz na ich aktivizáciu pri učení a vyučovaní, ich pozitívnu motiváciu a pozitívny vzťah ku vzdelávaniu, k práci, povolaniu, rozvíjaniu profesijných záujmov.

Osobitný dôraz sa kladie na ciele prevenciu pred vznikom sociálno-patologických javov (agresivita, kriminalita, drogové závislosti, šikanovanie ap.), nakoľko títo žiaci sú sociálnou patológiou zvýšene ohrození.

Podmienkou efektívnej výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia je dostatočný špeciálno-pedagogický a psychologický servis (školský špeciálny pedagóg, výchovný poradca, školský psychológ), doplňujúca odborná príprava učiteľov školy a úprava organizácie vzdelávania a odbornej prípravy. Strednej škole sa odporúča zabezpečiť intenzívnu spoluprácu so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie, tiež s občianskymi združeniami (pre rómsku komunitu, starostlivosť o azylantov ap.) a so zamestnávateľmi v regióne.

9.3 Vzdelávanie žiakov s nadaním

Výchova a vzdelávanie žiakov s nadaním patrí vo všeobecnosti za veľmi efektívne, žiaduce, a to tak zo spoločenského, individuálneho ľudského hľadiska, ako aj z hľadiska ekonomického, návratnosti investovaného času a finančných prostriedkov. Osobitne v odbornom vzdelávaní a príprave je žiaduce podchytiť nadaných žiakov a systematicky s nimi pracovať. Pritom nemusí ísť len o podporu mimoriadne intelektovo nadaných žiakov, ale aj žiakov nadaných manuálne, remeselne, prakticky, ktorí vynikajú svojimi vedomosťami, zručnosťami, záujmom, kreativitou, výsledkami práce a zaslúžia si výnimočnú pedagogicko-psychologickú starostlivosť pri rozvíjaní svojho špecifického nadania.

Na druhej strane môžu mať žiaci s nadaním množstvo problémov pri zvládaní štúdia, či pri nadväzovaní sociálnych vzťahov. Zatiaľ čo v činnostiach, pre ktoré majú mimoriadne nadanie alebo o ktoré majú vysoký záujem, dosahujú vynikajúce výsledky, môžu dosahovať v iných oblastiach priemerné alebo slabé výsledky. Príčinou môže byť napríklad skutočnosť, že sa nevedia efektívne učiť, podceňujú precvičovanie a opakovanie učiva, preferujú vlastné tempo a spôsob učenia, zatiaľ čo spoločné tempo a frontálny spôsob výučby ich spomaľuje a demotivuje. Mimoriadne nadaní žiaci sa často prejavujú ako výrazné osobnosti, čo však môže mať svoje negatíva, hlavne v oblasti sociálnej komunikácie. Môžu mať tiež problémy v sebahodnotení, v ponímaní seba samého, sú často citliví na hodnotenie inými, ťažko nadväzujú kontakty s druhými ľuďmi.

Títo žiaci nebývajú často pozitívne prijímaní svojím okolím – a to tak spolužiakmi, ako aj učiteľmi. Konflikty s učiteľmi môžu vznikať napríklad preto, že žiak nepovažuje niektoré predmety za dôležité, tiež preto, že svojimi vedomosťami a zručnosťami a neustálym záujmom o obsah výučby prevyšuje učiteľa alebo narúša vyučovanie. Problémy v komunikácii so spolužiakmi môžu prerásť do šikanovania žiaka s nadaním – alebo na druhej strane môže dôjsť k prispôbeniu sa skupinovým normám a k zníženiu výkonnosti a ďalšieho rozvoja žiaka.

Preto je veľmi dôležité zistiť, v čom žiak vyniká, ale aj aké má nedostatky a problémy a prispôbiť tomu svoju prácu s ním. Rovnako je dôležité, aby škola poznala vývoj žiaka už na základnej škole, doterajšiu pedagogicko-psychologickú prácu s ním, jeho anamnézu, vrátane rodinnej anamnézy. Významná je spolupráca všetkých učiteľov, ktorí mimoriadne nadaného žiaka učia, tiež spolupráca s rodičmi žiaka, so psychológom, výchovným poradcom, špeciálnym pedagógom, prípadne spolupráca so školskými zariadeniami výchovného poradenstva a prevencie.

Vo výučbe týchto žiakov je vhodné využívať náročnejšie metódy a postupy, problémové a projektové vyučovanie, dištančné e-vzdelávanie, samoštúdium, intenzívne využívanie IKT. Aj mimoriadne nadaných žiakov treba vhodne zapájať do skupinovej výučby, do tímovej spolupráce (buď v roli vedúceho, alebo radového člena), čím sa rozvíja ich socializácia, tolerantnosť, adaptabilita, schopnosť kooperovať, včleňovať sa do pracovného kolektívu.

Škola môže umožniť žiakom s nadaním výučbu niektorých špeciálnych predmetov, vzdelávanie podľa individuálneho vzdelávacieho plánu. V rámci individuálneho vzdelávacieho plánu môže riaditeľ upraviť aj organizáciu vzdelávania a odbornej prípravy mimoriadne nadaného žiaka napríklad skrátením jej dĺžky, prípadne kombináciou obsahu vzdelávania viacerých odborov.

10 ZÁKLADNÉ PODMIENKY NA REALIZÁCIU ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Skupina študijných odborov: 82 Umenie a umeleckoremeselná tvorba I
85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba II

Pre vzdelávanie v súlade s daným ŠVP je nevyhnutné vytvárať vhodné realizačné podmienky. Podkladom na ich stanovenie sú všeobecné požiadavky platných právnych noriem a konkrétne požiadavky vyplývajúce z cieľov a obsahu vzdelávania v danom odbore. Iba ucelený, vzájomne sa podmieňujúci komplex požiadaviek umožní vytvoriť optimálne vzdelávacie prostredie. V ŠVP sú vo všeobecnej rovine vymedzené základné podmienky na realizáciu školského vzdelávacieho programu a je úlohou školy, aby tieto podmienky nielen akceptovala, ale ich podrobnejšie konkretizovala vo vlastnom ŠkVP podľa potrieb a požiadaviek študijného odboru, aktuálnych cieľov a reálnych možností. Optimálne požiadavky/podmienky, podľa ktorých sa bude poskytovať tento vzdelávací program, sú nasledovné:

10.1 Základné materiálne podmienky

a) *Kapacita školy*

1. Školský manažment:
kancelária riaditeľa školy, kancelárie pre zástupcov riaditeľa školy
kancelária pre ekonomický úsek,
príručný sklad s odkladacím priestorom,
sociálne zariadenie,
zasadačka
2. Pedagogickí zamestnanci školy:
zborovňa pre rokovania pedagogickej rady, kabinety pre učiteľov - jazykový, prírodovedné, odborný, kabinet pre praktické vyučovanie
3. Nepedagogickí zamestnanci školy:
kancelárie pre sekretariát, ekonómov a správcu
príručný sklad s odkladacím priestorom, archív
4. Hygienické priestory, sociálne zariadenia, šatne)
5. Sklady učebných pomôcok a didaktickej techniky
6. Priestory pre centrálnu ovládanie didaktickej techniky
7. Knižnica
8. Priestory pre záujmovú a spoločenskú činnosť žiakov a zamestnancov školy)
aula, spoločenská miestnosť
9. Knižnica

b) *Makrointeriéry*

1. Školská budova
2. Školský dvor
3. Internát - DM
4. Školská jedáleň a kuchyňa

c) *Vyučovacie interiéry*

1. Klasické triedy/ - učebne pre teoretické vyučovanie,
2. Odborné triedy/ - učebne pre vyučovanie odborných predmetov
3. Učebne odborného výcviku
4. Laboratórium výpočtovej techniky
5. Ateliéry

d) *Vyučovacie exteriéry*

1. Školské ihrisko
2. Cvičné pozemky, farmy, lesy, ovocné sady, záhrady, parky, vinica, rybník, škôlka lesná, ovocná, okrasná, výbehy pre zvieratá, autocvičište a pod. podľa potrieb odboru.)

10.2 Personálne podmienky

1. Požiadavky na manažment školy, ktorý realizuje školský vzdelávací program, musia byť v súlade s požiadavkami na kvalifikačné predpoklady, ktoré sú nevyhnutné pre výkon náročných riadiacich činností podľa všeobecne záväzných právnych predpisov.
2. Kvalifikačné predpoklady pedagogických zamestnancov odborných predmetov, ktorí realizujú školský vzdelávací program musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Plnenie ďalších kvalifikačných predpokladov potrebných pre výkon zložitejších, zodpovednejších a náročnejších pedagogických činností sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi. Pedagogickí zamestnanci musia zabezpečiť súlad všetkých vzdelávacích a výchovných činností s cieľmi vzdelávania v danom študijnom odbore v súlade so štátnym vzdelávacím programom. Práva a povinnosti pedagogických zamestnancov sú zabezpečené a naplňované po dobu ich pedagogickej činnosti v rámci všeobecne záväzných právnych predpisov.
3. Kvalifikačné predpoklady majstrov odbornej výchovy, ktorí realizujú školský vzdelávací program musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Plnenie ďalších kvalifikačných predpokladov potrebných pre výkon zložitejších, zodpovednejších a náročnejších pedagogických činností sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi. Pedagogickí zamestnanci musia zabezpečiť súlad všetkých vzdelávacích a výchovných činností s cieľmi vzdelávania v danom študijnom odbore v súlade so štátnym vzdelávacím programom. Práva a povinnosti pedagogických zamestnancov sú zabezpečené a naplňované po dobu ich pedagogickej činnosti v rámci všeobecne záväzných právnych predpisov.
4. Odborná spôsobilosť nepedagogických zamestnancov (ekonóm, správca, školník, upratovačky a pod.), ktorí sa podieľajú na realizácii školského vzdelávacieho programu musí byť v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi. Práva a povinnosti nepedagogických zamestnancov sú zabezpečené a naplňované po dobu ich činnosti v rámci všeobecne záväzných právnych predpisov.
5. Plnenie rozsahu priamej vyučovacej povinnosti vyplýva zo všeobecne záväzných právnych predpisov a rámcového učebného plánu štátneho vzdelávacieho programu. Rámcové rozvrhnutie obsahu vzdelávania je

východiskom pre tvorbu učebných plánov v školských vzdelávacích programoch. Stanovené vzdelávacie oblasti a ich minimálne počty hodín sú záväzné, ich dodržanie v školských vzdelávacích programoch musí byť preukázateľné.

6. Plnenie požiadaviek výchovného poradenstva sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi. Úlohou výchovného poradenstva je vykonávanie poradenstva pri riešení osobnostných, vzdelávacích, profesionálnych a sociálnych potrieb detí a kariérového poradenstva. Výchovný poradca úzko spolupracuje so školským psychológom, školským špeciálnym pedagógom a odbornými zamestnancami zariadení výchovného poradenstva a prevencie.

10.3 Organizačné podmienky

1. Požiadavky všeobecne záväzných právnych predpisov v oblasti školstva: plnenie všeobecne záväzných právnych predpisov vzhľadom na organizáciu a priebeh ŠVP vo väzbe na teoretické vyučovanie a praktické vyučovanie. Pre realizáciu ŠVP platí školský zákon.
2. Školy sú povinné umiestniť na vhodnom mieste v priestoroch školy štátnu zástavu, text štátnej hymny a preambulu Ústavy Slovenskej republiky tak, aby nebola narušená ich dôstojnosť.¹¹
3. Školy sú povinné umiestniť v miestnosti, v ktorej prebieha vyučovanie, grafické znázornenie štátnej zástavy, text štátnej hymny a preambuly Ústavy Slovenskej republiky tak, aby nebola narušená ich dôstojnosť.¹²
4. Požiadavky na praktické vyučovanie: odborná prax a odborný výcvik v rozsahu stanovenom v učebnom pláne sa vykonávajú v školských zariadeniach, dielňach a učebniach, ako aj v zmluvných pracoviskách. Tie vyžadujú zabezpečiť vlastné pracovisko a také materiálne podmienky, aby sa mohol realizovať obsah učiva. Praktické vyučovanie nadväzuje na teoretické vyučovanie.
5. Ukončovanie štúdia a organizácia maturitnej skúšky: sa riadi všeobecne záväznými právnymi predpismi. Úspešní absolventi získajú vysvedčenie o maturitnej skúške, absolventi študijných odborov s odborným výcvikom po splnení stanovených podmienok získajú výučný list.
6. Kurzy, exkurzie, športové akcie sa organizujú v rámci 7 týždňov školského roka. Kurz na ochranu človeka a prírody sa organizuje (neorganizuje sa v nadstavbovom štúdiu) priebežne počas roka skupinovú formou v 6 – 7 hodinových celkoch vo všetkých ročníkoch. Telovýchovný výcvikový kurz sa podľa podmienok v regióne školy môže organizovať s náplňou lyžiarsky a plavecký kurz skupinovú formou, najlepšie v 1. ročníku (neorganizuje sa v nadstavbovom štúdiu). Organizácia exkurzií: Exkurzie sú súčasťou praktického a teoretického vyučovania. Exkurzie sa konajú v každom ročníku po dva dni (12 – 14 hodín) s pedagogickým dozorom a počtom žiakov v zmysle všeobecne záväzných

¹¹ § 13a ods. 1 zákona č. 63/1993 Z. z. o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní v znení neskorších predpisov

¹² „§ 13a ods. 2 zákona č. 63/1993 Z. z. o štátnych symboloch Slovenskej republiky a ich používaní v znení neskorších predpisov

právnych predpisov. Odborný obsah exkurzií vyplýva z obsahu učebných osnov odboru štúdia a plánuje sa v ročných plánoch práce školy. Virtuálne exkurzie a telemosty sú súčasťou vyučovacích hodín v praktickom a teoretickom vyučovaní.

7. Organizácia spolupráce s rodičmi, sociálnymi partnermi a verejnosťou: Spolupráca s rodičmi sa realizuje predovšetkým prostredníctvom triednych učiteľov, výchovných poradcov, manažmentu školy a jednotlivých vyučujúcich všeobecno-vzdelávacích a odborných predmetov, osobnou komunikáciou s rodičmi, prípadne zákonnými zástupcami rodičov. Sú to pravidelné, plánované zasadnutia Rodičovskej rady a zasadnutia Rady školy, v ktorých sú zastúpení rodičia a sociálni partneri. Obsahom týchto zasadnutí sú informácie o plánoch a dosiahnutých výsledkoch školy, riešenie problémových výchovných situácií, organizovanie spoločenských, vzdelávacích, kultúrnych a športových akcií.
8. Organizácia odborných súťaží: Súťaže a prezentácia zručností a odborných spôsobilostí v odbore na školskej úrovni sa organizuje formou jednoduchých ročníkových prác ako spoločný výstup teoretického a praktického vyučovania. Škola určí obsah, rozsah, úroveň, kritéria hodnotenia, formu prác a ich prezentácie prípadne aj s prístupom verejnosti. Žiaci sa môžu zúčastňovať aj na súťažiach a prezentáciách vo svojom odbore na národnej a medzinárodnej úrovni.

10.4 Podmienky bezpečnosti a hygieny práce

Vytváranie podmienok bezpečnej a hygienickej práce je organickou súčasťou celého vyučovacieho procesu, osobitne praktickej prípravy. Postupuje sa podľa platných predpisov, nariadení, vyhlášok, noriem a pod.

11 VYUŽITIE ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU PRE VZDELÁVANIE DOSPELÝCH

**Skupina študijných odborov: 82 Umenie a umeleckoremeselná tvorba
85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba**

Vzdelávanie dospelých je v súčasnej dobe stále viac ovplyvňované koncepciou celoživotného vzdelávania, ktorá predstavuje zásadnú zmenu v poňatí celého vzdelávacieho systému. Systém celoživotného vzdelávania, ktorý sa postupne začína vytvárať a realizovať, umožní plynulý prechod, spoluprácu a prekryvanie medzi jednotlivými oblasťami vzdelávania, zamestnania a podnikania.

Zmeny v odvetvovej štruktúre našej ekonomiky si vyžadujú vyššiu úroveň kvalifikovanosti dospelých. Dôraz sa kladie tak na všeobecné, ako aj na odborné kvalifikácie. Koncepcia štátnych vzdelávacích programov je zameraná predovšetkým na populáciu mladých ľudí, a to hlavne z hľadiska všeobecných cieľov vzdelávania. Denná forma štúdia pre študijné odbory je pre dospelú populáciu výnimočná. Dospelí musia využívať iné možnosti a formy vzdelávania a to večernú, diaľkovú, individuálnu, kombinovanú alebo formou dištančného vzdelávania, kde je vzdelávanie spojené so získaním kompetencií v oblasti informačných a komunikačných technológií. Práve informačné a komunikačné technológie môžu zohrať významnú úlohu vo vzdelávaní dospelých.

Pri koncipovaní vzdelávania dospelých podľa ŠVP je potrebné zohľadniť špecifické črty tejto kategórie dospelých žiakov:

- **špecifiká funkcie a cieľov vzdelávania dospelých** – vzdelávanie dospelých plní kvalifikačnú funkciu, pri ktorej získavajú absolventi kvalifikáciu na stupni vzdelania ISCED 4A. Podobne ako na stupni vzdelania 3A, vedie k získaniu stupňa vzdelania potrebného pre prístup k ďalšiemu vzdelávaniu na vyššom stupni vzdelania ISCED 5.
- **situčné špecifiká vzdelávania dospelých** sú späté tak s rodinným, ako aj s pracovným a spoločenským životom dospelých. Preto vzdelávacie programy musia veľmi citlivo reagovať na túto situáciu dospelých a ich individuálne vzdelávacie potreby, a to tak z hľadiska obsahu vzdelávania, ako aj z hľadiska zodpovedajúcich metód výučby, kontroly štúdia a pod. V obsahu vzdelávania je potrebné zobrať do úvahy primeranosť obsahu všeobecného vzdelávania, ktorý je často mechanicky prebraný z programov počiatočného vzdelávania¹³ a nezodpovedá vedomostiam, zručnostiam, ani životným skúsenostiam dospelých. V oblasti hodnotenia vzdelávacích výstupov sa musíme predovšetkým orientovať vo väčšej miere na individualizáciu hodnotenia, ktoré umožňuje aj individuálne tempo učenia a prípravu na záverečné hodnotenie dospelých,
- **osobnostné špecifiká dospelých** súvisia hlavne s vekovou vyspelosťou jednotlivcov. Vo všeobecnosti môžeme povedať, že dospelí žiaci bývajú zrelší, skúsenejší, a preto aj cieľavedomejší a spoľahlivejší. Naproti tomu bývajú často citlivejší na prípadné študijné úspechy alebo neúspechy. Vyšší stupeň

¹³ Počiatočné vzdelávanie je vzdelávanie, ktoré sa realizuje na základnej, strednej a vysokej škole. Spravidla vedie k získaniu prvej kvalifikácie.

samostatnosti vedie však aj k tomu, že vzťah učiteľa a žiaka býva na vyššej partnerskej úrovni, a preto učitelia bývajú skôr konzultanti a radcovia ako klasickí učitelia.

Základnou črtou učiteľa dospelých žiakov by mal byť veľmi taktný záujem o žiaka spojený so snahou pochopiť jeho ťažkosti a zábrany súvisiace s výučbou a učením. Podmienkou práce učiteľa je úcta k dospelému žiakovi pri rešpektovaní jeho osobnosti, záujmu, schopnosti, ale i vlastných predstáv o sebe samom. So žiakom ho spája spoločný cieľ, ktorý by mal byť realizovaný na základe partnerstva a spolupráce. Preto učiteľ musí prispôbovať svoju rolu v triede, ale aj postupy práce pri vyučovaní. Neexistuje optimálna didaktická metóda, ktorá má svoje výhody a nevýhody. Oblasť vzdelávania dospelých by mala byť prienikom klasických školských metód a vhodne zvolených ďalších metód, ktoré sa ukázali ako najefektívnejšie pre ďalšie odborné vzdelávanie. Veľká pozornosť by sa mala venovať aj samoštúdiu žiakov a teda metódam učenia sa.

12 MATURITNÁ SKUŠKA

**Skupina študijných odborov: 82 Umenie a umeleckoremeselná tvorba I
85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba II**

Podmienkou získania úplného stredného odborného vzdelania na úrovni ISCED 4A je absolvovanie maturitnej skúšky v študijných odboroch stredných odborných škôl v zmysle platných predpisov, ktoré upravujú spôsob ukončovania štúdia na stredných školách.

Cieľom maturitnej skúšky (ďalej len „MS“) je overenie vedomostí a zručností žiakov v rozsahu učiva určeného učebnými plánmi, učebnými osnovami a vzdelávacími štandardmi Štátneho vzdelávacieho programu a úroveň pripravenosti absolventov na ich uplatnenie sa v povolani a pre uchádzanie sa o ďalšie vzdelávanie.

Predmetom MS je preukázať schopnosti žiakov ako:

- začleniť nadobudnuté poznatky do systému teoretických a praktických vedomostí, zručností a kompetencií
- ovládať kompetencie vyplývajúce z výkonových štandardov a schopnosti ich realizovať v pracovnom a mimopracovnom živote,
- aplikovať a tvorivo využívať nadobudnuté vedomosti, zručnosti a kompetencie pri komplexnom riešení úloh a problémov vo vybranej oblasti,
- komunikovať v slovenskom a vyučovacom jazyku ako podmienky ďalšej študijnej a pracovnej mobility,
- aktívne používať súčasné komunikačné a informačné technológie a získané informácie vedieť spracovať a použiť.

Maturitná skúška v 2-ročných študijných odboroch pomaturitného kvalifikačného štúdia pozostáva z týchto častí:

- Teoretická časť
- Praktická časť

Teoretická časť odbornej zložky maturitnej skúšky je celoodborová, komplexná, nie predmetová a jej cieľom je overiť úroveň teoretických vedomostí a poznatkov.

Praktická časť odbornej zložky maturitnej skúšky overuje úroveň osvojených zručností žiakov a ich schopnosť aplikovať teoretické poznatky pri riešení konkrétnych praktických úloh komplexného charakteru.

Predmetom odbornej zložky maturitnej skúšky je komplexný súbor odborných vyučovacích predmetov. V teoretickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky sa ústne overujú vedomosti žiaka v tomto súbore, prípadne aj vo vzťahu k praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky. V praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky sa overujú zručnosti žiaka v tomto súbore.

12.1 Témy maturitnej skúšky

MS pozostáva z komplexných tém vytvorených z cieľových požiadaviek vychádzajúcich zo štátneho vzdelávacieho programu. **Je zásadným vzdelávacím výstupom** absolventov študijných odborov stredných odborných škôl, ktorí vykonaním maturitnej skúšky získajú na jednej strane hlavne príslušný stupeň

vzdelania, odbornú kvalifikáciu a kompetencie vykonávať pracovné činnosti v danom povolaní a na druhej strane možnosť ďalšieho vzdelávania. Získané maturitné vysvedčenie potvrdzuje v plnom rozsahu ich dosiahnutý stupeň vzdelania, kvalifikáciu a dosiahnuté kompetencie.

Pri teoretickej a praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky má žiak využívať a aplikovať vedomosti a schopnosti z rôznych odborných predmetov komplexne, uplatňovať rôzne matematické a prírodovedné hľadiská. Pri skúške sa sleduje nielen jeho schopnosť využívať integrované a aplikačné medzipredmetové vzťahy v oblasti všeobecnej a odbornej zložky vzdelávania, ale aj úroveň jeho ústneho prejavu a to z jazykovednej stránky a správneho uplatňovania odbornej terminológie na základne kritériálneho hodnotenia výkonov. V študijných odboroch s rozšírenou prípravou cudzích jazykov sa overuje aj úroveň cudzojazyčných spôsobilostí z hľadiska ich profesijnej použiteľnosti. Takto sa overuje nielen kvalita odbornej prípravy žiakov na povolanie, ale aj ich schopnosti potrebné pre ďalšie štúdium na vysokej škole.

Štátny vzdelávací program je jedinečným vzdelávacím štandardom, ktorý určuje súbor požiadaviek na žiaka vymedzujúcich stupeň dosiahnutých vedomostí, zručností, postojov a hodnotovej orientácie a špecifikuje to, čo by mal žiak vedieť, dosiahnuť, vykonať a preukázať, aby získal certifikát – maturitné vysvedčenie, požadovanú kvalifikáciu alebo postúpil na vyšší stupeň vzdelania. Vzdelávacie štandardy zahŕňajú výkonové a obsahové štandardy. **Výkonový štandard** je svojím zameraním cieľovou požiadavkou. Je zároveň vstupným a výstupným štandardom (vstupné a výstupné požiadavky). Identifikuje merateľnosť vyučovacieho procesu. Popisuje produkt výučby, nie jej proces. Dôkazom dosiahnutia tohto štandardu je objektívne, validné a reliabilné sumatívne hodnotenie na základe spoľahlivých meracích prostriedkov, ktorými sa overí dosiahnutie cieľa. **Je základňou pre stanovenie maturitných tém ako sumatívneho vzdelávacieho výstupu.**

Skompletizovanie maturitných tém teda znamená identifikáciu **sumatívneho vzdelávacieho výstupu**.

Pri tvorbe maturitných tém pre teoretickú a praktickú časť odbornej zložky maturitnej skúšky by sa mali osvojiť a utvrdiť vzťahy medzi štandardmi a kompetenciami. Tieto sú uvedené v prílohovej časti Metodiky pre tvorbu Školských vzdelávacích programov.

Maturitná téma je konkrétny odborný problém alebo problémová situácia komplexného charakteru, ktorý má žiak v priebehu maturitnej skúšky riešiť. V odbornej zložke maturitnej skúšky by mala smerovať k napodobeniu určitých odborných úloh, činností alebo situácii, ktoré sa uplatňujú na pracovisku v rámci povolania, pre ktoré sa žiaci pripravujú.

Maturitná téma **je integratívna**. Má svoju profilovú a aplikačnú časť. Preto sa skladá z **podtém**. Ich obsahová skladba je koncipovaná tak, aby absolvent mal možnosť preukázať naplnenie všetkých výkonových kritérií v danom študijnom odbore. Zásadná profilová časť sa orientuje na stanovenie prioritných výkonov odvodených od vzťahov a súvislostí k profilovým predmetom. V ďalších častiach – aplikačná oblasť – sa uvádzajú všetky dôležité väzby a súvislosti dopĺňajúce profilovú časť podtém tak, aby maturitná téma bola komplexná.

Každá téma má:

- vychádzať z výkonových štandardov pre odborné vzdelávanie (hodnotenie absolútneho výkonu na základe kritérií) a zabezpečiť, aby výkonové štandardy uvedené v profile absolventa komplexne pokryli všetky témy MS,
- uplatňovať hľadisko akumulácie vedomostí viacerých odborných predmetov obsahovo príbuzných
- vychádzať z rozsiahlejších tematických celkov viacerých odborných predmetov (komplexnosť odborného vzdelávania na základe obsahových štandardov),
- umožniť a podporiť využitie všetkých podporných učebných zdrojov (pomôcky, písomné materiály, informácie a údaje, atď.) pre splnenie danej témy,
- umožniť preverenie schopnosti žiaka využívať vedomosti a intelektuálne schopnosti získané počas štúdia na posúdenie konkrétneho odborného problému, ktorý je daný v téme MS,
- dodržiavať pravidlo zrozumiteľnosti, konzistentnosti a komplexnosti tak, aby náročnosť, vecný a časový rozsah tém boli pre žiaka optimálne, primerané a zvládnuteľné na danom stupni vzdelania.

Pri tvorbe tém sa musíme vyvarovať nasledovnému:

- netvoriť tému podľa predmetov (téma bude v takom prípade nekonzistentná, odtrhnutá od profilového odborného problému, ktorý sa má v téme MS komplexne riešiť, nebude vytvárať možnosti pre aplikačné a tvorivé schopnosti žiaka),
- extrémom, akým je buď príliš malé alebo príliš rozsiahle množstvo informácií. Ak stanovíme malý rozsah, žiak ťažko porozumie zmysluplnosti problému. Nebude mať potrebné množstvo zásadných a podporných informácií. Na druhej strane príliš rozsiahla téma sa môže prejaviť pre žiaka ako nezrozumiteľná, neriešiteľná a frustrujúca,
- nestanovovať tému iba mechanickým popisovaním bez uplatnenia výkonových štandardov,
- téma nesmie viesť žiakov k pamäťovému memorovaniu a reprodukovaniu osvojených poznatkov v priebehu štúdia.

Pri tvorbe podtém musia byť ich formulácie jasné, jednoznačné, v logickom slede od riešenia jednoduchého problému k zložitejšiemu javu v závislosti od problému alebo situácie, ktoré sa majú v téme MS riešiť. Odvodzujú sa od obsahových štandardov. Orientujú a podporujú žiaka na preukázanie požadovaného výkonu a determinujú jeho výkonovú úroveň. Podtémy sa vzťahujú na všetky profilové – prioritné, aplikačné a doplňujúce informácie, ktoré žiak v priebehu štúdia odborných a všeobecnovzdelávacích predmetov daného študijného odboru získal.

Pri tvorbe tém v danom ŠkVP v časti Hodnotenie vzdelávacích výstupov odporúčame používať relevantnú Metodickú príručku na prípravu a priebeh teoretickej a praktickej časti odbornej zložky maturitnej skúšky.

12.2 Hodnotenie vzdelávacích výstupov založené na výkonových kritériách

Hodnotenie MS ako sumatívneho vzdelávacieho výstupu je proces skompletizovania a interpretovania údajov a dôkazov o výkone žiakov. Špecifikuje, aké dôkazy o výkone žiaka sa majú vytvoriť, ako majú byť interpretované výstupné informácie

a akým spôsobom sa majú zaznamenať. Je konečným rozhodnutím o výkone žiaka a ich cieľom je certifikácia.

Hodnotenie je jednou z najvýznamnejších činností kontroly vzdelávania, ktorou sa zisťujú a posudzujú výsledky vzdelávania.

Vzdelávacie výstupy

Predstavujú základ pre kritériálne hodnotenie vedomostí žiaka. Vymedzenie metód, prostriedkov a kritérií hodnotenia by sa malo pripravovať súbežne s formulovaním vzdelávacích výstupov.

Vzdelávacie výstupy

- musia odpovedať na otázku **čo** sa od žiaka očakáva, aby preukázal svoju kompetenciu a úspešne ukončil svoje štúdium,
- musia odpovedať na otázku, **ako** má žiak vzdelávací výstup zvládnuť. Podtémy pomáhajú usporiadať zásadné informácie vo forme výkonov v logickej sekvencii v rámci danej maturitnej témy,
- sú pre žiakov **jasné a konzistentné**,
- majú **odsúhlasenú štruktúru**,
- môžu mať **vlastné učebné zdroje** (pomôcky, prístroje, modely, odborné tabuľky, vlastné práce, atď.),
- predstavujú základ pre **kritériálne hodnotenie** vedomostí, zručností a kompetencie žiaka. Vymedzenie metód a prostriedkov hodnotenia by sa malo pripravovať súbežne s formulovaním vzdelávacích výstupov.

Výber metódy hodnotenia bude závisieť na tom, ako bude ktorá z nich vhodná na overovanie konkrétnych vedomostí, zručností a postojov, ktoré sú špecifikované v kľúčových cieľoch. Či je vybraná metóda hodnotenia vhodná pre vzdelávací cieľ, závisí od toho:

- ako by mala daná **požadovaná činnosť/výkon** byť preukázaná/ný,
- aké sú **podmienky**, v ktorých má daná činnosť/výkon prebiehať,
- aké sú **výkonové štandardy**, podľa ktorých by sa mala daná činnosť vykonať.

Odporúčaná norma hodnotenia je forma, ktorou sa porovnáva výkon žiaka s výkonmi iných žiakov. Je preto dôležité, aby správne nastavený systém hodnotenia monitoroval a zabezpečil na správnom základe dodržiavanie smerníc stanovených činností, preskúmal zabezpečenie ich účinnosti a využiteľnosti s aspektom na meniace sa potreby užívateľov, priemyselné a obchodné štandardy.

Presnosť a presnosť

Hoci poznáme pestrú paletu metód hodnotenia, ktoré sa používajú na meranie vedomostí, základným bodom je fakt, že každé vykonané meranie musí byť presné a presné. Používa sa bez ohľadu na to, aby sa výsledky vytvorili ako základ pre proces ich zaznamenania alebo pre certifikáciu vedomostí. Aby boli presné a presné, merania musia priniesť platnú a spoľahlivú informáciu.

Platnosť – validita

Je miera na meranie každého hodnotenia, ktoré má zmysel merať. Kontrola platnosti je zase proces, ktorý je kompetentným orgánom schválený a ktorý sa realizuje v inštitúcii zodpovednej za tvorbu vzdelávacích programov. Každý systém hodnotenia je platný v rozsahu, v ktorom sa meria to, čo si vyžaduje byť zmerané.

Za účelom zabezpečiť platnosť hodnotenia je preto nevyhnutné :

- jasne definovať, čo sa má skúšať,
- vybrať prijateľné metódy na meranie vedomostí.

Spôľahlivosť

Je miera dôslednosti a zásadovosti, s ktorou sú výsledky akéhokoľvek hodnotenia vysvetlené a popísané. Je rovnako dôležité pre účinné hodnotenie.

Reliabilita metód hodnotenia má zabezpečiť, aby:

- všetci žiaci jasne pochopili, čo sa od nich vyžaduje,
- podmienky hodnotenia boli známe a dodržiavali sa,
- všetky výsledky boli založené na odsúhlasených vyznačených schémach a postupoch,
- hodnotenie zaručovalo obmedzenie účinku pravdepodobných chýb/nepresností.

Spravodlivosť

Učitelia a žiaci musia považovať hodnotiaci systém za primeraný cieľom vzdelávania, prístupu vzdelávania a učebnému plánu. To značí, že systém bude otvorený, ak žiaci budú plne informovaní o cieľoch vzdelávania a prípravy, výkonových kritériách a podmienkach hodnotenia.

Praktickosť

Systém hodnotenia musí byť tesne previazaný na podstatné kvalifikačné štandardy, ktoré zabezpečia najefektívnejšie využívanie dostupných zdrojov. Ďalšie praktické hľadiská zahŕňajú podiel času hodnotenia na celkovom vzdelávacom čase, ľahké použitie, administratívnu účinnosť a faktory nákladov/výhod.

Záznam o výkone žiaka pri MS sa môže pripraviť niekoľkými spôsobmi:

1. Skupinovo

Príklad pre ústnu časť MS

Škola:																	
Trieda:																	
Školský rok:																	
Študijný odbor:																	
P.č.	Zoznam žiakov	Číslo TMS	Zoznam kritérií														
			Porozumenie téme		Správna odborná terminológia		Samostatnosť prejavu		Schopnosť aplikácie		Správnosť a vecnosť odpovede		Komplexnosť témy		Odborné kritériá – počet podľa odboru		SUMÁR
			A	N	A	N	A	N	A	N	A	N	A	N	A	N	

TMS – téma MS   A – áno   N – Nie   Sumár – vážený aritmetický priemer

Ak sme stanovili napr. 10 zásadných kritérií na hodnotenie výkonu žiaka (právny predpis uvádza iba minimum odporúčajúcich kritérií, učitelia si sami vytvoria kritériá,

hlavne tie, ktoré sa týkajú odborných kompetencií v zmysle komplexného prístupu k hodnoteniu témy MS – profilová časť, aplikačná časť), ktoré pomôžu ohodnotiť celkový výkon žiaka z rôznych aspektov. Môžeme ich vyhodnotiť rôznym spôsobom: známku, percentuálne, slovom, bodmi atď. V uvedenom príklade sa použilo slovné hodnotenie: zvládol žiak určené kritérium? (áno, nie). Pri hodnotení je vhodné zvoliť stupnicu úspešnosti, napr.:

Dosiahnutá úspešnosť (áno)	Známka
10 – 9	1
8 – 7	2
6 – 5	3
4 – 3	4
2 – 1	5

2. Jednotlivo

Škola:						
Trieda:			Školský rok:			
Študijný odbor:						
Meno a priezvisko absolventa:						
Forma: (napr. ústna časť MS)						
Názov témy MS:						
Zoznam kritérií	Hodnotenie známkou					Sumár
	1	2	3	4	5	
Porozumenie téme						
Používanie odbornej terminológie						
Samostatnosť prejavu						
Schopnosť aplikácie						
Správnosť a vecnosť odpovede						
Atď.						

Sumár = vážený aritmetický priemer známok

Klasifikácia je výsledkom komplexného hodnotenia vedomostí, zručností a návykov žiaka. Základom na pridelenie klasifikačného stupňa sú známky, čiže zaradenie žiaka alebo jeho výkonu do niektorej výkonnostnej skupiny. Vymedzenie klasifikačných stupňov sa opiera o hodnotenie podľa kritérií.

12.3 Cieľové požiadavky na maturitnú skúšku

Cieľom je preveriť dosiahnuté výsledky podľa výkonových štandardov – profilu absolventa.

12.4 Kritériá hodnotenia vzdelávacích výstupov

Rozsah a obsah úloh maturitnej skúšky zahŕňa komplexný učebný obsah teoretického vyučovania a praktickej prípravy. V rámci ŠKVP budú tieto kritériá

špecifikované v závislosti na orientácii konkrétneho študijného odboru a v súlade s určenou maturitnou témou alebo formou praktickej MS. Odporúčame využiť tieto všeobecné kritériá pri hodnotení výkonu žiaka:

Kritériá pre teoretickú časť odbornej zložky MS

1. porozumenie téme,
2. správne používanie odbornej terminológie v materinskom a cudzom jazyku,
3. schopnosť správne analyzovať tému,
4. vecnosť, správnosť a komplexnosť odpovede,
5. schopnosť praktickej aplikácie poznatkov,
6. prezentácia samostatnej, komplexnej a správnej odpovede,
7. výraznosť a istota prezentácie,
8. rutinné zmysluplné využívanie nevyhnutných pomôcok a prostriedkov pri odpovedi,
9. dôslednosť a zodpovednosť pri vypracovaní témy,
10. istota pri riešení problémových situácií, javov a problémov,
11. schopnosť predniesť vlastné riešenie.

Kritériá pre praktickú časť odbornej zložky MS

1. pochopenie úlohy,
2. správne analyzovaná téma,
3. správne používanie odbornej terminológie,
4. schopnosť teoretickej aplikácie pri praktickom predvedení úlohy,
5. kreativita,
6. samostatnosť pri práci,
7. správna a efektívna voľba metód pri postupe práce,
8. správny výber náradia, prístrojov, strojov, zariadení, materiálov, a pod.,
9. efektívna organizácii práce na pracovisku,
10. dodržiavanie noriem, hygieny a pravidiel bezpečnosti práce,
11. uplatňovanie zásad ochrany životného prostredia,
12. dodržanie bezpečnostných, hygienických a protipožiarnych opatrení,
13. výsledok práce.

Materiálne a priestorové podmienky pre vykonanie maturitnej skúšky

Materiálne a priestorové podmienky sú v jednotlivých študijných odboroch rozdielne, preto je potrebné ich v ŠKVP konkretizovať a spresniť pre každý študijný odbor osobitne a v súlade s určenou maturitnou témou alebo formou praktickej MS.

Priestory nevyhnutné na realizáciu MS (vo všeobecnosti)

1. odborné učebne,
2. ateliéry
3. učebne,
4. pracoviská praxe (podľa konkrétneho študijného odboru),
5. reálne pracoviská zamestnávateľov,
6. špeciálne zariadenia,
7. ostatné priestory podľa potrieb a orientácie študijného odboru.

Povolené pomôcky pri priebehu MS (vo všeobecnosti)

1. počítač s nutným aplikačným softwarom, prístup na internet, dátové súbory na elektronických nosičoch,
2. spätný projektor, skener, tlačiareň, elektronické média podľa potreby,
3. modely, priesvitky, obrazy,
4. kalkulačka,
5. odborná literatúra, publikácie, príručky, právne normy a predpisy, dokumenty textového a grafického charakteru v tlačenej a elektronickej podobe,
6. vlastné písomné práce vypracované počas štúdia (ich použitie je podľa rozhodnutia komisie),
7. nástroje, prístroje, stroje, zariadenia, materiál.

13 ZÁSADY PRE TVORBU ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Skupina študijných odborov: 82 Umenie a umeleckoremeselná tvorba I
85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba II

13.1 Všeobecné zásady tvorby školského vzdelávacieho programu

Školský vzdelávací program (ďalej len „ŠkVP“) je zásadným pedagogickým dokumentom školy, na základe ktorého realizuje škola vzdelávanie v danom študijnom odbore. Je povinnou súčasťou školskej dokumentácie.

Školské vzdelávacie programy sú postavené na nasledovných **princípoch**:

- nekladú dôraz na obsah vzdelávania, ale na výsledky vzdelávania,
- vytvárajú pluralitné a konkurenčné vzdelávacie prostredie medzi školami,
- podporujú autonómiu a rozhodovacie privilégia škôl,
- vytvárajú sa pre konkrétny študijný odbor v danej skupine študijných odborov,
- regulujú vzdelávacie podmienky v danej škole,
- v plnom rozsahu akceptujú potreby regionálneho trhu práce a rozvojové priority školy,
- dodržiavajú základný obsah vzdelávania a prípravy, ktorý vymedzuje štátny vzdelávací program,
- za ich vypracovanie a schválenie zodpovedá riaditeľ školy,
- súladi so štátnym vzdelávacím programom bude sledovať, kontrolovať, posudzovať a hodnotiť Štátna školská inšpekcia.

Pri spracovaní ŠkVP sa stanovujú tieto **zásady**. ŠkVP :

- sa vypracuje za celé obdobie štúdia OVP a riadi sa podľa cieľových požiadaviek ŠVP,
- vytvára podmienky pre osvojenie si obsahu vzdelávania stanoveného v ŠVP,
- vyjadruje profil a stratégiu školy,
- vytvára podmienky pre tvorivosť učiteľa, využívanie efektívnych foriem a metód výučby, neobmedzuje učiteľa z hľadiska časového a metodického, nakoľko vychádza z konkrétnych potrieb žiakov odborných a pedagogických skúseností učiteľa,
- stanovuje pravidlá pre hodnotenie žiakov (kritériá hodnotenia),
- pri svojej tvorbe postupuje v súlade s platnou metodikou,
- vytvára priestor pre hodnotenie činnosti školy.

ŠkVP je strategický dokument školy, ktorý vymedzuje ciele, obsah a podmienky vzdelávania, odporúča zodpovedajúce didaktické prístupy, navrhuje metódy overovania a hodnotenia vzdelávacích výstupov.

ŠkVP vypracuje škola v súlade s príslušným ŠVP a metodickým pokynom, ktorým sa určia podrobnosti o tvorbe vzdelávacieho programu. Tvorba ŠkVP je v kompetencii riaditeľa školy, ktorý zodpovedá nielen za jeho kvalitu ale aj za jeho realizáciu. Vzdelávací program musí zabezpečiť súlad s regionálnymi potrebami trhu práce, s rozvojovými potrebami regiónu a požiadavkami zamestnávateľov na regionálnej alebo miestnej úrovni.

Škola má možnosť požiadať zodpovedajúce vzdelávacie subjekty a objednať si vypracovanie svojho programu. Do projektovania ŠkVP sa môžu zapojiť verejné a neštátne inštitúcie.

Tvorba ŠkVP svojím zameraním a charakterom bude vytvárať zodpovedajúce podnikateľské vzdelávacie prostredie, ktoré prirodzenou cestou bude iniciovať vznik konkurenčných tendencií medzi školami. Školy, ktoré budú ponúkať progresívne, moderné a aktuálne vzdelávacie programy vo vzťahu k potrebám a požiadavkám trhu práce majú veľkú šancu sa na trhu vzdelávania zakoreniť a dosiahnuť svoju atraktivnosť, školy bez kvalitnej vzdelávacej ponuky pomaly zaniknú.

Pri tvorbe ŠkVP, najmä v oblasti OVP, sa musí zohľadňovať ich relevantnosť a opodstatnenosť k rozvojovým regionálnym programom, strategickým zámerom ekonomického, politického a spoločenského vývoja na národnej regionálnej alebo miestnej úrovni, ku kvalite obsahu vzdelávania, najmä odborného vzdelávania a prípravy a ústretovosť k potrebám a požiadavkám zamestnávateľskej sféry.

Preto v prvom rade, ešte pred tvorbou ŠkVP, musí škola pristúpiť k zhodnoteniu doterajšej kvality vzdelávania, k analýze jej súčasného stavu, identifikácii všetkých silných a slabých stránok, všetkých príležitostí a prekážok, ktoré budú ovplyvňovať implementáciu ŠkVP a zároveň musí vypracovať aj návrhy na odstránenie identifikovaných závažných nedostatkov. Všetky tieto informácie majú svoje opodstatnenie, pretože iba tak sa dá určiť a posúdiť, či sa vzdelávanie podľa projektu školského programu môže zaviesť na školu ako efektívny nástroj zvýšenia kvality vzdelávania a celého vzdelávacieho prostredia.

ŠkVP sa spracuje pre každú formu vzdelávania (denná, externá) a to buď ako samostatný školský program alebo v rámci jedného školského vzdelávacieho programu budú štruktúrované aj iné formy vzdelávania v danom študijnom odbore.

Školský vzdelávací program sa môže vypracovať ako štandardný na základe určených vyučovacích predmetov a jeho učebných osnov alebo ako modulový. Je v kompetencii školy zvážiť, ktorý spôsob spracovania školských programov je pre ňu najvýhodnejší. Použitie modulovej štruktúry školských vzdelávacích programov je vhodné najmä vtedy pokiaľ škola chce ponúknuť individuálne vzdelávacie cesty žiakom, ponúknuť rôzne formy a možnosti vzdelávania v kontexte celoživotného vzdelávania.

Škola bude vypracovávať ŠkVP:

- a) v súlade s príslušným ŠVP a platnou legislatívou,
- b) komplexne, tzn. vymedzí všetky požadované kompetencie absolventa v danom študijnom odbore, vzdelávacie výstupy (výkonové štandardy) a obsah vzdelávania, didaktické postupy uplatňované pri realizácii vzdelávacieho procesu, personálne, materiálne a organizačné podmienky nevyhnutné k dosiahnutiu stanovených cieľov vzdelávania vrátane spolupráce so sociálnymi partnermi pri realizácii programu v dennej forme vzdelávania, ktorí budú v plnej miere podporovať autonómiu a rozhodovacie privilégia škôl,
- c) pre celé obdobie vzdelávania (ISCED 4A študijné odbory dennej formy vzdelávania – dva roky), ako aj všetky ďalšie formy vzdelávania a odborného zamerania,
- d) tak, aby bol prehľadný a poskytoval všetky potrebné informácie o vzdelávaní v danom odbore štúdia a aby umožňoval posúdiť súlad so ŠVP,

- e) tak, aby vytváral podmienky pre uznanie odborných kvalifikácií v danom povolani a tým aj uplatniteľnosť absolventov na trhu práce s dôrazom na daný región školy, ale aj na osobnostný rozvoj absolventov a ich pripravenosť celoživotne sa vzdelávať,
- f) tak, aby vytváral podmienky aj pre vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, alebo dospelých ľudí.

13.2 Štruktúra školského vzdelávacieho programu

Štruktúra ŠkVP sa odvodzuje zo ŠVP. ŠkVP musí vytvárať priestor pre uplatňovanie takých štýlov práce, ktoré pozitívne ovplyvňujú učenie žiakov, ich vzdelávacie výsledky, sociálne prostredie triedy a celej školy.

ŠkVP je výsledkom spoločnej práce učiteľov a vedenia školy. Účasť každého pedagogického zamestnanca na tvorbe ŠkVP má byť súčasťou jeho pracovných povinností.

Štruktúra ŠkVP obsahuje tieto časti:

- Úvodné identifikačné údaje (názov vzdelávacieho programu, kód a názov odboru štúdia, stupeň vzdelania, názov a adresa školy, vyučovací jazyk)
- Ciele a poslanie výchovy a vzdelávania
- Vlastné zameranie školy (veľkosť a vybavenie školy, charakteristika pedagogického zboru, kontinuálne vzdelávanie pedagogických a odborných zamestnancov, vnútorný systém kontroly a hodnotenia zamestnancov školy, dlhodobé projekty a medzinárodná spolupráca, spolupráca s rodičmi, sociálnymi partnermi a inými subjektmi)
- Profil absolventa (charakteristika a kompetencie absolventa)
- Charakteristika školského vzdelávacieho programu (dĺžka štúdia, forma vzdelávania, spôsoby a podmienky ukončovania štúdia, doklad o získanom vzdelaní)
- Učebný plán
- Učebné osnovy/moduly pre všetky predmety
- Učebné zdroje (učebnice, didaktická technika, materiálne zdroje)
- Podmienky na realizáciu vzdelávacieho programu (personálne zabezpečenie, materiálno-technickí a priestorové podmienky, podmienky zabezpečenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri štúdiu)
- Základné podmienky vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami
- Systém kontroly a hodnotenia žiakov

14 ZÁZNAMY O PLATNOSTI A REVIDOVANÍ ŠTÁTNEHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Skupina študijných odborov: 82 Umenie a umeleckoremeselná tvorba I
85 Umenie a umeleckoremeselná tvorba II

Platnosť ŠVP Dátum	Revidovanie ŠVP Dátum	Záznam o inovácii, zmenách, úpravách ap.